

OBRANA

Rozhovor
s hlavným poddôstojníkom
Národnej gardy Indiana

Osobní
ochrancovia
cvičili

Legenda
Republic P-47
Thunderbolt

Brigádny generál
v. v. Milan Píka

Téma:
Prešovskí
vrtníkáři

Emir Kusturica:
Vojny nič neriešia

Boje na Hrone 2017

Minister obrany Peter Gajdoš sa 29. júla zúčastnil na 12. ročníku podujatia Boje na Hrone 2017 v Starom Tekove. Nad tradičnou historickou rekonštrukciou bojov z marca 1945 prevzal záštitu. Ozbrojené sily SR s Vojenskou políciou pripravili aj sprievodný program. Na podujatí sa tiež zúčastnil predseda Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť a podpredseda Slovenskej národnej strany Anton Hrnko. „Je v našom záujme, aby sme podporovali podujatia, ktoré atraktívnou formou približujú obyvateľom, ale predovšetkým mladým ľuďom našu vojenskú históriu a neľahký zápas o slobodu,“ uviedol minister. V Starom Tekove sa zúčastnil aj na pietnom akte pri miestnom pamätníku. Podľa Antona Hrnka je pripomínanie udalostí, ako sú porážka fašizmu a víťazstvo antihitlerovskej koalície v druhej svetovej vojne výsostne aktuálne. Na príprave Bojov na Hrone – Tekov 2017 sa tradične podieľali nielen domáce, ale aj zahraničné kluby vojenskej histórie.

Foto: Ivan Kelement

Peter Gajdoš
minister obrany SR

Vážení čitatelia mesačníka *Obrana*, máme za sebou pomerne hektické obdobie. Napriek tomu, že august je vo všeobecnosti mesiacom letných dovolení, my v rezorte obrany sme naplno pracovali. Výsledkom je Dlhodobý plán rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj Ozbromených síl SR do roku 2030, ktorý už onedlho predložíme na rokovanie vlády a Národnej rady Slovenskej republiky. Súčasný vedenie ministerstva obrany je presvedčené, že je to jediná správna cesta, ako skutočne dosiahnuť, že modernizácia bude zmysluplná a nie na báze čiastkových rozhodnutí podľa nejasných priorit. S bezpečnosťou našej krajiny a občanov sa nemôže hazardovať a nemôže byť ani zneužívaná v rámci politického súboja. Strategický dokument, ktorý sme pripravili, teda jasne udáva podobu našich ozbrojených síl na najbližších 13 rokov v zmysle, v akom ju zadefinovali tí najpovolanejší: vojaci. Samozrejme, v súlade s ostatnými pripravovanými strategickými dokumentmi. Tak, aby mohli zabezpečiť plnenie úloh, na ktoré sú v zmysle zákona predurčené. No a na súčasnom vedení ministerstva obrany, ako aj všetkých budúcich je, aby sme im pri naplňaní tohto plánu maximálne vychádzali v ústrety. Iba tak je možné naplniť náš záväzok – mať funkčné a akcieschopné ozbrojené sily. Získať od vlády a Národnej rady SR mandát na naplňovanie ich cieľov je asi ten najkrajší darček, ktorý im môžeme dať k blížiacemu sa Dňu ozbrojených síl. Ten aj tento rok oslávime 22. septembra v Brezovej pod Bradlom, aby sme si zároveň pripomenuli víťazný boj slovenských dobrovoľníkov v revolučnom roku 1848. A keď už sme pri výročiach, tak na jeseň nás čaká ešte jedno významné. Naše Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica tento rok osláví 50. výročie svojho vzniku. Za tento čas získali naši športovci stovky medailí z vrcholových podujatí, nespočetné množstvo krát stáli na stupňoch víťazov a ich úspechom vďačíme za to, že aj v zahraničí bolo počuť hymnu našej Slovenskej republiky o niečo častejšie. Jednoducho aj vďaka úspechu našich „Duklákov“ dávame svetu o sebe vedieť. Preto naši športovci budú mať vždy podporu celého rezortu obrany. Veď napokon svojimi úspechmi nám pomáhajú budovať národné povedomie a hrdosť na naše krásne Slovensko.

NA TITULNEJ STRANE: Tobruq Legacy sa stalo na najväčšom európskom cvičení protivzdušnej obrany • Foto: NATO

8 Tobruq Legacy 2017

8

- 14 Cvičenie osobných ochrancov
- 16 Rozhovor s hlavným poddôstojníkom Národnej gardy štátu Indiana šbnrtm. Jamesom R. Gordonom
- 18 TÉMA: vrtuľníkové krídlo Prešov

24 Republic P-47 Thunderbolt

- 32 Bitka pri Hradci Králové
- 34 Vrtuľníkári v Afganistane
- 36 Ľahká protitanková brigáda Glasnák

36

38 Majster Marko Mirgorodský

36

- 36 Emir Kusturica o vojne
- 41 Manuál pre cestovateľov
- 44 Studená vojna a vojenské spravodajstvo

Mesačník *Obrana* v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk a www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka *Obrana*: obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXV. • č. 9/2017 • Redakčná uzávierka 21. 8. 2017 • Do výroby zadané 25. 8. 2017 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 29 45, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ • Grafická úprava: Ing. Otakar HRABÁK • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslávské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Myš, ktorá hryzie

V roku 1959 vznikla legendárna satirická komédia *Myš*, ktorá revala s geniálnym Petrom Sellersom o malom európskom kniežatstve, ktoré vyhlásilo vojnu Spojeným štátom americkým. Dlho sme za takú komickú urevanú myš považovali Severnú Kóreu. A odrazu, v tretej generácii kimovskej dynastie, zdanlivo v rozpätí zopár rokov, disponuje raketami ďalekého doletu a pravdepodobne i použiteľnými jadrovými hlavicami. *Myš* sa naučila hrýzť.

Múdrejší ustúpi,
vraví staré príslovie.

A to je možno
jedným z dôvodov,
prečo máme pocit,
že dnes všade na
celej čiare vyhrávajú
hlupáci.

Ruský minister zahraničia Sergej Lavrov nabáda k pokoju a ústupkom. Múdrejší ustúpí, Rvraší i staré príslovie. Lenže to je možno jedným z dôvodov, prečo máme pocit, že dnes všade na celej čiare vyhrávajú hlupáci. Zlu a hlúposti sa skrátka nevyplatí ustupovať. Ústup je znakom porážky. Lenže čo s fanatickým totalitným režimom, ktorý by nedbal zatiahnuť celý svet do zničujúcej vojny? Pravdaže, v prípade Severnej Kórey nemáme istotu, či ide o fanatický totalitný režim so samovražednými sklonmi, alebo o rafinovaný, geniálne premyslený proces: vznik, presadenie a udržiavanie tradičnej orientálnej absolutistickej dynastie.

Horúce dieťa studenej vojny

Kórejská ľudovodemokratická republika (KĽDR) je umelý útvar. Vznikla z iniciatívy Sovietskeho zväzu ako dieťa studenej vojny na vyváženie amerického vplyvu v Tichomorí a preživa iba vďaka veľmociam. S Ruskom má hranicu dlhú 16 km, hranica s Čínou meria 1 295 kilometrov. A práve Čína je dnes hlavným a možno aj jediným garantom existencie KĽDR.

Pravdaže, realita je komplikovanejšia. Severokórejský režim drží pri živote, ba azda aj posilňuje a upevňuje svetový kapitalizmus. Severokórejskí novodobí otroci pracujú pre čínske firmy, priemyselný tovar, odevy a obuv, vyrobené s minimálnymi nákladmi v KĽDR, predáva Čína ako prostriedok s označením Made in China a pomáha tak severokórejskému režimu obchádzať sankcie, uvalené medzinárodným spoločenstvom.

Biznis však funguje aj opačným smerom. Ak dnes KĽDR disponuje výkonnými raketami ďalekého doletu a s najväčšou pravdepodobnosťou aj funkčnými jadrovými hlaviciami, môže za to vďaka skutočnosti, že vo svete voľného trhu je na predaj všetko. Ukrajinské raketové motory, rádioaktívny materiál, centrifúgy i potrebné technológie.

Kimovský režim si veľmi dobre uvedomuje, že postavenie jadrovej mocnosti nemá takmer žiadne nevýhody. Ba krajiny a režimy, ktoré sa svojich jadrových zbraní alebo prác na ich vývoji vzdali (Ukrajina, Irak, Líbya), pomerne rýchlo podľahli (vojensky či aspoň politicky) mocnostiam jadrovými zbraňami disponujúcim. Vlastniť jadrovú zbraň je pre severokórejský režim existenčná otázka. Poľnohospodárstvo môže upadať, priemysel stagnovať a národ hladovať, prvoradá je armáda. Režim na obranu a zbrojenie odhadom vynakladá celú štvrtinu HDP (odhady z roku 2015 hovoria o hrubom domácom produkte vo výške okolo 30 miliárd dolárov). Armáda KĽDR je štvrtá najväčšia na svete. V aktívnej službe je 1 106 000 vojakov, v polovojenských jednotkách alebo aktívnych zálohách je 8 389 000 rezervistov. V pravidelných vojenských jednotkách (vrátane zbrojárskeho výskumu, vývoja a výroby) slúži pätina mužov vo veku 17 – 54 rokov.

Od stalinizmu k dynastii

Od roku 1910 do konca druhej svetovej vojny okupovali Kórejský polostrov Japonci. Po porážke Japonského cisárstva víťazné mocnosti rozdelili polostrov na 38. rovnobežke na južnú časť okupovanú Američanmi a sever, obsadený Sovietskym zväzom. V roku 1948, po prepuknutí studenej vojny, ZSSR na svojej časti ustanovil komunistický režim pod vedením Kim Ir-sena. Na juhu vznikol formálne demokratický štátny útvar, vedený Li Syn-manom. Kórejská vojna si v rokoch 1950 – 1953 vyžiadala životy 2,5 milióna Kórejcov, 33 000 Američanov, 3 000 príslušníkov vojsk OSN a nezisteného počtu Číňanov, ale situáciu nevyriešila. Skôr naopak: odvtedy sú oba kórejské štáty formálne vo vojnovom stave. Čo okrem iného znamená obmedzenie demokratických práv a slobôd, prípadne nastolenie tuhej vojenskej diktatúry.

Kim Ir-sen ale tiež Kim Il-song (15. apríl 1912 – 8. júl 1994) využil zahraničnú politiku ZSSR na založenie vlastnej dynastie. Kult osobnosti stalinského typu, podporovaný vojenskou diktatúrou so všeobecnou absolútnou kontrolou, čoskoro prerástol do príslovečného orientálneho zbožštenia. Prvý generálny tajomník Kórejskej strany práce a prvý prezident KĽDR sa stal prezidentom jediným, lebo túto funkciu mu strana a vláda posmrtné prireкла na večné časy.

Jeho syn a nástupca Kim Čong-il (16. február 1941 – 17. december 2011) sa narodil v ZSSR, hoci severokórejská propaganda tvrdí, že to bolo na posvätné hore Pektusan. Oficiálny názov jeho funkcie bol predseda Výboru pre národnú obranu, fakticky bol neobmedzeným absolutistickým vládcom. Zahraničnú politiku svojho otca založenú na kombinácii vyhrážania a ústupkov (za cenu zahraničnej pomoci) doviedol takmer do dokonalosti.

Súčasný severokórejský vládca Kim Čong-un (nar. 8. januára 1983) síce so svojou nadvahou a výstredným účesom pôsobí bizarne, rozhodne však nie je žiadny hlupák. Dôkazom je už fakt, že sa dokázal presadiť popri dvoch starších bratoch, ktorí mali väčší nárok na trón. V rokoch 1993 – 1998 študoval na medzinárodnej škole vo švajčiarskom Berne. Ovláda angličtinu, francúzštinu a nemčinu. Po ukončení štúdií sa vrátil naspäť do KĽDR a nastúpil na vojenskú akadémiu. Dnes je štvorhviezdičkovým generálom, tajomníkom Ústrednej vojenskej komisie Kórejskej strany práce a prvým tajomníkom Kórejskej strany práce.

Tohto roku si severokórejská kimovská dynastia pripomína 70 rokov trvania. Kim Ir-senova politika sebestačnosti (ču-čche) sa napriek propagandistickým vyhláseniam nikdy celkom nerealizovala. Dvadsaťtri miliónov občanov, ktorí žijú sedem desaťročí v neslobode, diktatúre, absolútnej kontrole a podvýžive, je 23 miliónov otrokov nútených pracovať pre svojich vládcov. No ak Kim Čong-il vždy dokázal ústup zo svojich vyhrážok premeniť na potrebnú finančnú či materiálnu pomoc, dnes nedokážeme odhadnúť, či Kim Čong-un svoje vyhrážanie raketami ďalekého doletu a jadrovými zbraňami myslí vážne, alebo „len“ ako vydieranie.

Ešte väčšia zmena nastala na opačnom póle: prvým mužom Spojených štátov amerických sa stal politicky nekorektný antisystémový a nevypočítateľný obchodník Donald Trump. Na rozdiel od svojich predchodcov nereaguje na severokórejskú antiamerickú a protikapitalistickú hystériu povzneseným mlčaním, ale necháva sa siahnuť na jej úroveň a odpovedá rovnako emotívne. Je však pravda, že jeho predchodcovia nestáli proti severokórejským raketám s jadrovými hlaviciami. Dvaja prchkí muži, skalopevne presvedčení o svojej pravde, s prstami

na červených tlačidlách. Stojí svet na prahu jadrovej katastrofy?

Pozor, slepá ulica!

Okrem toho, že na prípadný útok USA a spojencov (k najbližším sa prihlásili Japonsko a Austrália) na KĽDR by nevyhnutne reagovali Čína i Rusko, hovorí proti nemu i geografia. Vojna v Severnej Kórei by bola vojnou na celom Kórejskom polostrove. Veď juhokórejská metropola Soul je len 50 kilometrov od hraníc! Aj keby takýto útok náhodou nerozpútal globálny konflikt, obeť by boli vysoké.

Podobne nezmyselný by bol „chirurgický“ zásah, ktorý by odstránil vládnucu kimovskú dynastiu. Kim Čong-unove miesto by obsadil niektorý z jeho generálov. Možno so zdravšími stravovacími návykmi a lepším vkusom v oblasti úpravy vlasov, ale celkom určite bez nadhľadu elitných európskych škôl.

Severokórejská diktatúra neumožňuje žiadnu opozíciu, KĽDR preto nemá nijakú alternatívu. Okamžité spojenie s Južnou Kóreou neprichádza do úvahy už i len pre tých 23 miliónov Severokórejčanov, v tretej generácii formovaných totálnou mocou, absolútnou kontrolou, všadeprítomnou propagandou – a hladom.

Medzinárodné spoločenstvo je, ako vždy, bezmocné a bezzubé. Od čias prvej svetovej vojny spoločenstvá národov, deklarácie, zmluvy a verejné prisľuby, ale ani sankcie toho veľa nevyriešili, takmer nikoho neodradili, v podstate ničomu nepomohli. Kim Čong-un za peniaze z práce svojich poddaných, obchodu so zbraňami, drogami a internetových podvodov vyzbrojil krajinu arzenálom, ktorý možno nie je najmodernejší (veď prvé atómové bomby zničili Hirošimu a Nagasaki už pred 72 rokmi), ale nepochybne je najničivejší.

Nikde na svete neprerástlo duálne rozdelenie sveta na Západ a Východ do takej beznádejnej situácie ako práve na Kórejskom polostrove. A kým nevznikne reálna alternatíva k vláde kimovskej dynastie, nemá táto situácia žiadne riešenie s výhľadom na úspech bez katastrofálnych následkov.

Jedinou nádejou tak zostáva Čína, ktorá má na KĽDR určitý vplyv a predstavuje jazyček na váhach. Lebo úprimne, budúcnosť Kórejského polostrova nezávisí od Kórejčanov, od Ruska ani od Spojených štátov, ale od toho, čo budú pragmatictí čínski komunisti považovať za najvýhodnejšie.

Text: Miloslav Štěpka
Foto: TASR

Bud'me slovenskí a európski

Vybudovanie funkčných a akcieschopných ozbrojených síl je jednoznačne prioritou súčasného vedenia ministerstva obrany.

„Ako minister obrany za Slovenskú národnú stranu chcem zdôrazniť, že najdôležitejšia je pre nás bezpečnosť našich občanov a s tým ide ruka v ruke rozvoj a modernizácia ozbrojených síl,“ povedal 10. augusta po stretnutí s predsedom vlády Slovenskej republiky Robertom Ficom šéf rezortu obrany Peter Gajdoš. S premiérom sa na stretnutí zhodli na európskom smerovaní tak, aby Slovensko aj vďaka svojim krokom v oblasti bezpečnosti mohlo byť súčasťou jadra Európskej únie. „Európska únia spúšťa teraz na jeseň špeciálny program, kde krajiny, ktoré budú mať záujem, budú môcť viac spolupracovať v oblasti obrany. Myslím si, že nemôžeme zaváhať a je našou povinnosťou byť súčasťou tejto iniciatívy,“ zdôraznil predseda vlády s tým, že podľa jeho slov je dôležitý nákup techniky pre pozemné vojsko, konkrétne vozidiel 4x4 a 8x8. A taktiež musí byť prijaté rozhodnutie o budúcnosti ochrany vzdušného priestoru SR.

Minister obrany Peter Gajdoš v tejto súvislosti ubezpečil premiéra Fica o tom, že nákup techniky sa bude realizovať v zmysle Dlhodobého plánu rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj ozbrojených síl do roku 2030, ktorý rezort predloží na schválenie vláde a Národnej rade SR. Zároveň potvrdil, že Slovenská republika sa jednoznačne hlási k Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike Európskej únie. „V žiadnom prípade však nejdeme budovať európsku armádu. Práve naopak – v rámci spolupráce ideme budovať spôsobilosti ozbrojených síl, bojové spôsobilosti Európskej únie. To znamená, že v prvom rade musíme mať vybudované vlastné ozbrojené sily a naše spôsobilosti potom ponúknuť do spoločných zdrojov,“ zdôraznil s tým, že Ozbrojené sily SR by mali byť silné primárne v spôsobilosti pozemného vojska.

Foto: Ivan Kelement

Ošetrovala v Povstaní

Minister obrany SR Peter Gajdoš 4. augusta osobne zablahoževal k životnému jubileu bývalej hlavnej sestry Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku, 102 ročnej Sidónii Zdenke Vicenovej. Narodila sa v roku vzniku Ústrednej vojenskej nemocnice, 31. júla 1915 v Záhorskej Vsi. Vo vojenskej nemocnici pracovala 36 zo 42 rokov svojho pôsobenia v zdravotníctve. Počas Slovenského národného povstania bola vrchnou ošetrovateľkou I. poľnej nemocnice v Korytnici, neskôr ju poverili zriadením II. poľnej nemocnice v Tisovci. Dnes žije v Ružomberku.

Vždy aktuálny Štefánik

Peter Gajdoš sa v Košariskách zúčastnil na spomienkovej slávnosti pri príležitosti 137. výročia narodenia generála Milana Rastislava Štefánika. Šéf rezortu obrany navštívil aj Štefánikov rodný dom, v ktorom sa nachádza múzeum venované pamiatke veľikána slovenských dejín. „Osobne považujem za mimoriadne dôležité pripomínať odkaz generála Štefánika najmä mladej generácii, aby každý žiak vedel, kto to bol, ako veľa toho urobil pre slovenský národ a pre vznik samostatného štátu Čechov a Slovákov,“ povedal. Vojak, diplomat, minister vojny a štátnik generál Milan Rastislav Štefánik zomrel tragicky 4. mája 1919, keď jeho lietadlo havarovalo v blízkosti Ivanka pri Dunaji.

Životné príbehy inšpirujú

Šéf rezortu obrany Peter Gajdoš prijal 28. júla účastníka národného boja za oslobodenie a veterána západného odboja brigádneho generála vo výslužbe Milana Píku a vdovu po významnom dôstojníkovi československej armády Ailsu Domanovú. Zagratal im k životným jubileám a ocenil ich prínos pre slovenskú spoločnosť vo vojnovom i povojnovom období. Milan Píka oslávil 95 rokov a Ailsa Domanová v máji tohto roku dovŕšila deväťdesiatku.

Odbojári dostanú viac

Účastníci národného boja za oslobodenie, vdovy a vdovci po nich dostanú vyššie príspevky. Vláda schválila návrh poslancov za Slovenskú národnú stranu Antona Hrnka, Jaroslava Pašku, Tibora Bernáťáka a poslanca za SMER – SD Dušana Čaploviča o poskytovaní vyššieho príspevku účastníkom národného boja za oslobodenie a vdovám a vdovcom po týchto osobách. Zvýšenie príspevku sa týka ľudí, ktorí sa buď priamo so zbraňou v ruke alebo nepriamo, prostredníctvom pomoci partizánom zúčastnili bojov v rokoch druhej svetovej vojny na území bývalej Československej republiky a v zahraničí a taktiež vdov a vdovcov po nich.

Výmena v Bosne a Hercegovine

Do operácie EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine odišlo 21 slovenských vojakov. V Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin sa s nimi 18. augusta rozlúčil zástupca náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR – náčelník štábu genmjr. Miroslav Kocian. V súčasnosti v operácii pôsobí 42 príslušníkov OS SR. Novým veliteľom slovenského kontingentu sa stal podplukovník Daniel Draganovský. Doposiaľ sa v operácii vystriedalo 777 slovenských vojakov, z toho 26 žien. Operácia od roku 2004 prispela k stabilizácii Balkánu aj k dodržaniu Daytonskej mierovej dohody.

Minister Gajdoš odovzdal vzdušným silám prvé vrtuľníky Black Hawk

Minister obrany SR Peter Gajdoš 3. augusta v Prešove slávnostne odovzdal vojakom do užívania prvé dva vrtuľníky UH-60M Black Hawk. Dislokované budú vo Vrtuľníkovom krídle generálpukovníka Jána Ambruša.

„Som rád, že modernizácia našich vzdušných síl sa stala realitou a tieto prvé dva vrtuľníky doplní postupne ešte ďalších sedem,“ uviedol minister obrany Peter Gajdoš. Ako vysvetlil, vrtuľníky sú určené pre výcvik, podporu operácií pozemných a špeciálnych síl a v neposlednom rade na zabezpečenie úloh domáceho krízového manažmentu. „Verím však, že modernizácia ozbrojených síl sa týmto nekončí, práve naopak – budeme pokračovať v modernizácii pozemných síl v zmysle Dlhodobého plánu rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj Ozbrojených síl SR, pre ktorý si budem pýtať mandát od vlády a Národnej rady SR,“ zdôraznil.

„Som rád, že prvé dva Black Hawky už môžu slúžiť vojakom a sú prvým výsledkom našej koncepcie vzdušných síl. Verím, že kontinuita bude pokračovať a prajem ministrom obrany, aby si aj on mohol vychutnať výsledky svojho pôsobenia a jeho nasledovníci nadviazali na jeho úspešné projekty,“ povedal podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky Martin Glváč, ktorý nákup vrtuľníkov v zmysle mandátu vtedajšej vlády zazmluvnil.

Ako uviedol zástupca náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Pavel Macko, ozbrojené sily vítajú, že nastal deň, keď sa „zásadná modernizácia z konceptov mení na realitu“. „Naši vojaci dostávajú to najmodernejšie, čo momentálne je k dispozícii. Verím, že to využijú v prospech občanov Slovenskej republiky,“ zdôraznil.

Nákup vrtuľníkov ministerstvo realizovalo prostredníctvom amerického vládneho programu Foreign Military Sales (FMS) a cena za všetkých 9 vrtuľníkov je 261 miliónov amerických dolárov. Súčasťou kontraktu je aj ich preprava. V súčasnosti majú Ozbrojené sily k dispozícii štyri vycvičené posádky, pričom ďalší výcvik pokračuje. Do konca roka 2017 budú mať ozbrojené sily celkovo šesť kompletných posádok pripravených pilotovať nové vrtuľníky.

Foto: Ivan Kelement

Cvičenie Tobruq Legacy 2017

Veľkolepá spomienka na hrdinov Tobruku

Začiatky v súčasnosti najväčšieho cvičenia protivzdušnej obrany NATO v Európe Tobruq Legacy 2017 majú svoj pôvod v česko-slovenskej iniciatíve.

Úspechom cvičenia je, že sa podarilo spojiť jednotky 10 krajín NATO do jedného účelového zoskupenia. Uskutočnil sa prvý úspešný test spojenia pozemných jednotiek PVO so systémom AWACS, či bojové streľby v Českej republike a v Rumunsku.

„Oba útvary protivzdušnej obrany, 25. protiletadlový raketový pluk Armády ČR v Strakoniciach a protiletadlová raketová brigáda OS SR v Nitre nadväzujú na tradície vojakov 200. čs. ľahkého protiletadlového pluku – východného, ktorí v čase druhej svetovej vojny ochraňovali strategicky dôležitý prístav Tobruk v severnej Afrike. Nesú čestný názov strakonický pluk Tobrucký a nitrianska protiletadlová raketová brigáda Obrancov Tobruku. Projekt českých a slovenských protiletadlovcov o vytvorení spoločných výcvikových a testovacích príležitostí dostal teda logicky názov Tobruq Legacy,“ konštatuje major Peter Fajčík z veliteľstva vzdušných síl.

Začali to Česi a Slováci

A tak Slovensko spoločne s Českou republikou a USA pripravili a v roku 2014 úspešne otestovali a certifikovali spoločné prepojenie systémov riadenia a velenia prostredníctvom protokolu LLAPI na spoločnom cvičení Master Harmony v ČR. Česká republika zorganizovala v roku 2015 aj prvý ročník cvičenia Tobruq Legacy, zameraného na deklarované jednotky pozemnej PVO vyzbrojené prenosnými protiletadlovými kompletmi. Na cvičení sa zúčastnilo päť krajín NATO – SR, ČR, Maďarsko, USA a Litva. Päť krajín, päť rozličných typov zbraňových systémov pod jedným velením. Cvičenie spojené s bojovými streľbami kompletov ukázalo, že členské krajiny vedú plne využiť svoj potenciál a efektívne spolupracovať na úrovni deklarovaných čiat či batérií.

Druhý ročník cvičenia Tobruq Legacy v minulom roku organizovalo Slovensko. Už za účasti osem krajín NATO (Slovensko, Česká republika, Maďarsko, Poľsko, USA, Litva, Lotyšsko a Slovinsko) a ďalších deväť pozorovateľských štátov. Výrazným úspechom bolo zapojenie NATO miesta velenia – CAOC UEDEM do cvičenia. Kým prvý ročník bol založený na komunikácii prostredníctvom dátových liniek Link-11B a LLAPI, v roku 2016 sa datalinky rozšírili o najnovšie v NATO – JREAP-C. Taktiež sa pripojili do cvičenia štyri krajiny svojimi leteckými prostriedkami (OS SR s MiG-29, L-39, L-410, Mi-17, a tromi mini UAV z AOS Liptovský Mikuláš, AČR s L-159 Alca a JAS-39 Gripen, Maďarsko s Gripenmi a USA s vrtuľníkmi Black Hawk). Technika PVO už zahŕňala všetky kategórie zbraňových systémov od prenosných protiletadlových kompletov (MANPADS) cez 2K12KUB Armády ČR, OS SR a OS Maďarska až po americký Patriot PAC-3 a slovenskú S-300PMU. Spoločne vytvorili efektívnu viacvrstvovú protivzdušnú obranu krajín NATO.

Od Baltu po Čierne more

Tohtoročné cvičenie Tobruq Legacy 2017, ktoré sa uskutočnilo počas dvoch júlových týždňov, prinieslo podľa majora Fajčíka jeho ďalší rozvoj a posun vpred. Uskutočnilo sa už nie v jednej krajine, ale hneď v troch. V Rumunsku – región Juh, v Českej republike – región Stred a v Litve región Sever. Precvičili sa spôsobilosti kolektívnej obrany NATO. Zámerom cvičenia bolo testovať v reálnych pod-

mienkach interoperabilitu prostriedkov a systémov pozemnej PVO, vzájomné prepojenie jednotlivých regiónov a systému AWACS. Všetko s cieľom vzájomného odovzdávania informácií a riadenia a velenia prostriedkom pozemnej PVO v spoločnej operácii. Zároveň boli precvičené NATO postupy, procedúry a štandardy pod záštitou CAOC UEDEM s prepojením na BMDOC (Ballistic missile defense operation centre) AIRCOM Ramstein. Organizačne cvičenie zastrešovalo velenie americkej armády v Európe (USAREUR) a 10. armádne veliteľstvo USA pre leteckú a raketovú obranu (10. AAMDC).

Príslušníci slovenských ozbrojených síl sa aktívne podieľali na cvičení v každom z troch regiónov. Na rumunskej leteckej základni Mihail Kogalniceanu pôsobili naši špecialisti síl z veliteľstva vzdušných síl v zostave riaditeľstva cvičenia (EXCON) a spoločného operačného komponentu vzdušných síl NATO (JFAC). Veľkým prínosom pre celé cvičenie bol aj major Tomáš Schober z VVzS Zvolen, ktorý sa výrazne pričínal o zabezpečenie komplikovanej koordinácie vzdušných aktivít v troch vzdialených vzdušných priestoroch.

V Rumunsku sa uskutočnili aj bojové streľby pozemných prostriedkov PVO (MIM-23, HAWK XXI, SA-6 2K12 KUB, Avenger, Stinger a Gepard). Cvičenie podporili rumunské vzdušné sily svojimi lietadlami IAR-99, USA vrtuľníkmi UH-60 Black Hawk a AH64 Apache a lietadlami F-15 Eagle. Do cvičenia sa na Balkáne zapojili aj britské Typhoony, ktoré plnia

v Rumunsku úlohy NATO Black sea Air policing.

Zapojil sa AWACS

Veľmi významné však bolo po prvý raz zapojenie prostriedkov NATO AWACS do cvičenia. Testovalo sa zabezpečenie vzájomnej výmeny informácií medzi AWACS, QRA (britské Typhoony a španielske F/A-

18) v Litve a v Rumunsku, ako i prepojenie s vytvoreným JFAC a systémom PATRIOT v rámci cvičenia. Práve spomínaná koncepcia bude v ďalších rokoch rozvíjaná na získanie novej spôsobilosti medzi letectvom a prostriedkami pozemnej PVO krajín NATO. V Rumunsku úspešne pôsobil v rámci spoločného operačného kom-

ponentu vzdušných síl NATO (JFAC) ako dôstojník operačného plánovania kapitán Július Prikrýl. „Na cvičení som už druhý raz. V minulom roku to bolo v pozícii člena EXCON. Z môjho pohľadu ako dôstojníka operačného plánovania má cvičenie veľký vplyv na dosiahnutie jednotnosti spôsobu plánovania spoločnej operácie alebo jednotlivých misií.“

V Českej republike plnili úlohy príslušníci účelového zoskupenia IGLA z protiletadlovej raketovej brigády z Nitry pod velením kapitána Mateja Pelegrina. Veliteľom strieľajúcej jednotky bol veliteľ 2. protiletadlovej raketovej batérie IGLA kapitán Peter Očenáš. Celkovo bolo na cvičení v Čechách zo Slovenska nasadených 54 profesionálnych vojakov, 12 kusov techniky a úspešne vystrelili 12 rakiet IGLA s výborným hodnotením. Slovenská jednotka pôsobila v spoločnom zoskupení na úrovni batéria s českou jednotkou RBS-70 25.plpr Strakonice. Slováci plnili prioritné úlohy cvičenia, ako je preverenie interoperability systémov velenia a riadenia

v prostredí mnohonárodného zoskupenia jednotiek PVO po boku kolegov z Českej republiky, Maďarskej republiky, Litvy, USA a Veľkej Británie.

Slováci vs. Apači

Na cvičení v Čechách mali príslušníci účelového zoskupenia IGLA z Nitry po prvý raz možnosť plniť bojové úlohy pri ničení bojových vrtuľníkov. Konkrétne strelci prenosného protiletadloveho kompletu 9K38 Igla pôsobili proti americkým bojovým vrtuľníkom typu AH-64 Apache. Práve tento stroj je určený predovšetkým na ničenie pozemných cieľov použitím najmodernejších zbraňových systémov. Vrtuľníky sú schopné extrémne nízkeho a tichého letu, ktorý využívali na ukrývanie pred protivzdušnou obranou v zložitom teréne. Potom pomocou inteligentných prieskumných systémov zameriavajú a ničia svoje ciele rýchlymi útokmi z neočakávaných pozícií. Preto je zložitý pôsobiť proti nim. Príslušníci pro-

tilietadlovej batérie IGLA však napriek tomu nesklamali.

Slovenská jednotka si počas spoločného výcviku preverila svoje schopnosti a získala najmä veľmi dôležité skúsenosti. Aj napriek kriticky chýbajúcim spôsobilostiam, ako sú datalinky typu JREAP-C, Link-11B, kryptomateriál a systémy utajeného spojenia, dokázala držať krok s lepšie vybavenými kolegami z NATO. Predovšetkým vďaka podpore partnerov z ČR či výcviku a prispôsobivosti našich špecialistov. To však v prípade reálneho nasadenia výrazne komplikuje akékoľvek použitie v rámci spoločných operácií. Obzvlášť v oblasti prostriedkov pozemnej PVO. V Českej republike cvičenie vyvrcholilo bojovými streľbami z kompletov. Okrem hostiteľskej Českej republiky sa na nich zúčastnili Maďarsko, USA, Litva, Veľká Británia a Slovensko. Jednotky týchto krajín úspešne vytvorili účelové mnohonárodného zoskupenie PVO s využitím systémov RBS-70, Mistral, SA-18 (9K38IGLA), Avenger, či SA-6 (2K12KUB) pod jednotným velením mnohonárodnostného veliteľstva.

V Litve pôsobili špecialisti Veliteľstva Vzdušných síl OS SR v zostave miesta velenia SBADOC. V tejto pobaltskej krajine sa do cvičenia úspešne zapojili jednotky a senzory protivzdušnej obrany Litvy, Lotyšska, USA, Veľkej Británie a Poľska. So zbraňovými systémami od veľkého dosahu Patriot, cez systémy krátkého dosahu (SHORAD) z Poľska – POPRAD, končiac prenosnými raketovými kompletmi RBS-

70, Stinger či Grom s integráciou množstva senzorov zo všetkých jednotiek. Až po najnovší 3D radar Giraffe britskej armády.

Cvičenie v Litve bolo podporované lietadlami Litvy L-39, poľskými F-16, španiel-

skými F/A-18 a americkými vrtuľníkmi AH-64 Apache. Na záverečnom ceremonáli v Litve boli ocenení najlepší vojaci z tohto regiónu cvičenia. Práve slovenský dôstojník Veliteľstva Vzdušných síl OS SR, kapitán Stanislav Vaník získal ocenenie ako najlepší dôstojník SBADOC-North (miesta velenie PVO pre región Sever).

Dovidenia v Maďarsku

Nestratili sa však ani ďalší slovenskí zástupcovia. Najlepším vojakom cvičenia Tobruq Legacy 2017 za slovenskú stranu bol čatár Marcel Richňavský. Dostal medailu Hero of the Exercise. Medzi ocenenými kľúčovými dôstojníkmi cvičenia, ktorí výrazne prispeli k jeho plánovaniu a uskutočneniu a získali ocenenie IAMDC – Integrated Air and Missile Defense Committee, nechýbal major Peter Fajčík.

V priebehu cvičenia sa podarilo dosiahnuť vzájomné prepojenie riaditeľstva cvičenia EXCON a JFAC v Rumunsku s jednotlivými SBADOC v Rumunsku, Českej republike a Litve. Veliť a riadiť ich aj s ich podriadenými jednotkami, ako aj pripojiť národné centrá v týchto krajinách a získavať z nich RAP (rozpoznaný obraz o vzdušnej situácii). Vzápätí bol na JFAC vytvorený jednotný obraz o vzdušnej situácii zo všetkých dostupných zdrojov a senzo-

rov. Úspechom cvičenia je, že sa podarilo spojiť jednotky desiatich krajín NATO do jedného účelového zoskupenia. Uskutočnil sa prvý úspešný test spojenia pozemných jednotiek PVO so systémom AWACS, či bojové streľby v Českej republike a v Rumunsku.

Na miestach cvičenia v Rumunsku, Českej republike a v Litve nechýbali ani významní vojenský a politický predstavitelia. Napríklad v Litve jej prezidentka Dalia Grybauskaitėová, ktorá vyzdvihla dôležitosť cvičenia pre bezpečnosť v regióne a zároveň potvrdila, že Litva preberie organizovanie cvičenia v roku 2020 (na budúci rok bude cvičenie organizované v Maďarsku a v roku 2019 v Poľsku). Dôležitosť a význam cvičenia Tobruq Legacy 2017 pre NATO zdôraznil veliteľ americkej armády v Európe (USAREUR) generálporučík Ben Hodges a jeho zástupca generálmajor Timothy McGuire.

Text: Jozef Žiak

Foto: Tobruq Legacy 2017, NATO

Zomrel posledný z výsadkárov

Vo veku 95 rokov zomrel 7. augusta generálporučík Jaroslav Klemeš, hrdina a veterán druhej svetovej vojny. Bol posledným žijúcim výsadkárom vyslaným počas vojny z Veľkej Británie do Československa. „Odišiel nielen posledný žijúci parašutista vysadený v protektoráte, ale aj dlhoročný patrón armádných výsadkárov,“ uviedol minister obrany ČR Martin Stropnický. Príslušník československého zahraničného odboja sa narodil 31. januára 1922 v Čadci. Vyrastal a študoval v Skalici. Po vypuknutí vojny emigroval cez Maďarsko na Blízky východ a následne do Veľkej Británie. Parašutistický kurz absolvoval v Škótsku. Počas druhej svetovej vojny bol príslušníkom československého zahraničného odboja. Bojoval vo Francúzsku a v Británii. Vo februári 1945 bol vysadený ako radista skupiny Platinum-Pewter. Na sklonku vojny v Prahe ako rádiotelegrafista udržoval spojenie medzi Londýnom a Košicami. Bol posledným žijúcim výsadkárom poslaným z Veľkej Británie do Československa. Za svoje zásluhy získal Československý vojnový kríž, Kríž obrany štátu ministra obrany Českej republiky, Československú medailu Za chrabrosť pred nepriateľom a ďalšie ocenenia. V roku 1997 mu udelili Medailu za hrdinstvo a v októbri 2016 dostal najvyššie štátne vyznamenanie Rad Bieleho leva.

Je Severná Kórea jadrovou mocnosťou?

Severná Kórea vyvinula miniaturizovanú jadrovú hlavicu, ktorá môže byť inštalovaná do balistických striel. Vyplýva to zo štúdie americkej armády, o ktorej informoval denník Washington Post. Tajné služby USA podľa neverejnej analýzy Obrannej spravodajskej služby (DIA) dospeli k záveru, že „Severná Kórea vyrobila jadrové zbrane pre medzikontinentálne balistické strely (ICBM),“ čo by bol významný krok v budovaní jadrového potenciálu KĽDR. Tento úsudok potvrdilo aj Japonsko, ktoré varuje pred nárastom provokácií zo strany Pchjongjangu. Tokio je znepokojené balistickým a jadrovým programom KĽDR, a to najmä po tom, ako Severná Kórea v týchto oblastiach technicky pokročila a vstúpila do novej fázy. Pchjongjang iba vlani uskutočnil vyše 20 skúšok balistických striel. Začiatkom júla KĽDR po prvý raz odskúšala ICBM, onedlho ďalšiu takú raketu. Experti tvrdia, že táto druhá strela je schopná zasiahnuť aj vnútrozemie Spojených štátov vrátane veľkých miest ako Chicago či Los Angeles. Testu rakety Hwasong-14 sa prizeral osobne severokórejský vodca Kim Čong-un.

Foto: TASR/AP

Čínska armáda oslavovala

Čínske ozbrojené sily si 30. júla veľkolepou prehliadkou za účasti prezidenta Si Ťin-pchinga pripomenuli 90. výročie založenia. Prezentácia vojenských jednotiek, zbraní a inej techniky sa začala v skorých ranných hodinách miestneho času na výcvikovej základni Ču-ž'-che približne 400 kilometrov severozápadne od Pekingu. Média informovali o prítomnosti 12 000 vojakov, 500 obrnených vozidiel a nezisteného počtu lietadiel. Ľudová oslobodzovacia armáda je najväčšou stálou armádou súčasného sveta.

Rusko prijíma bojové pilotky

Ruské vzdušné sily začnú po prvý raz od druhej svetovej vojny prijímať ženy za pilotky bojových stíhačích lietadiel. Armáda pristúpila k tomuto kroku po masívnom záujme zo strany žien. V prvej skupine kadetiek bude 15 žien, ich výcvik sa začne v októbri. Nová generácia pilotiek bude vyškolená na leteckej akadémii v Krasnodare na juhu krajiny. Počas druhej svetovej vojny operovali sovietske pilotky v letke známej ako Stalinove sokoly. Nacistickí vojaci ich nazývali Nočné čarodejnice. Letka používala nízko letiace stroje Polikarpov Po-2, ktoré boli napriek pomalosti a zraniteľnosti na nočnej oblohe ťažko odhaliteľné a umožňovali mimoriadnu presnosť pri bombardovaní.

Kórea hrozí ostrovu Guam

Kórejská ľudovodemokratická republika 10. augusta vyhlásila, že zvažuje vystrelenie štyroch rakiet stredného doletu do oblasti tichomorského ostrova Guam, kde majú Spojené štáty viacero vojenských základní. Strategické sily KĽDR „vážne skúmajú plán útoku na Guam prostredníctvom súbežného odpálenia štyroch strategických balistických rakiet typu Hwasong-12, aby prerušili komunikačné kanály nepriateľských síl na veľkých vojenských základniach na Guame a vyslali dôrazné varovanie Spojeným štátom,“ uvádza sa vo vyhlásení zverejnenom severokórejskou tlačovou agentúrou KCNA.

Japonské protiraketové systémy

Japonská armáda 12. augusta rozmiestnila na západe krajiny štyri protiraketové systémy zem-vzduch PAC-3. Reagovala tak na vyjadrenie Severnej Kórey, že plánuje vystreliť rakety do oblasti ostrova Guam, ktorý je americkým územím. Protiraketový systém Patriot Advanced Capability – 3 inštalovali v štyroch západných prefektúrach Japonska. Pchjongjang nedávno varoval, že jeho strely vypálené zo severokórejského územia dokážu preletieť ponad japonské prefektúry Šimane, Hirošima a Kóci, potom dopadnú do vôd pri americkom ostrove Guam. Protiraketový systém PAC-3 dokáže vo vzduchu zachytiť vypálenú strelu a zneškodniť ju.

Spojené štáty necúvnu

Joseph Dunford, predseda zboru náčelníkov štábov ozbrojených síl USA, varoval 14. augusta počas návštevy juhokórejského Soulu, že Spojené štáty sú pripravené použiť plný rozsah svojich vojenských prostriedkov, aby chránili samé seba i spojenecké krajiny pred provokáciami Severnej Kórey. Spojené štáty nevycúvajú zo spoločného vojenského cvičenia s Južnou Kóreou, kým bude trvať nebezpečenstvo útoku zo strany Severnej Kórey. Vojenské riešenie severokórejskej hrozby by podľa Dunforda bolo hrozné. Rovnako nepredstaviteľné ale je dovoliť Pchjongjangu, aby mohol podniknúť jadrový útok na USA.

Deň ruského vojenského námorníctva

Prehliadka na Neve

Ruské vojenské námorníctvo v Petrohrade predviedlo poslednú júlovú nedeľu desiatky lodí, lietadiel a vrtuľníkov nielen Baltskej, ale aj Severnej a Čiernomorskej flotily a Kaspickej flotily.

Prezident Ruskej federácie Vladimir Putin, ktorý sám pochádza z mesta na Neve, podpísal výnos o tom, že i v ďalších rokoch sa poslednú júlovú nedeľu bude konať v Petrohrade ústredná prehliadka vojenského námorníctva.

„Flotila a oddanosť vlasti sú nerozlučne späté,“ vyhlásil. Prehliadku sledovali na nábrežiach davy ľudí. Defilé, ktoré sa stalo ústredným bodom osláv Dňa vojenského námorníctva, bolo prvým svojho druhu v moderných dejinách Ruska.

„Nič také sme ešte nevideli,“ uviedol reportér spravodajskej televízie Rossija 24 a zdôraznil, že na prehliadke na rieke Neve sa zúčastnila aj korveta, ktorá zasiahla do bojov v Sýrii. V blízkom Kronštade, kde sa odohrala námorná časť prehliadky väčších plavidiel, zakotvili aj jadrové ponorky.

Námorné prehliadky sa odohrali tiež v Sevastopole na anektovanom Kryme a vo Vladivostoku, ktorý je základňou ruskej Tichomorskej flotily.

Ruské vojenské námorníctvo predviedlo svoje nové schopnosti i v praxi, keď strely s plochou dráhou letu, odpálené z plavidiel v Stredozemnom a Kaspickom mori, zasahovali ciele v Sýrii, podobne ako americké strely Tomahawk. Skôr rozpačitý dojem ale podľa expertov zanechalo minuloročné nasadenie jedinej ruskej lietadlovej lode Admirál Kuznecov, ktorá budila posmech oblakmi čierneho dymu z komína, ako aj kritiku pre stratu dvoch lietadiel pri pristátí. Námorníctvo preto ohlásilo, že vynaloží desiatky miliárd rubľov na modernizáciu plavidla.

Foto: Ministry of Defence of the Russian Federation

Päť dní drilu

V druhý júlový týždeň sa na území Českej republiky uskutočnilo cvičenie osobných ochrancov Ochranca 2017, na ktorom sa zúčastnili spoločne so svojimi kolegami z českej Vojenskej polície aj príslušníci Vojenskej polície MO SR.

Cvičenie nadviazalo na minuloročné medzinárodné a medzirezortné cvičenie Ochranca 2016 v Centre výcviku Leš a v Odbore výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkánová - Hronsek. Na Slovensku sa na ňom zúčastnili okrem príslušníkov slovenskej a českej Vojenskej polície, aj zástupcovia Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Udialo sa pred minuloročným predsedníctvom Slovenska v Rade Európskej únie, a preto doň zakomponovali aj vzájomnú zladenosť a spoločné operačné postupy. Najmä pri sprevádzaní a ochrane VIP osôb.

Ide o život

Českí a slovenskí vojenský policajti plnili množstvo náročných a zaujímavých úloh aj počas tohtoročného cvičenia. Za slovenskú stranu sa na ňom zúčastnili predovšetkým príslušníci Odboru policajného výkonu Bratislava. Najmä zo skupiny vojenskej dopravnej polície a sprevádzania, ale aj rotmajster Peter Toscano z Odboru výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkánová - Hronsek.

Cvičenie v Čechách obom stranám poskytlo novú možnosť porovnania jednotlivých postupov, ale aj používaných zbraní. Osobných ochrancov čakalo päť náročných dní. V ich priebehu bola slovenským ochrancom predstavená činnosť ochrannej služby Vojenskej polície ČR, a najmä úlohy a činnosť oddelenia sprevádzania. Súčasťou spoločnej prípravy bol aj rozbor platnej národnej a medzinárodnej

legislatívy, taktickej situácie. Nasledovali dni plné drilu, pri ktorých si účastníci precvičili taktiku ochrany chránenej osoby v rôznych podmienkach. Súčasťou cvičenia boli jazdy a zvládanie áut v krízových situáciách ako aj strelby z rôznych typov ručných zbraní.

Českí a slovenskí vojenský policajti precvičovali taktiku ochrany chránenej osoby v peších formáciách. Presné zaujatie pozícií pre dokonalé zvládnutie situácie bolo samozrejmosťou. Ich činnosť sa prispôbovala prostrediu, v ktorom sa chránená osoba pohybovala. Napríklad pri neverejnom stretnutí ochranca rekonoskoval prostredie a vopred skontroloval priestory. Ale keď ide o akciu na verejnosti, platia iné špecifiká. Zohľadňujú všetky možné riziká, s ktorými sa ochrancovia môžu pri svojej činnosti stretnúť. Na chyby a omyly nie je priestor. Chránená osoba by ich mohla zaplatiť svojím životom. Niekedy táto činnosť doslova pripomína šachovú partiu. Ochranca musí myslieť vždy niekoľko ťahov dopredu...

Pri presune pešej formácie ochrancov s chránenou osobou na nich zaútočil protivník útočnou puškou. Ochrancovia okamžite opätovne strelbu a za pomoci krycej paľby chránenú osobu rýchlo odvádzali z miesta napadnutia. V tom momente nie je možné zaoberať sa tykaním, či vykaním, alebo dbať na to, aby VIP osoba nemala roztrhnuté sako. Ide o život. Každý z tímu musí byť nielen výborný strelec, ale v prípade potreby aj zdravotník, alebo trochu aj psychológ.

Vojenský policajti oboch krajín museli v priebehu cvičenia predviesť aj svoje vodičské umenie. Ukázať, ako vedú ovládať vozidlá v krízových podmienkach. Napríklad pri napadnutí kolóny. Využívali vozy Škoda Superb a ťažké Toyota Land Cruiser. Absolvovali s nimi manévry pri pomalejšej jazde, aj pri rýchlostiach takmer 150 kilometrov za hodinu. Najmä ovládanie Toyoty, ktorá sa v takýchto situáciách správa úplne inak ako Superb, preverilo jazdecké umenie policajtov oboch krajín. Letisková plocha im poskytla dostatok priestoru na manévrovanie, rýchle brzdenie a okamžitú akceleráciu. Pohyb kolóny však znamenal jazdu prakticky nárazník na nárazník aj pri vyšších rýchlostiach a pohybe medzi kuželmi.

Interoperabilita je prínosom

Na záver cvičenia veliteľ ochrannej služby českej vojenskej polície plukovník gšt. Jiří Roček na základe výsledkov cvičenia spokojne konštatoval: „Interoperabilita medzi českou a slovenskou Vojenskou políciou je pre obe strany obrovským prínosom. Najefektívnejšou spolupracou je predovšetkým odovzdávanie osobných skúseností. Aj preto budeme veľmi radi, keď takéto cvičenia budú pokračovať aj v budúcnosti.“

Ďalší ročník cvičenia sa v roku 2018 opäť uskutoční na Slovensku a prinesie účastníkom nové výzvy, ktoré budú pred osobnými ochrancami stáť v súčasnom svete. Pre slovenských vojenských policajtov bolo cvičenie v Čechách prínosom

aj preto, že ich českí kolegovia boli v ochrane VIP osôb školení britskými špecialistami, ktorí v tejto oblasti patria k svetovej špičke.

Vojenská polícia ČR disponuje spôsobilosťami, ktoré využíva aj policajný zbor ČR a ostatné ozbrojené zbory v ČR. Používa najmodernejšiu techniku, vozový park a zbrane. V tomto smere je tak trochu inšpiráciou aj pre slovenských vojenských policajtov. V rámci cvičenia si vymenili skúsenosti z oblasti jazdy so

špeciálnou technikou a vyvrcholením cvičenia bola strelba zo všetkých druhov zbraní, ktorými Vojenská polícia ČR disponuje. Interoperabilita medzi slovenskou a českou Vojenskou políciou je pre obe strany obrovským prínosom. Aj preto, lebo cvičenie prebiehalo bez jazykovej bariéry.

Ochranca 2017 dokonale preveril vycvičenosť a zladenosť slovenských a čes-

kých vojenských policajtov, ktorí okrem iného spoločne plnia úlohy v rámci mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO.

Text: Michal Voska, Jozef Žiak

Foto: Michal Voska, MO ČR

Hlavný poddôstojník
Národnej gardy
štátu Indiana
šbnrtm. James R. Gordon:

Vlastenectvo, hrdosť a sila

Spolupráca vtedajšej Armády Slovenskej republiky a Národnej gardy štátu Indiana (NGI) sa začala v roku 1994. Medzi prvými poddôstojníkmi, ktorí pricestovali v roku 1996 na Slovensko, bol aj nadrotmajster James J. Gordon. Slúžil ako poddôstojník personálneho oddelenia skupiny operačného plánovania 293. pešieho práporu. Dnes po 32 rokoch služby je štábnym nadrotmajstrom a už štyri roky zastáva pozíciu hlavného poddôstojníka (State Command Sergeant Major) NGI.

Ako sa od vašej prvej návštevy na Slovensku posunul poddôstojnícky zbor OS SR?

Ak to tak môžem povedať, je to noc a deň. V roku 1996 sme navštívili Martin aj Trenčín a našim cieľom bolo hovoriť o pomoci poddôstojníckemu zboru. Lenže vtedy slovenský poddôstojnícky zbor v podstate neexistoval. Niežby ste nemali poddôstojníkov, to nehovorím. No z hľadiska systému, kompetencií, rešpektu či ostatných atribútov to bolo o niečom celkom inom. To čo ste vybudovali za dve desaťročia v tejto oblasti si teda zaslúži veľkú úctu a rešpekt. Váš poddôstojnícky zbor je profesionálny, odhodlaný, spoľahlivý, moderný – a veľa iných by sa od vás už mohlo učiť.

Nepochybne si tú spoluprácu a pomoc naši poddôstojníci uvedomujú – o čom svedčí aj skutočnosť, že vás v máji po-

zvali ako špeciálneho hosťa do nemeckého Oberammergau, keď sa prvý raz v 64-ročnej histórii tamjšej školy NATO stal veliacim poddôstojníkom profesionálny vojak z krajín bývalého východného bloku šbnrtm. Miroslav Dulaj.

Bolo mi ctou a povedal by som, že jeho menovanie bolo nielen výnimočné či symbolické. Považujem to za prirodzené ovocie profesionálneho budovania slovenského poddôstojníckeho zboru. Veliteľom NATO školy v Oberammergau je tradične americký dôstojník, takže o to viac ma teší, že plukovník Timothy Dreifke si vybral veliaceho poddôstojníka zo Slovenska.

Naši neslúžia spolu len na mierových základniach. Spomeňme napríklad operáciu Resolute Support, kde

na odlúčenej základni v Afganistane slovenskí a americkí „špeciáli“ spoločne pomáhajú pri rozvoji spôsobilostí špeciálnych síl Afganskej národnej armády. Tu zároveň veľmi rád spomeniem, že v operácii ISAF v Afganistane pôsobila štyri polročné rotácie - od júna 2011 do mája 2013, spoločná jednotka NGI a OS SR. Jej veliteľom bol Slovak a jeho zástupca bol Američan, pričom sme boli absolútne rovnocenní partneri.

Na akých spoločných aktivitách spolupracovali vaši a naši vojaci v poslednom období?

Najskôr by som rád spomenul vynikajúce vzťahy s hlavným poddôstojníkom OS SR šbnrtm. Vladimírom Belušom, ktoré sú jedným z hlavných východísk našej spolupráce na úrovni poddôstojníkov. Som rád, že sme vlni po prvý raz v Poddôstojníckej akadémii Martin mohli realizovať Battle staff NCO course (kurz operačného plánovania pre poddôstojníkov). Tento rok sa na prelome októbra a novembra uskutoční druhý ročník. Veľmi oceňujem, že v posledných rokoch naši vojaci mohli pôsobiť v spoločných jednotkách aj na takých cvičeniach na Slovensku, akými boli Ground Pepper či Slovenský štít. Výborné bolo aj vlaňajšie cvičenie Slovak Warthog 2016, keď príslušníci našej gardy a žilinského 5. pluku špeciálneho určenia cvičili na letisku Sliač a v Centre výcviku Lešť navádzanie slovenských lietadiel L-39 a amerických A-10C Thunderbolt na pozemné ciele. Podobne aj Slováci každoročne prichádzajú na výcvik či rôzne kurzy do Indiany. Hoci nie v takých počtoch, ako to bolo v roku 2015, keď ich u nás na jednom cvičení pôsobilo 150v. To všetko si vyžaduje ústretovú komunikáciu, zladenú koordináciu - a som rád, že to všetko funguje nielen na profesionálnej úrovni, ale aj vďaka obojstrannej priateľskej ústretovosti. Samozrejme, netýka sa to len poddôstojníkov, ale aj dôstojníkov a generálov.

Aj národné gardy z iných amerických štátov rozvíjali partnerstvo s armádami ďalších postsocialistických krajín. No nie všade sa podarilo udržať vzťahy od prvej polovice 90. rokov až dodnes na takej živej úrovni.

Neprisluša mi, aby som porovnával, no iste je spolupráca NGI a OS SR jedna z najlepších, teda top level. V tejto súvislosti rád spomeniem generálmajora Martina Umbarger, veliteľa NGI v rokoch 2004 až 2015, ktorý aj s vašimi vtedajšími náčelníkmi generálneho štábu rozvíjal spoluprácu našich vojsk i po vstupe Slovenska do Aliancie - a tak je to dodnes. Svedčí o tom aj náv-

števa náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Milana Maxima v Indiane, ktorú uskutočnil na prelome júla a augusta. Spomeniem, že po prerokovaní tém spolupráce v oblasti výcviku a výmeny skúseností sa zúčastnil aj na výcviku našej 38. pešej divízie a 76. brigádnej bojovej skupiny. Skrátka, my sa snažíme robiť veľa pre Slovákov, Slováci robia veľa pre nás - a tešíme sa na ďalšie desaťročia nášho partnerstva.

„V minulosti sme sa zúčastnili americkej občianskej vojny, v posledných rokoch to boli operácie na Balkáne, v Keni, Iraku či v Afganistane. Zasahujeme počas prírodných kalamít. Skrátka, Národná garda je u nás vnímaná aj ako hrdé dedičstvo, aj ako aktuálna záruka bezpečnosti. Sme na ňu pyšní. Preto v Indiane nemáme problém s regrutáciou.“

Aké sú počty NGI? Aký je pomer profesionálov a dobrovoľníkov a koľko je poddôstojníkov?

Štát Indiana je špecifický, lebo na našom území nemáme aktívnu vojenskú základňu amerických pozemných či vzdušných síl, len základne našej NGI. No a hoci sme s 6,6 miliónmi obyvateľov až 15. najľudnatejší štát USA, naša Indiana Army National Guard, čiže pozemná časť našej NGI, je štvrtou najväčšou v celých štátoch. Celkove sme na šiestom mieste. V pozemnej časti máme 13 000 dobrovoľníkov, v letectve približne 1 000. Na pozíciách profesionálov slúži tisícka vojakov v aktívnej službe. Z celkového stavu je asi 80 % poddôstojníkov a mužstva.

Aj my sme začali budovať aktívne zálohy. Ako sa vám darí dosahovať také vysoké počty?

Treba si uvedomiť, že NG je najstaršou vojenskou inštitúciou v USA. Je staršia ako armáda či námorníctvo, nehovoriac o vzdušných silách. Sme veľmi hrdí, že v Indiane máme jednu z najväčších NG, ktorej história siaha neoficiálne späť až do roku 1801 a oficiálne do obdobia americko-mexickej vojny v roku 1846. V dávnejšej minulosti sme sa zúčastnili Americkej občianskej vojny v rokoch 1861-1865, v posledných rokoch to boli operácie na Balkáne, v Keni, Iraku či v Afganistane. Zasahujeme počas prírodných kalamít ako bol hurikán Katrina či obrovské záplavy v Indiane v roku 2008, povolávaní sme aj pri lokálnejších problémoch.

Skrátka, NG je u nás vnímaná aj ako hrdé dedičstvo, aj ako aktuálna záruka bezpečnosti pre nás všetkých. Sme na ňu veľmi pyšní. Preto nemáme problém regrutovať vojakov do NGI. Treba však, samozrejme, dodať, že byť príslušníkom NG so sebou prináša aj množstvo výhod. Napríklad podporu pri vzdelávaní, bonus za zotrvanie alebo dôchodkové zabezpečenie.

Tolerujú zamestnávateľia pracovníkom neprítomnosť počas výcviku?

Áno, tento systém funguje a zamestnávateľia vedia, že ak je niekto príslušníkom NG, tak je spoľahlivý, disciplinovaný, fyzicky zdatný a pracuje na sebe aj v oblasti vzdelávania. Tie dva týždne výcviku ročne a niekoľko víkendov odlúčenia, pravdaže musia tolerovať tiež rodiny. Musia byť pripravené aj na to, že v prípade potreby povolá Ministerstvo obrany USA príslušníkov gardy i do zahraničných operácií.

No rodiny a vojaci si uvedomujú nielen všetky výhody a povinnosti plynúce zo služby v NGI, ale naozaj je to aj o pocite vlastenectva, o ktorom som už hovoril. Bez neho by to nešlo. Veď príslušníci NGI sú obyčajní bežní ľudia - až na ich vlastenectvo a hrdosť, ktoré našu gardu robia spolu s výcvikom a dobrým vybavením silnou - a tak prispievame k sile celej krajiny.

Ako popri službe v NGI plynú život jej hlavného poddôstojníka?

Mojou druhou uniformou sú montérky, pretože s manželkou Marry máme malú farmu. Chováme kozy, prasatá, sliepky, mačky a psy - a to je moje najväčšie hobby. Dcéra má 26, je už vydatá, žije v štáte Washington. Syn, ktorý má 24, sa venuje počítačom a žije ešte s nami.

TÉMA

Čierny jastrab pristál v Prešove

Modernizácia, po ktorej roky zástupcovia vzdušných síl volali, sa v júli tohto roku stala realitou. Na letisku v Prešove pristáli prvé dva viacúčelové vojenské vrtuľníky UH-60M Black Hawk (Čierny jastrab). Minister obrany SR Peter Gajdoš ich 3. augusta slávnostne odovzdal vojakom.

Veliteľ vrtuľníkového krídla plukovník Róbert Tóth približuje: „Zavedenie nových vrtuľníkov je pre nás veľká výzva. Chceme ju zvládnuť čo najlepšie. Otvára sa pre nás nová etapa. Po strojoch radu Mi, ktoré v podmienkach nášho krídla pôsobia dlhé roky a vykonali množstvo záslužnej práce pri plnení úloh doma i za hranicami, pomáhali pri mnohých živelných pohromách po celom Slovensku, ale dnes už majú svoj zenit za sebou, prichádza nová technika. Stroje UH-60M Black Hawk by mali v budúcnosti plniť všetky úlohy, ktoré doteraz plnili vrtuľníky Mi-17. Momentálne máme preškolených 8 pilotov a 16 technikov a v USA sú 4 piloti. Teda máme vycvičené štyri osádky. Do konca tohto roka ich bude pripravených šesť. Celkovo bude v roku 2019 pripravených 24 pilotov a 44 technikov. Urobili sme aj organizačné opatrenia. Nové stroje sme začlenili do 1. letky. Druhú tvoria Mi-17.“

Natahovanie s autopilotom

Major Ivan Mudroň je inšpektorom bezpečnosti letov. Rodák z Liptovského Mikuláša začal pôvodne na Vojenskej leteckej akadémii v Košiciach študovať smer elektrotechnické vybavenie lietadiel. Ale po dvoch rokoch, keď bola možnosť, prestúpil a začal študovať pilotný smer. Práve vtedy bol vo vzdušných silách nedostatok pilotov. Už počas štúdia na Vojenskej leteckej akadémii v Košiciach od roku 1999 začal lietať na vrtuľníkoch v Prešove. V roku 2001 ukončil štúdium. Najskôr lietal na Mi-2, potom Mi-24 a Mi-17. V súčasnosti má nálet zhruba viac ako 1 200 hodín, z toho približne 90 hodín na Black Hawkoch.

V USA bol od januára do decembra minulého roka. Na kurze na zalietavacieho pilota absolvoval aj teoretický kurz pre technický personál. Postupne sa v USA stretol aj s kapitánom Marekom Kaščákom a palubným technikom rotmajstrom Jánom Bodnárom. Všetci traja dnes spoločne tvoria jednu osádku Black Hawka.

„Môj prvý pocit, keď som prišiel k stroju, bol dosť cudzí,“ hovorí major Mudroň. „Všetko vyzeralo inak ako v Mi-17. Postupne som si privykal. Na prvý pohľad stroj letí, dá sa povedať, sám. Ale pilot ho musí vedieť ovládať. Postupne som začal vnikáť do systémov a riadenia. Spočiatku som bojoval s autopilotom a snažil sa mu zasahovať do práce.“ Podľa neho aj v Mi-24 bol na svoju dobu veľmi dobrý autopilot. Ale nebol digitálny a taký pokročilý. Samotná zmena pri prechode zo sovietskej na modernú americkú techniku nie je v technike pilotáže, ale v ovládaní systémov autopilota. Keď pracuje v automatickom móde, vrtuľník vlastne letí sám. Major Mudroň priznáva, že boli viac zvyknutí lietať na ručné ovládanie. Aj preto nastali v počiatočných školeniach situácie, keď chcel prebrať od autopilota ručné ovládanie. Je dobré využívať všetky možnosti autopilota. Ruky a nohy sú síce zľahka na riadení, ale pilot má čas venovať sa iným úlohám. Napríklad korešpondencii, pozorovaniu vonkajšieho priestoru, riešeniu taktických úloh. Oproti Mi-17 je to veľký pokrok a uľahčenie pre pilota.

História s vrtuľou

V priestoroch dnešného vrtuľníkového krídla pôsobili v minulosti rôzne vojenské zariadenia. Od júna 1941 bola na vtedajšom poľnom letisku Nižná Šebastová dislokovaná pozorovacia letka 3 s lietadlami Š-328, premiestnená z Nitry. Neskôr v týchto objektoch (ďalšie boli dostavané) vznikli 10. letecké vojenské opravovne VÚ 3840. Vykonávali najmä predpísané práce na vrtuľníkoch Mi-4, Mi-2 a neskôr Mi-8. Začiatkom septembra 1967 v kasárňach vznikla Vojenská stredná odborná škola letectva (VSOSL), od septembra 1973 Vojenské letecké učilište (VLU).

Na letisku 23. novembra 1992 v rámci delenia federálnej armády rozhodnutím rady obrany ČSFR vznikli 4. letecká základňa a 4. vrtuľníkový pluk. Spomínaný vrtuľníkový pluk bol 30. novembra 1993 transformovaný do 4. leteckej základne. Od toho času letecká základňa prešla ďalšími reorganizačnými zmenami. Počas nich bola premenovaná na 34. leteckú základňu, neskôr na 3. leteckú základňu až po dnešné vrtuľníkové krídlo.

Jedným z najvýznamnejších dní v histórii leteckej základne a vrtuľníkového krídla bol 31. október 2003, keď prezident SR udelil vtedajšej leteckej základni čestný názov **Letecká základňa generálplukovníka Jána Ambruša**. Zapožičanie tohto čestného názvu je pre príslušníkov útvaru ocenením každodennej služobnej činnosti, ktorú vykonávajú nielen v rámci dislokácie útvaru a na území Slovenskej republiky, ale aj v operáciách medzinárodného krízového manažmentu.

Pomenovanie útvar získal po prvom československom veliteľovi slávnej 312. čs. stíhacej perute Royal Air Force v rokoch druhej svetovej vojny. Generálplukovník Ambruš budoval československé letectvo pred druhou

Vojaci základnej služby pred L-29 Delfín v areáli Vojenského leteckého učilišťa, 70. roky

4 tony v podvese

„Vrtuľník je, čo sa týka letových vlastností, výkonov a bezpečnosti niekde inde, ako sme boli zvyknutí na sovietskych typoch. Umožňuje oveľa viac. Stroj lepšie manévruje, má menšiu citlivosť na vplyv vetra, je z neho lepší výhľad. Je ľahší, ale paradoxne v podvese dokáže odviesť ešte o tonu viac ako Mi-17. Až 4 tony. To všetko nás posúva ďalej. Vrtuľník má väčšiu životnosť draka, monitorovací systém, ktorý monitoruje daný stav v každej sekcii a hneď ho vyhodnocuje. To je dôležité aj z hľadiska údržby. Vieme ju robiť lepšie na základe aktuálneho stavu stroja,“ vypočítava major Mudroň prednosti nového vrtuľníka.

Z kurzu v USA si spomína na krásne zážitky pri lietaní s prístrojom na nočné videnie. Aj výborných a ústretových amerických inštruktorov. Niektorí mali nalietaných aj vyše 10-tisíc hodín. Skúsenosti mali nazbierané z celého sveta vrátane lietaní vo vojnových zónach v Iraku či v Afganistane.

Rodák z Krivého v okrese Bardejov kapitán Marek Kaščák má v súčasnosti nalietaných 930 hodín. Podobne ako jeho kolega major Mudroň najviac na Mi-24 a potom na Mi-17. Na Black Hawk je to zatiaľ len 60 hodín. Na školení v USA bol od júla do decembra 2016.

„Keď som prešiel z kabíny Mi-17 do Black Hawk, zistil som, že je tam iné rozloženie prístrojov. Napríklad výškomer a rýchlomer sú naopak, ako som bol zvyknutý z Mi-17. Trochu sa v tom človek spočiatku motá,“ priznáva kapitán Kaščák. „Chcel som si upraviť rýchlosť a upravil som si výšku a opačne. Ale netrvalo to dlho. Spočiatku som si však predsa, zvyknutý na ruskú techniku, sadal do americkej mašiny s určitými predsudkami. Po nejakých dvoch troch letových hodinách som jej prišiel na chuť a dnes by som už nemienil. Je to podobné, ako keď si kúpite namiesto starého nového, technický pokročilejší auto.“

Kapitán Kaščák s radosťou konštatuje, že Black Hawk má neporovnateľne lepší pomer hmotnosti a výkonnosti. Je oveľa živší, má lepšiu manévrovateľnosť. Spomína, že v USA lietali vždy dvaja študenti a jeden inštruktor. Teda človek sa učí aj tak, že pozoruje správanie a počínanie svojho kolegu. Hovorí, že UH-60M Black Hawk je plne digitálna mašina. Spočiatku, rovnako ako major Mudroň, doslova zápasil s autopilotom. Chcel napríklad stroj najskôr poriadne rozbehnúť a až potom vystúpať, ale autopilot rozhodol, že najskôr vystúpa

a potom zvýši rýchlosť... „Som rád, že máme konečne mašinu na úrovni doby. Učíme sa čím skôr vedieť využívať všetky jej možnosti,“ spokojne poznamenáva kapitán Kaščák.

Iná filozofia lietania

Palubný technik rotmajster Ján Bodnár doteraz pôsobil ako palubný technik na vrtuľníkoch Mi-24 a Mi-17. Rodák z Vranova nad Topľou ukončil na Vojenskej strednej odbornej škole leteckej v Košiciach smer rádiotechnické vybavenie lietadiel. Kurz v USA si pochvaľuje. Rovnako jeho technické a logistické zabezpečenie i skúsených inštruktorov.

Vrtuľník je podľa neho spoľahlivý, bezpečný. „Čítim sa na palube bezpečnejšie ako napríklad v Mi-17. Aj vzhľadom na konštrukciu a bezpečnosť vrtuľníka či sedačky. Rozdielom je aj to, že celá

„Samotná zmena pri prechode zo sovietskej na modernú americkú techniku nie je v technike pilotáže, ale v ovládaní systémov autopilota. Keď pracuje v automatickom móde, vrtuľník vlastne letí sám.“

major Ivan Mudroň

osádka spoločne, čiže obaja piloti a ja, pripravujeme vrtuľník na let. Piloti sa teda aj trochu zašpinia, ale ešte viac nás to dáva dohromady. Obaja piloti sledujú počas letu vrtuľník vpredu, dozadu nevidia. Tam je moje pole pôsobnosti. Ja som vlastne ich zadnými očami. Okrem toho je mojou úlohou zabezpečiť a ukotviť náklad a usadiť pasažierov. Tiež nakladať a vykladať. Začneme za dohľadu amerických inštruktorov s letovým výcvikom, študujeme dokumentáciu. Všetko sa postupne rieši, ale treba urobiť ešte veľa práce okolo zabezpečenia výcviku. Teším sa, že môžem robiť na novej technike,“ sumarizuje svoje zážitky rotmajster Ján Bodnár.

Major Ján Zvalený je zástupcom veliteľa 1. vrtuľníkovej letky. V súčasnosti má nalietaných vyše 1 600 hodín. Najmä na Mi-2, Mi-24 a Mi-17. Podobne ako major Mudroň na VLA v Košiciach študoval najskôr techniku a po dvoch rokoch prešiel na pilotný smer. Keď porovnáva svoje skúsenosti z kurzu na strojoch Black Hawk v USA, konštatuje, že je to digitálny vrtuľník, počítačový. Mi-17 a Mi-24 sú mechanicky ovládané stroje. A najväčší rozdiel? „Pri ruských mašinách som musel dávať pozor na zadnú ostruhu, aby som nepoškodil zadnú vrtuľku. Na Black Hawk je to práve opačne. Pristáva sa na zadné koliesko. Aj dojazd po pristátí je na zadné koliesko, až potom dosadne stroj na predné. Čiže je iná filozofia pristávania. Nosný rotor sa točí na opačnú stranu. Teda aj reakcia nôh pilota musí byť opačná, ako bol zvyknutý na sovietskych typoch,“ menuje zopár hlavných rozdielov major Zvalený.

Výzva pre ILS

Hlavný inžinier vrtuľníkového krídla podplukovník Erik Kropuch pripomína, že z pohľadu inžiniersko leteckej služby (ILS) je príchod novej leteckej techniky veľkou výzvou. A to od výberu a preškolenia ľudí až po úroveň ich jazykovej prípravy. Znamená okrem iného aj prechod na iný systém údržby z pohľadu užívateľa. „Treba si osvojiť nové spôsoby údržby, ako aj techniky. Na začiatku v spolupráci s americkým podporným tímom. Ale všetko nás posúva ďalej. Systém údržby je bezgenerálový. Stroje viac lietajú, ale treba viac sledovať údržbu, byť pozornejší. Takýto systém je dobrý, lebo v určitej miere šetrí finančné prostriedky. Ale zasa veci, ktoré sa robili v rámci generálnej opravy, sú rozkúskované do jednotlivých fáz údržby. Preto jej treba venovať veľkú pozornosť a finančne ju zabezpečiť,“ hovorí podplukovník Kropuch, ktorý si ťažká na nízku naplnenosť ILS v krídle, len 68-percentnú.

Plukovník Róbert Tóth pripomína, že v súčasnosti plní krídlo úlohy leteckej pátracej a záchranej služby a bojové streľby. Zástupcovia krídla boli na medzinárodnom cvičení Load Diffuser 2017 v Maďarsku. Príslušníkov vrtuľníkového krídla čakajú letecké dni na Slovensku i v Čechách, bojové streľby, cvičenia, a najmä úloha, čím skôr rozlietať osádky na Black Hawkoch.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, archív vrt. krídla, Ivan Kelement, Pavol Vitko, Štefan Jusko a archív Milana Sekeráka

svetovou vojnou a počas nej pripravoval vynikajúcich pilotov. Za svoju kariéru bol nositeľom mnohých československých a britských vyznamenaní, z nich najvýznamnejšie bolo udelenie Radu Britského impéria – The Order of the British Empire, triedy O.B.E. – Officer of the British Empire (dôstojník Britského impéria).

Vrtuľníková jednotka SFOR

Rozkazom ministra obrany Slovenskej republiky číslo 219 z 9. augusta 2002 bola vyslaná na plnenie úloh v zahraničí vo vojenskej operácii JOINT FORGE (SFOR) v Bosne a Hercegovine prvá skupina príslušníkov vrtuľníkového krídla. Veliteľom jednotky Mi-17 mierovej misie SFOR bol vtedajší kapitán Ladislav Malák.

Išlo o vôbec prvé zahraničné pôsobenie jednotiek Vzdušných síl Ozbromených síl SR pod velením členskej krajiny Severoatlantickej aliancie. Vrtuľníková jednotka od začiatku septembra 2002 do 19. decembra 2003 bola začlenená do 1. samostatnej vrtuľníkovej jednotky pod holandským velením. S dvoma vrtuľníkmi Mi-17 absolvovala 848 vzletov, nalietala

vyše 403 hodín a prepravila 1 500 osôb a 100 ton materiálu.

Vrtuľníková jednotka KFOR

Uznesením vlády SR č. 672 z 11. decembra 2007 bola vyslaná vrtuľníková jednotka do operácie KFOR v Kosove. Plnila tieto úlohy: prepravu osôb, VIP osôb, materiálu v nákladnej kabíne vrtuľníka a v podvese. V Kosove plnili úlohy dva vrtuľníky Mi-17M od decembra 2007 do júna 2008. Vrtuľníky okrem prepravy osôb a materiálu uskutočňovali prieskumné a monitorovacie lety, či v prípade potreby hasenie požiarov. Dve rotácie absolvovali 1 031 letov, počas ktorých odlietali 488 hodín a 40 minút, prepravili 3 789 osôb (z toho 137 VIP) a

V operácii KFOR v Kosove, 2008

UH60M pre Slovensko Black Hawk down!

Pristátím prvých Čiernych jastrabov na Slovensku sa reálne rozbieha tak dlho očakávaný a nepochybne i veľmi žiadaný proces modernizácie Vzdušných síl OS SR.

Spomínaný proces modernizácie sa začal už v roku 2006 spustením procesu „vy-súťaženia“ nových taktických dopravných lietadiel C-27 J Spartan. Ubehlo však takmer desať rokov, kým rezort obrany vyčlenil na uvedený modernizačný program, ale i na tie ďalšie, finančné prostriedky. Tým projekt modernizácie posunul z fázy „papierového“ obstarávania do fázy ich reálnej „letovej“ realizácie. Keďže modernizáciu letového parku vzdušných síl potrebujú všetky jeho druhy, bolo len otázkou času, kedy sa začne riešiť aj akútna potreba obmeny vrtuľníkového le-teckého parku. Projekt obstarania vrtuľníkov Black Hawk túto obmenu začal a treba veriť, že nebude zas nadlho posledným. Rozhodnutie pre nákup tohto typu, cena kontraktu, stu-peň vybavenosti boli zoširoka medializované v pochvalnom i kritickjšom tóne. Akoby však v tieni týchto úvah ostala technická a operač-

ná stránka nových strojov, ktorá je z pohľadu koncového užívateľa, ako aj prijímateľa tou najdôležitejšou. Preto by sme jej radi venovali zopár našich postrehov.

Etapy vývoja

Pozemná armáda USA na základe skúsenos-tí z Vietnamu vypísala v roku 1972 súťaž na nový viacúčelový stredný vrtuľník. Súťaž vy-hral v roku 1976 typ UH 60 firmy Sikorsky, ktorý dostal v súlade s armádnou tradíciou indiánske meno Black Hawk podľa jedného z bojovných indiánskych náčelníkov. Prvé sé-riové stroje začali službu v roku 1979 a osved-čili sa v konfliktoch malej aj veľkej intenzity (napr. Grenada alebo Irak či Afganistan). Bolo vyvinutých viacero verzií – pre námorníctvo, námornú pechotu, letectvo, pobrežnú stráž, pre špeciálne sily aj elektronický boj. Verzia UH 60M je zdokonalená podľa skúseností

z Iraku a Afganistanu. Začala sa vyrábať od roku 2006 a postupne nahrádza staršie UH 60. Od roku 2008 začali testy UH60M Upgra-de, ktorá sa vyznačuje úplným elektronickým riadením „fly-by-wire“ a jednotným avionick-ým systémom pilotného priestoru (Common Avionics Architecture System). Doposiaľ bolo postavených, vrátane civilných UH 70, asi 4 000 týchto strojov a produkcia pokračuje.

Koncepcia

Požiadavky z roku 1972 stanovili, že nový vrtuľník by mal mať dva turbohriadeľové mo-tory General Electric T 700 na dosiahnutie vysokých letových výkonov aj s plným za-ťažением. Ďalej sa požadovala vysoká schop-nosť prežitia aj po zásahu malokalibrovou strelou, spoľahlivosť, zálohovanie všetkých kľúčových systémov (hydraulika, elektrina, riadenie, schopnosť reduktora pracovať ur-

67,32 ton materiálu. Prínos ich účasti spočíval aj v nadobudnutí cenných skúseností z nasadenia v operácii NATO.

Vrtuľníková jednotka ALTHEA

Uznesením vlády SR č. 20 zo 14. januára 2009 bola vyslaná vrtuľníková jednotka do vojenskej operácie EUFOR – ALTHEA v Bosne a Hercegovine. Vrtuľníková jednotka EUFOR – ALTHEA bola dislokovaná v Sarajeve v kempe Butmir I. a plnila operačné úlohy priamo v prospech veliteľa EUFOR, a to bez rotácie. Mandát pre plnenie operačných úloh vrtuľníko-vou jednotkou zahŕňal priestor celej operácie EUFOR, ktorý pozostával z Bosny a Hercegoviny, Srbska - Kosova, Albánska, Čiernej Hory, Chorvátska, FYROM a Grécka.

Dva vrtuľníky Mi-17M plnili v regióne úlohy od 19. februára do 3. júna 2009. Spoločne splnili 59 operačných úloh, 359 letov, počas ktorých bolo odlietaných 134 hodín a 5 minút, prepravených 1 405 osôb (z toho 112 VIP) a 49 ton materiálu. Príslušníci vrtuľníkového krídla nadobudli počas svojej misie cenné skúsenosti z nasadenia pod vedením Európskej únie.

Účasť na cvičeniach

Príslušníci krídla sa zúčastnili na mnohých národných a medziná-rodných cvičeniach. Napríklad: Coopera-tive Key 1997, 1998, Cooperative Chance 1998, Falcon, Blue Line, Logical Decision 2006, 2007, Newfip 2008, 2010, 2011, Black Bear 2011, Medzinárod-né cvičenie Záchrannej služby Východ 2011, Liptov IV 2012, MACE XIII 2012, Jackal Stone 2012, Ramstein Rover 2012, Capable Logistician 2013, MACE XVII, Ample Strike, Slovak and Combat Endeavor, Toxic Val-ley, Slovak Shield, MOVA, Tobruq Legacy 2016, Load Diffuser 2017 (na území Maďarska).

V operácii ALTHEA, Bosna a Hercegovina, 2009

čitý čas bez oleja), dvojstupňovo odpružený podvozok a kabína odolná proti tvrdému pristátiu. Tiež pancierované sedadlá či palivový systém bezpečný pri priestrele a havárii. Z požiadaviek jasne vidieť, že naozaj vychádzali z vietnamských skúseností a že boli náročné. Zaujímavou požiadavkou bolo obmedzenie maximálnej výšky, aby sa po sklopení rotorov vošiel do transportného lietadla C 130 Hercules a mohol byť rýchlo prepravený na väčšie vzdialenosti. Z tejto požiadavky vyplynul ne-tradičný nízky profil a nezameniteľný vzhľad vrtuľníka.

Koncepcne ide o klasický vrtuľník strednej hmotnostnej kategórie s jedným nosným štvorlistým rotorom a jedným štvorlistým vyrovnávacím rotorom. Vo verzii M majú oba rotory zväčšenú plochu listov (predĺžením tečivý profilu). Je to zjavne odraz skúseností z afganských operácií vo veľkých nadmorských výškach. V horských podmienkach Slovenska bude táto vlastnosť vítaná.

Rotory, trup, podvozok

Oba rotory sú sklopné, aby vyhoveli požiadavke na transportovateľnosť. Konštrukcia listov rotorov je kompozitová so zvýšenou odolnosťou proti malokalibrovému priestrelu. Listy sú v hlave rotora v polymérových uloženiach, čo znižuje vibrácie a zvyšuje obratnosť. Vyrovnávací rotor je odklonený od zvislej roviny pre zníženie hlučnosti a využitie zvislej zložky ťahu na pozdĺžne vyváženie pri vísení. Rotory sú vyhrievané proti námraze.

Trup je monolitické celokovovej konštrukcie. Variant M ho má zosilnený a doplnený o kompozitné dielce. Dvere pilotných priestorov sa dajú celé odhodiť, nákladné bočné dvere sú odsúvateľné dozadu, vybavené veľkými odhoditeľnými únikovými oknami. Vnútorne rozmery kabíny sú 3,8 x 2,3 x 1,3 metra. Práve malá výška, len 1,3 m je daň za dodržanie nízkeho profilu a je mnohými považovaná za nevýhodu. Ale praktické skúsenosti ukázali, že po správnom zácvičení, je pri celkom otvorených bočných dverách nastúpenie a vystúpenie výsadku rýchle a bezpečné.

Podvozok je trojkolesový s dvoma hlavnými nohami vpredu a jednou chvostovou vzadu. Je hydropneumaticky odpružený s dvoja-

kou tuhosťou pre prípad tvrdého núdzového pristátia. Vrtuľník má pomerne malú svetlú výšku nad terénom, čo uľahčuje nastupovanie a vystupovanie, nakladanie a vykladanie a čiastočne aj údržbu. Na druhej strane to môže limitovať výber pristávacej plochy, lebo vyšší porast alebo pne, kamene a podobné prekážky môžu byť nebezpečné. Táto nevýhoda sa dá kompenzovať kvalitným výcvikom a spoluprácou v posádke. Pre transport môže podvozok „pokľaknúť“, aby sa výška ešte viac znížila.

Pohon, avionika, výkon

Pohon zabezpečujú dva synchronizované turbobriadelové motory General Electric T 700 – 701D, ktoré sú zdokonalením pôvodných motorov 701C. Majú trvalý výkon 1 410 kW a umožňujú vísenie s prízemným efektom až do výšky 3 200 metrov a bez prízemného efektu do 1 830 metrov. Súčasťou pohonu sú aj pomocná energetická jednotka, hlavný reductor a jednobodové tlakové plnenie paliva. Nádrže sú dve po 360 galónov (cca 2 x 1360 l). Sú bezpečné pri havárii a samozacelovanie pri priestrele. Dajú sa plniť aj bez pretlaku cez dve plniace hrdlá. Pre prelet na dlhé vzdialenosti je možné pod pomocné pýlony namontovať celkom štyriprídavné nádrže (2 x 230 gal., 2 x 450 gal.), takže maximálne množstvo paliva môže dosiahnuť 2 080 gal. (7 800 l). Táto konfigurácia nádrží sa v praxi používa len zriedka, a to na mimoriadne dlhé prelety v bezpečnom prostredí. Veľké nádrže obmedzujú výhľad aj palebné sektory guľometov. Ak treba zvýšiť dolet alebo vytrvalosť, tak sa najčastejšie používajú len dve nádrže po 200 gal., ktoré nezavádzajú. Na dva zvyšné podvesné body možno podvesiť výzbroj. Motory majú plne elektronické riadenie a spolupracujú so 4-kanálovým autopilotom.

Avionické vybavenie je najzásadnejšia modernizácia oproti starším variantom. Pilotná kabína je celosklená podľa zásad jednotného avionického systému pilotného priestoru. Používa spoločnú zbernicu podľa normy Mil Std 1553. Palubná doska je osadená štyrmi univerzálnymi veľkoplošnými displejmi Rockwell-Collins, zdvojeným GPS a inerciálnou navigáciou firmy Honeywell a zdvojeným systémom

manažmentu letu firmy Canadian Marconi. Výbava zahŕňa aj zdvojené rádiostanice UHF/VHF na spojenie v leteckých pásmach a jednu stanicu na spojenie s pozemnými silami. Na presné priblíženie za sťažených podmienok je inštalovaný systém VOR/ILS a na identifikáciu jeden transpondér vlastný – cudzí. Pozemnou súčasťou je systém plánovania leteckých misií, ktorý umožňuje rýchlo, presne a spoľahlivo naplánovať misiu s využitím aktuálnych údajov o počasí, vzdušnej situácii či známych nepriateľských aktivít. Inštalovaný je integrovaný systém sledovania stavu motorov, prevodov a rotorov firmy Goodrich, ktorý odľahčuje záťaž pilota. Samozrejmosťou je záznamník letových údajov a záznamník zvukov v kabíne. Pre bezpečnosť je inštalovaný detektor búrok, resp. bleskov. Pre pasívnu obranu sú inštalované výmetnice klamných cieľov.

Základné výkony vychádzajú z požiadaviek pozemných vojsk. Okrem dvojčlennej posádky je možné prepraviť až 11 vojakov alebo 6 ležiacich pacientov. Maximálny náklad v kabíne je 1 200 kg, na vonkajšom podvese je to až 4 100 kg. V praxi afganského konfliktu boli v podvese prepravované vozidlá Humvee s plnou výzbrojou alebo 105 mm húfnice s 30 kusmi munície a šesťčlennou obsluhou a to aj v horských podmienkach. Cestovná rýchlosť je 280 km/h, maximálna 294 km/h. Akčný rádius na vnútorné nádrže je 592 km, vytrvalosť cca 4 hodiny. S maximálnym množstvom paliva v prídavných nádržiach je dolet 2 200 km a vytrvalosť 7,5 hodiny. Variabilita podvesných bodov umožňuje prispôbiť množstvo paliva a nákladu v širokom rozsahu podľa požiadaviek misie. Určitou slabinou je, že preprava ťažších nákladov je možná len v podvese, čo značne znižuje rýchlosť aj dolet a obmedzuje manévrovateľnosť. Ale prax vo Vietname a neskôr aj v Afganistane ukázala, že preprava väčších nákladov na dlhšie vzdialenosti než približne 100 km je aj tak výhodnejšia klasickými dopravnými lietadlami než vrtuľníkmi. Doménou taktických dopravných vrtuľníkov je preprava osôb a nákladu z vlastného taktického tyla do priestoru od frontovej čiar y po taktické tylo protivníka, čo spravidla nepresahuje 50 – 60 km a tam nie sú tieto obmedzenia významné.

Letecké dni

Príslušníci prešovského vrtuľníkového krídla predviedli svoje umenie počas letových ukážok s vrtuľníkmi Mi-24 a Mi-17 na mnohých leteckých dňoch na Slovensku i v zahraničí (Česká republika, Poľsko, Maďarsko, Rakúsko, Belgicko).

Voda

Príslušníci krídla sa zúčastnili a zúčastňujú na poskytovaní pomoci obyvateľom Slovenska pri živelných pohromách s využitím vrtuľníkov Mi-17 a Mi-24.

V roku 1995 pomáhali prešovskí vrtuľníkári pri rozsiahlej havárii v areáli vtedajších Východoslovenských železiarni v Košiciach. V rokoch 1997, 1998 a 2004 zasahovali pri povodniach na vodných tokoch Tichý potok, Malá Svinka, Váh, Morava, Ondava, Torysa, Hornád a Poprad. Po vybavení hasiacimi „bambí“ vakmi sa čoraz častejšie zapájali do aktívneho hasenia lesných požiarov na celom území Slovenska. Napríklad v roku 2005 zasahovali pri povodni v obci Olejníkov, v podvese pod vrtuľníkom eva-

kuovali osoby z ohrozených miest. Prešovské vrtuľníky taktiež veľa ráz zasahovali pri hasení požiarov v Nízkych a Vysokých Tatrách, pričom úzko spolupracovali s HaZZ.

V ankete Vojskový čin roka 2005 sa príslušníci vtedajšej základne stali laureátmi a celkovo v kategórii Pomoc verejnosti zvíťazili. V roku 2006 zasahovali napríklad pri povodni v obci Trstice a na vodnej nádrži Sigord. Podieľali sa aj na likvidácii požiarov v obci Pohorelá a v Lopušnej doline.

Oheň

V roku 2007 zasahovali pri likvidá-

Hasenie lesných požiarov, 2014

Možná výzbroj

Výzbroj Black Hawku je jednoduchá, ale účinná. Je to primárne transportný vrtuľník, a preto je jeho štandardnou výzbrojou len dvojica 7,62 mm guľometov lafetovaných v postranných dverách, určená predovšetkým na vlastnú obranu v najnebezpečnejšej fáze misie – vistenie pri vykládke/nakládke na nepriateľskom území.

Pre úlohy ozbrojeného sprevádzania iných vrtuľníkov s nákladom je možné lafetovať aj rotačné guľomety GAU – 19/A kalibru .50 BMG (12,7 x 99 mm) s kadenciou 1 300 výstrelův/min. To je už skutočná palebná sila, ktorá dokáže ničť aj ľahké obrnené vozidlá. Inštalácia je tiež rýchla a jednoduchá. Vzhľadom na spotrebu a hmotnosť munície (2 x 1 200 nábojův, cca 500 kg) je však prepravná kapacita limitovaná. V takom prípade sa potom obyčajne zvyšná nosnosť využije na prídavné palivo a útočnú výzbroj proti odolným cieľom. Pod pomocné krídla sa dajú podvesiť protitankové riadené strely AGM 114 Hellfire, bloky neriadených rakiet kalibru 70 mm a dokonca protivzdušné riadené strely AIM 92 Stinger. Prídavné palivo umožní, aby takto vyzbrojený Black Hawk, zmenený na palebnú platformu,

priletel na miesto výsadku s predstihom, vyčistil priestor, hliadkoval počas výsadku, podporil ho paľbou v prvých kritických minútach a prípadne kryl evakuáciu ranených.

Pre úlohy bojovej podpory je možné inštalovať aj zamínovacie zariadenie M-136 Volcano pre celkovo 960 protipechotných a protitankových mín v rôznom pomere a s autodeštrukciou od 4 hodín po 15 dní. Na špeciálne úlohy je možné podvesiť aj kontajnery s kanónmi kalibru 20 alebo 30 mm ovládané pilotom. Z prehľadu možnej výzbroje je zjavné, že je veľmi flexibilná a dá sa rýchlo prispôbiť požiadavkám misie.

Operačné spôsobilosti

Operačné spôsobilosti sú výsledkom splnenia požiadaviek, ktoré dôsledne vychádzajú z praxe starších aj najnovších konfliktův. Základnou spôsobilosťou je transport vyzbrojených vojakův, zbraní a munície v priestore bojovej činnosti za všetkých meteorologických a geografických podmienok. Podobne spôsobilý je aj na evakuáciu ranených, bojové vyhľadávacie a záchranu a zásobovanie odlúčených častí vojsk. Po príslušnom vyzbrojení môže plniť úlohy ozbrojeného sprevádzania, „vyčistiť“

záujmový pozemný priestor a palebne podporovať pozemné vojská. Môže plniť úlohy platformy na vedenie vzdušného prieskumu, prípadne aj rádioelektronického boja, nie však v nepriateľskom prostredí. Spektrum úloh v mierovom živote je možné rozšíriť o transport špeciálnych podvesův, napr. hasiacich bambívakův, evakuáciu osôb, sledovanie a potláčanie nepokojův a mnohé iné, ktoré prináša bezpečnostná situácia.

Doplnenie súčasných vrtuľníkov Mi-8/17, ktoré si určite zaslúžia ocenenie za kus práce, ktorú s nimi posádky vykonali v mierových podmienkach aj na zahraničných misiách, je z hľadiska kvality krokom vpred. Na začiatku procesu zavádzania, ako aj neskoršieho ostrého nasadenia vo vzdušných silách zaželajme Black Hawkom dlhú, úspešnú, bez nehodovú a pokiaľ možno i čo najmenej poruchovú službu v Ozbrojených silách SR.

Let's fly Black Hawk!

Text: plk. gšt. v. z. Ing. Peter Kandráč, PhD.
Doc. Ing. Stanislav Szabo, PhD., MBA., LL.M.
Letecká fakulta Technickej univerzity v Košiciach
Foto: Jozef Žiak

cii lesných požiarův v Starých Horách a v Slovenskom Raji. Za túto nezištnú pomoc civilnému obyvateľstvu príslušníkov leteckej základne ocenilo prezídium hasičského a záchranného zboru pamätnou medailou a minister vnútra SR udelil leteckej základni ďakovný list. Vtedajší minister obrany SR František Kašícký 3. augusta 2007 odmenil 93 príslušníkov základne za nasadenie pri hasení lesných požiarův.

V roku 2008 osádky vrtuľníkov priviezli do ohrozených oblastí na severe Prešovského kraja v okresoch Bardejov a Stará Ľubovňa obyvateľom, ktorých sužovali dlhotrvajúce dažde, zásoby základných potravín a liekov.

Pomocnú ruku podali aj v roku 2009. Štyri vrtuľníky Mi-17 a jeden vrtuľník Mi-24 úspešne uhasili požiar v oblastiach Kežmarské žľaby, Šalková a Jamnická dolina. Aj v roku 2010 od polovice mája do začiatku júna zasahovali vrtuľníky z prešovského krídla v prospech obyvateľstva počas povodní. Plnili najmä prepravné a monitorovacie úlohy.

V roku 2011 zasahovali pri rozsiahlych lesných požiaroch v Nízkych Tatrách hneď dva razy. Najskôr v oblasti Staré Hory, kde odlietali 170

letov. Druhý, zatiaľ najnáročnejší požiar hasili vo východnej časti Nízkych Tatier v oblasti Čertovica a Vyšnej Boce. Uskutočnili tam 230 letov a pri hasení použili 366 000 litrov vody.

Zasahovali aj pri požiaroch v oblasti Krásna Hôrka, Betliar, Liptovský Trnovec, Babia hora, Handlová, Hranovnica, v Slovenskom raji a vo Vysokých a v Belianskych Tatrách. Naposledy prešovské vrtuľníky pomáhali pri hasení lesného požiaru nad obcou Gemerská Poloma v auguste tohto roku.

Osádky vrtuľníkov z prešovského krídla sa v rokoch 1998, 1998 a 2013 aktívne zúčastnili na odstraňovaní následkov snehovej kalamity v rôznych oblastiach východného Slovenska.

Prvá pilotka vrtuľníka Mi-17 poručíčka Miriam Štefanovičová, 2012

Najlepšie stíhačky
druhej svetovej vojny

Thunderbolt bol ťažký, ale rýchly

Bol 26. jún 1943. Zo základne Manston v Británii vzlietlo 48 amerických stíhačiek a zamierilo na východ cez Lamanšský prieliv. Jednu z nich pilotoval podporučík Robert Johnson.

Krátko po prelete francúzskeho pobrežia sa Američania stali terčom útoku šesnástich nemeckých stíhačiek Focke-Wulf Fw 190. Skôr ako stihol Johnson reagovať, bol jeho stroj tvrdo zasiahnutý. Inkasoval až 21 zásahov granátmi kalibru 20 mm. Pre väčšinu vtedajších lietadiel by to bola smrteľná dávka. Aj Johnsonova stíhačka začala horieť a padať. Pilot sa pokúsil vyskočiť padákom, no jeden projektil zasiahol aj kabínu a zdeformoval jej rám. Kryt kabíny sa nedal odhodiť a Johnson sa ocitol v pasci.

Našťastie prúd vzduchu pri prudkom klesaní plamene zahasil a motor stále nepravidelne fungoval. Keď vyskúšal riadenie, stroj ochotne reagoval. Johnson sa teda rozhodol, že sa pokúsi preletieť naspäť cez prieliv. Keď už bol nad vodou, objavil sa na scéne ďalší Fw 190. Jeho pilot prilietel bližšie, so záuj-

mom si prezrel poškodený americký stroj a potom sa usadil za ním. Johnsonovi neostávalo nič iné, ako sa krčiť v pancierovanej sedačke a poškodenými kormidlami kývať lietadlom zo strany na stranu. Na jeho veľké šťastie tento nemecký pilot už minul všetky granáty kalibru 20 mm, stále však mal dosť munície do guľometov kalibru 7,92 mm.

J o h n -

sonovu stíhačku zasahovala dávka za dávkou, stále však letela. Nemecký pilot chvíľu letel po jeho boku, pozeral na diery v trupe a v krídlach a neveriacky krútil hlavou. Keď vystrieľal zvyšok munície a Johnson stále letel, zasalutoval mu a odletel preč.

Johnsonovi sa podarilo dotiahnuť až na základňu v Manstone, kde v poriadku pristál. Počiatočná dávka 20 mm granátov mu okrem iného odstrelila niekoľko valcov motora, ten však stále fungoval. Pokúsil sa zrútať aj zásahy kalibru 7,92 mm, ale

keď prišiel po číslo 200 a stále bol iba na jednej strane lietadla, tak rezignoval...

Stal sa esom

A čo to bol za zázračný stroj, ktorý prežil také poškodenia? Republic P-47 Thunderbolt, ktorý bol medzi pilotmi veľmi obľúbený práve pre túto odolnosť. Robert Johnson, ktorý bol vtedy nováčik, prežil, aby postupne dosiahol 27 vzdušných víťazstiev a dotiahol to až na majora. Bol druhým najlepším americkým pilotom v Európe. Lepší bol iba Francis Gabreski, ktorý dosiahol na európskom bojisku 28 zostrelov. Aj on slúžil v rovnakej jednotke ako Johnson (56. stíhacia skupina) a pilotoval tiež P-47.

Pilotom, ktorý sa Johnsona 26. júna 1943 márne pokúšal zostreliť, bol s najväčšou pravdepodobnosťou podplukovník Egon Mayer. Tento známy nemecký stíhač na západnom fronte zostrelil 102 spojeneckých lietadiel. Thunderbolty sa mu napokon stali osudnými. Po súboji s nimi zahynul 2. marca 1944 nad Francúzskom. Johnson vojnu prežil a zomrel v decembri 1998 vo veku 78 rokov.

Osem ton

Thunderbolt bol jednou z najťažších stíhačiek druhej svetovej vojny. Plne naložený vážil osem ton, čo je viac ako mnohé bombardéry. Menšou iróniou je, že sa pôvodne zrodil ako ľahká stíhačka. Jeho vývojovým predchodcom bol typ Republic P-43 Lancer, ktorý sa však vyrábal iba v obmedzenom množstve. Konštruktér Alexander Kartveli, Gruzíнец, ktorý emigroval pred boľševikmi, začal vyvíjať jeho náhradu. Postupne dospel k omnoho väčšiemu a ťažšiemu stroju. Jeho srdcom bol motor Pratt & Whitney R-2800 Double Wasp s výkonom 2 000 koní. Vďaka tomu dosahoval nový Thunderbolt vysokú rýchlosť.

Lietadlo malo silnú výzbroj v podobe batérie ôsmich guľometov kalibru 12,7 mm. Tie niesli dovedna 2 800 nábojov, za sekundu ich na cieľ

podporučík
Robert Johnson

vychrlili rovných 100. Thunderbolty začali do výzbroje prichádzať v priebehu roka 1942, prvých operácií na európskom bojisku sa zúčastnili na jar 1943. Ich úlohou pôvodne bolo sprevádzať bombardéry, na to však nemali dostatočný dolet. I keď sa na ne podarilo postupne zavesiť až tri prídavné nádrže naraz, pri dlhších operáciách sa museli otočiť domov skôr ako bombardéry. Tie potom boli v poslednej fáze náletu nechránené, čo využívali nemeckí stíhači. V úlohe sprievodných stíhačiek preto Thunderbolty v roku 1944 začali nahrádzať Mustangy.

Stíhací bombardér

P-47 sa však výborne osvedčil v ďalšej role – ako stíhací bombardér pri hlbkových útokoch. Využíval pri nich nielen batériu guľometov, ale nosil aj dve až tri bomby a neriadené rakety.

Stroj sa postupne vyvíjal. Najrozšírenejšia verzia D mala spočiatku vysoký trup, potom dostala nižší chrbát a kvapkovitú kabínu, ktorá zlepšovala výhľad pilota. Nasadenia sa dočkali ešte ďalšie dve verzie. P-47M bol stíhací špeciál vyvinutý pôvodne proti lietajúcim bombám V-1. Mal motor s výkonom až 2 800 koní a rýchlosť 760 km/h. P-47N mal predĺžený dolet a sprevádzal bombardéry B-29 v Pacifiku. Mal úplne nové krídlo s väčšou zásobou paliva.

Spolu postavili 15 636 Thunderboltov všetkých verzií. Počas vojny slúžili v ame-

rickom, britskom, vo francúzskom, v sovietskom, brazílskom i mexickom letectve. Po vojne ich používali desiatky ďalších krajín, najmä v Južnej Amerike.

V americkom letectve uskutočnili 746 000 bojových letov a dosiahli 3 752 zostrelov. To je menej ako Mustangy, najúspešnejšia americká jednotka všetkých čias však lietala na Thunderboltch. Bola to spomínaná 56. stíhacia skupina, ktorá mala na konte 677 zostrelov. Ďalších 311 lietadiel jej piloti rozstrieľali na zemi pri hlbkových útokoch na letiská.

Text: Miroslav Barič

Technické údaje P-47D

Dĺžka: 11 m
Rozpätie: 12,4 m
Hmotnosť: 4,5 t
Max. vzletová hmotnosť: 8 t
Rýchlosť: 697 km/h
Bojový dolet: 1 300 km
Dostup: 13 100 m

Belgicko výrazne modernizuje

Belgicko objednalo 417 francúzskych obrnených transportérov Griffon VBMR a 60 bojových vozidiel Jaguar EBRC. Celková cena prevyšuje miliardu eur a zahŕňa aj náhradné dielce, výcvik posádok a údržbu. Je to jedna z najväčších investícií do belgických pozemných vojsk. Nové stroje by mali vstúpiť do služby v rokoch 2025 až 2030 a nahradia vozidlá Piranha III 6×6 a Dingo II 4×4. Šesťkolesové vozidlá sú postavené na rovnakom podvozku a majú 70 percent rovnakých súčastí. Griffon prepraví 10 vojakov a má dojazd 800 km. Jaguar má upravenú korbu a nesie vežu so 40 mm kanónom a dvomi protitankovými raketami. Obe vozidlá majú hmotnosť 25 ton. Pre Belgicko je výhodou aj to, že rovnaké stroje zavádza do výzbroje aj Francúzsko. To uľahčí spoločné cvičenia, nasadenie i logistickú podporu.

Veterány stále slúžia

Jordánsko darovalo najmenej šesť bojových helikoptér AH-1F Keni. Americká vojenská pomoc sa postará o časť nákladov na potrebnú údržbu. Keňa v súčasnosti používa podobné transportné vrtuľníky UH-1. Tieto staršie stroje vyhovujú chudobnejším krajinám, pretože ich prevádzka nie je náročná a aj údržba je jednoduchá. Jordánsko získalo 31 kusov AH-1F z USA v 90. rokoch. Teraz ich nahrádza menšími strojmi AH-6. Typ AH-1 vznikol ešte v 60. rokoch minulého storočia a bojoval vo Vietname. Verzia AH-1F má hmotnosť 4,5 tony a dosahuje rýchlosť 270 km/h. Vytrvalosť vo vzduchu je štyri hodiny. Výzbroj tvorí trojhlavňový kanón kalibru 20 mm. Na štyroch závesníkoch môže niesť 4 rakety TOW alebo osem rakiet Hellfire. Okrem nich vrtuľník nosí aj neriadené strely kalibru 70 mm.

Rusko predstavilo nový MiG-35

Najväčšou hviezdou tohtoročného ruského aerosalónu MAKS bola najnovšia verzia novej stíhačky MiG-35. Tá momentálne prechádza testami a v roku 2019 by sa mohla začať jej sériová výroba.

MiG-35 vychádza z rozšíreného typu MiG-29. Lietadlo je však vybavené najnovšou elektronikou a senzormi. Najvýznamnejšou zmenou je radar žuk-AE typu AESA, ktorý dokáže sledovať až 30 cieľov súčasne a navádzať zbrane na šesť vzdušných cieľov alebo šty-

ri pozemné ciele naraz. Stroj má tiež nové účinnejšie motory RD-33MK. Počet závesníkov stúpol na desať. Môže na nich nosiť univerzálnu výzbroj proti lietadlám, pozemným i námorným cieľom. Maximálna rýchlosť MiG-35 má prevyšovať Mach 2 a jeho bojový dolet má byť 1,5-krát väčší ako pri pôvodnom MiG-29. Konštruktéri sa tiež zamerali na väčšiu spoľahlivosť dráka, avioniky a motorov, čo by malo znížiť prevádzkové náklady.

Británia stavia nové fregaty

Po takmer 20 rokoch plánovania a politických debát objednalo britské ministerstvo obrany prvé tri fregaty Typ 26. Nové lode majú nahrádzať 13 menších fregát Typ 23, ktoré vstupovali do služby v 90. rokoch. Prvá loď novej triedy ponesie meno HMS Glasgow, ostatné ešte neboli pomenované. Prvá fregata by mala vstúpiť do služby okolo roku 2025. Pôvodne ich malo byť 13, neskôr ich počet zredukovali na osem. Cena za jedno plavidlo sa pohybuje okolo miliardy libier. Typ 26 má dĺžku 150 metrov a plný výtlak 8 000 ton, čím patrí skôr k

torpédoborcom. Hlavnú výzbroj nesie v 72 vertikálnych odpaľovacích šachtách. V nich môže mať 48 protiletadlových rakiet a 24 striel proti povrchovým cieľom či proti ponorkám. Výzbroj dopĺňa kanón kalibru 127 mm vo veži na prove, dva kanóny kalibru 30 mm a dva systémy Phalanx na obranu proti raketám. Posádku tvorí 118 námorníkov, ale na lodi budú ubytovacie kapacity pre ďalších 90. Z letovej paluby na korme môže operovať aj veľký vrtuľník typu Chinook, fregata ponesie aj vlastné bezpilotné prostriedky.

Lacnejšia, ale presná

Strela Excalibur kalibru 155 mm s navádzaním pomocou GPS znamenala pri zavedení v roku 2007 revolúciu v delostrelectve. Teraz ju však nahrádza menej presná alternatíva, ktorá je však výrazne lacnejšia. Ide o zapaľovače M1156 PGK (Precision Guidance Kit), ktoré môžu zmeniť na navádzaný aj starší delostrelecký granát. PGK sa do strely zaskrutkuje ako bežný zapaľovač, je však o niečo väčší. Má GPS navádzanie a štyri krídelká na korigovanie dráhy letu na cieľ. Čo je najdôležitejšie, je o 85 percent lacnejší ako Excalibur. Bežná strela z húfnice kalibru 155 mm má na hranici dostrelu 18 km rozptyl v okruhu 267 metrov. Keď sa M1156 v roku 2009 objavil, mal presnosť v okruhu 50 metrov. Postupným vývojom sa podarilo znížiť rozptyl M1156 len na 10 metrov a menej. PGK sa osvedčil aj pri skúšobnom nasadení v Afganistane. Americká armáda preto tento rok objednala ďalších 5 600 zapaľovačov. To je viac ako dvojnásobok prvej objednávky, ktorá bola na 2 400 kusov.

Po rokoch zdržaní a predražovaní zaradilo americké námorníctvo do služby novú lietadlovú loď USS Gerald Ford. Na slávnostnej ceremónii sa koncom júla zúčastnil prezident Donald Trump a patrónka plavidla, Susan Fordová-Balesová. Tá je dcérou Geralda Forda, ktorý vládol v USA v rokoch 1974-77. Ona vydala aj prvý rozkaz: „Dôstojníci a posádka, zaujmite miesta a uveďte loď do života!“ Vstup do služby však neznamená aj blízke operačné nasadenie. Loď bude ešte štyri roky prechádzať skúškami a výcvikom. USS Gerald Ford je prvou loďou rovnomennej triedy, ktorá má mať spolu 10 plavidiel. V roku 2020 by mal vstúpiť do služby USS John F. Kennedy a o rok neskôr ho bude nasledovať USS Enterprise. Loď má dĺžku 337 metrov a výtlak 100 000 ton. Na palube nesie viac ako 75 lietadiel.

Gerald Ford vyrazil na oceán

Očistil pamiatku popraveného otca

„Neži s pomstou, buď dobrý k ľuďom, a ak sa bude dať, očisti moju pamiatku,“ povedal mi 21. júna 1949 v noci pred svojou popravou môj otec,“ so smútkom, no aj s odhodlaním spomenul brigádny generál v. v. Milan Píka na najhoršiu noc svojho života. Počas nej vo väznici Plzeň – Bory popravili jeho otca, divízneho generála Heliodora Píku.

Dňa 28. júla brigádneho generála v. v. Milana Píku pri príležitosti jeho 95. narodenín prijal minister obrany SR Peter Gajdoš. Spolu s ním prijal aj Ailsu Domanovú, rodáčku z Veľkej Británie, o ktorej sme písali v minulej Obrane. A aké boli osudy vojnového veterána Milana Píku, ktorý veľkú časť svojho života venoval očisteniu pamiatky svojho otca Heliodora?

Slučka pre otca

Divízny generál Heliodor Píka (* 3. 7. 1897), rodák zo severnej Moravy, bol pred zatknutím zástupcom náčelníka hlavného štábu čs. armády. A bol aj medzinárodne uznávanou osobnosťou, ba žijúcou legendou. Vyznamenal sa už ako československý legionár v Rusku a vo Francúzsku. V rokoch 1932 až 1937 bol vojenským atašé v Rumunsku. Po vzniku protektorátu Čechy a Morava nadviazal spoluprácu s ilegálnymi odbojovými organizáciami. Už 29. 3. 1939 odišiel cez Poľsko na Balkán, aby z Bukurešti organizoval prechody stoviek čs. občanov do emigrácie a vojenských jednotiek formovaných na Strednom východe. Vzhľadom na svoju činnosť bol v Rumunsku zatknutý, ale po zásahu kráľovskej rodiny bol deportova-

ný do Turecka. „Začiatkom roka 1941 sa presunul do Moskvy, kde ho ustanovili za náčelníka vojenskej misie londýnskej Československej vlády pri vláde Sovietskeho zväzu,“ spomenul jeho syn Milan. „Zaslúžil sa tiež o budovanie čs. vojska v ZSSR. Keďže dôsledne presadzoval politiku Benešovej exilovej vlády v Londýne, dostával sa do rozporov so sovietskymi orgánmi aj s moskovským vedením Komunistickej strany Československa. Jeho statočnosť, lojalita a vernosť bola príčinou budúcich falošných obvinení a perzekúcií,“ pokračoval. Vo vykonštruovanom politickom procese bol divízny generál Heliodor Píka obvinený zo špionáže v prospech Veľkej Británie, ako aj z ďalšej vlastizradnej činnosti. Bol zároveň uznaný za vinného zo zločinu vojenskej zrady, odsúdený na vylúčenie z čs. armády, stratu radov a vyznamenaní a na trest smrti obesením.

Degradácia pre syna

Syn Heliodora Píku Milan utekal ako 18-ročný mladík aj s mamou pred fašizmom z Prahy cez Rumunsko, ktoré poznali z pobytu s otcom. Loďou sa dostali do Francúzska. V Paríži sa pokúsil vstúpiť do čs. jednotiek tvoriacich sa vo Francúzsku. Do čs. zahraničnej armády ho však neprijali pre jeho nízky vek. Tiež preto, lebo nemecké jednotky sa stále približovali a francúzska armáda doslova „kolabovala“. Podarilo sa mu uniknúť do Anglicka. „Keď sme mali v Británii prvý raz cestovať vlakom, všade som na vagónoch videl nápisy Smoking. Vravím si, čo teraz budem robiť, keď nemám smoking, ale iba študentské nohavice. Skrátka, nevedel som

takmer nič po anglicky. Netušil som, že slovom smoking sú označené vozne pre fajčiarov,“ po-
usmial sa nad dávnou spomienkou. Keď vstúpil
do britského Kráľovského letectva, chcel byť na-
vigátorom. Mladý vojak Milan Píka však začínal
doslova od piky: „Raz som čistil hangár, všetko
sa muselo lesknúť. Keď išiel okolo jeden britský
podplukovník aj so svojím vlčiakom, jeho pes
behal všade, kam sa mu zachcelo. Bol som dosť
nešťastný, keď zanechával zablatené stopy aj v
mojom vyleštenom hangári...“ Na lekárskej pre-
hliadke mu zistili vrodenú očnú chybu, takže
nemohol byť zaradený k lietajúcemu personá-
lu. Pôsobil teda v nižších administratívnych po-
ziciách na štáboch čs. leteckých jednotiek, a to
až do konca vojny. Vo Veľkej Británii dosiahol
britskú hodnosť F/O (nadporučík letectva) a čs.
hodnosť podporučík letectva v zálohe.

„Po skončení druhej svetovej vojny som sa
vrátil späť do Československa, kde som pokrač-
oval v aktívnej vojenskej službe. Prijali ma ako
vojaka na štúdium práva na Karlovej univerzite
v Prahe a aj prideliť na pražský Vojenský súd.“
Po zatknutí otca sa však začalo aj prenasledova-
nie syna, vtedy kapitána. Zatkla ho Štátna bez-

„Videl som, ako moji
kamaráti odchádzajú
na Západ, ale moje
krédo bolo ostať tu a
očistiť otcovu pamiatku.
Teší ma, že sa to
podarilo.“

pečnosť. Súdili ho spoločne so skupinou gen. K.
Mrázka za údajné prípravy únosu jeho otca do
zahraničia. Pre nedostatok dôkazov bol zbave-
ný všetkých obvinení. „Bolo to po zásahu prezi-
denta Klementa Gottwalda, ktorý nechcel, aby
sa na Západe šírilo, že po obesení otca väznia aj
mňa,“ spomenul. No 1. júna 1949 ho prepustili

Milan Píka počas
služby vo Veľkej
Británii, zrejme
v roku 1942

Posledná spoločná fotografia
Heliodora Píku so synom Milanom

z armády a vzápätí mu odňali hodnosť. Vyhodili ho z právnickej fakulty a vykážali
z Prahy. Mal na rok nastúpiť do jáchymovských baní, to sa však podarilo zmeniť
– a útočisko našiel v Bratislave. „Aké boli moje prvé pocity, keď som prišiel na
Slovensko? Nuž, dosť tristné. Po prepustení z armády som nemal prácu, v Bratisla-
ve som nemal priateľov, nikoho, o koho by som sa oprel,“ spomenul. „Vedel som
však, že ak tu chcem žiť, čo bola nevynutnosť a záchrana, musím sa prispôbiť.
Priateľov som si postupne našiel v zamestnaní a v Bratislave som začal byť naozaj
doma. Usiloval som sa tiež naučiť aspoň trochu po slovensky. No a postupne som
sa sústredil na to, aby som dokázal očistiť meno svojho otca. Tak, ako som mu to
prisľúbil pár hodín pred jeho popravou.“ Na Slovensku pracoval najskôr aj v uhoľ-
ných baniach v Handlovej, ale podstatnú časť života pôsobil v bratislavskom dre-
vospracujúcom štátnom podniku Drevona. Bol kuričom, šoférom aj ekonómom.

Rehabilitácie a satisfakcie

V decembri 1968 Vyšší vojenský súd v Pířbrame rozsudok nad Heliodorom Píkom
v plnom rozsahu zrušil. K úplnej občianskej rehabilitácii však došlo až po novem-
bri 1989. V roku 1990 bol in memoriam povýšený do hodnosti armádneho generá-
la a o rok neskôr mu bol prepožičaný Rad M. R. Štefánika III. triedy. Okrem iných
najvyšších zahraničných vyznamenaní mu prezident Slovenskej republiky udelil
v roku 2004 Rad bieleho dvojkríža I. triedy in memoriam. V Plzni aj v rodnej obci
Štítina mu odhalili pamätník. Je po ňom pomenovaný 53. pluk prieskumu a elek-
tronického boja Armády Českej republiky v Opave. Na tom, že v pamäti Čechov
a Slovákov ostal ako hrdina, má veľkú zásluhu jeho syn Milan. Vráťane tisícok
rozhovorov pre médiá, besied či verejných vystúpení. Rehabilitovaný však bol aj
on sám. Najskôr v novembri 1972 Milanovi Píkovi po čiastočnej rehabilitácii vrátili
hodnosť kapitán. Po novembri 1989 bol rehabilitovaný úplne a 30. mája 1990 ho
povýšili do hodnosti plukovníka vo výslužbe. V máji 2014 sa dožil aj najväčšieho
uznania za činnosť v rokoch druhej svetovej vojny a za osobné postoje po roku
1948. Bol povýšený do hodnosti brigádneho generála vo výslužbe na Slovensku
aj v Čechách.

„Moja prvá manželka bola Slovenka, ktorú som stretol v Prahe. Bohužiaľ, v
roku 1957 sme sa rozišli. Bol som štvanec, no od roku 1961 som bol ženatý s Brati-
slavčankou, ktorá zase mala českých rodičov. Tá ma okrem iného primála k tomu,
že som si už po šesťdesiatke predsa len dokončil vysokú školu,“ odhalil niečo aj
zo svojho súkromia. Na našu otázku či nechcel emigrovať, odpovedal záporným
pokrútením hlavy: „Takto som nerozmýšľal. To neexistovalo. Videl som síce, ako
moji kamaráti za rozličných okolností odchádzajú na Západ, ale moje krédo bolo
ostať tu – a očistiť otcovu pamiatku. Teší ma, že sa to podarilo,“ zopakoval aj na
stretnutí s ministrom obrany Petrom Gajdošom. Zároveň opätovne zdôraznil, že
Slovensko je jeho druhá vlasť. „Slovensko mi zachránilo život a vďačím mu za to,
že tu môžem byť s vami. V tom čase by som nevydržal vo svojej rodnej vlasti, v
Čechách. Slováci majú okrem rozumu aj srdce a tým hovoria a konajú.“

„Som hrdý na to, že brigádny generál Píka, aj pani Aílsa Domanová, zostali žiť
na Slovensku a považujú ho za svoj domov, hoci v minulom režime zažili veľa
zlého. Považujem za veľmi dôležité, aby sme ich prínos pre slovenskú spoločnosť
naďalej oceňovali a pripomínali verejnosti,“ s uznaním sa vyslovil minister obrany
Peter Gajdoš.

Text: Pavol Vitko

Foto: Michal Psota a archív M. P.

S čistým štítom

Brigádny generál Ľubomír Svoboda sa 7. augusta prvý raz z pozície veliteľa Vzdušných síl OS SR prihovril príslušníkom a zamestnancom veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene: „Po šiestich rokoch som sa vrátil na veliteľstvo vzdušných síl. Musím konštatovať, že mnohé sa zmenilo. Máme rozpracovaných viacero nových projektov, v ktorých budeme

pokračovať. Nedávno sme dostali do prevádzky prvé dva vrtuľníky Black Hawk. Našou úlohou je zaviesť túto techniku do ozbrojených síl, kvalitne vycvičiť letecký a technický personál tak, aby vrtuľníky slúžili potrebám Ozbrojených síl Slovenskej republiky a v prípade nevyhnutnosti aj všetkým občanom Slovenskej republiky. Pripravujeme sa na prílet nového transportného lietadla C-27 J Spartan. Som presvedčený, že úlohy, ktoré pred nami stoja, zvládneme profesionálne a s čistým štítom. Očakávam vzájomnú podporu, spoluprácu a kvalitne odvedenú prácu. Želám vám veľa trpezlivosti, pracovných úspechov a predovšetkým pevné zdravie a vnútornú pohodu,“ uzavrel brigádny generál Svoboda.

Vojaci a Detská univerzita

Vojaci z Dopravného krídla generála Milana Rastislava Štefánika v Kuchyni aj tento rok pripravili bohatý program pre študentov Detskej univerzity Komenského. Študenti si

mohli prezrieť zbrane, výstroj aj ukážky zásahu hasičskej a záchrannej služby. Rezort obrany podporuje Detskú univerzitu Komenského od roku 2011. Jej študentov na letisku v Kuchyni navštívil aj minister obrany Peter Gajdoš. „Je v našom záujme, aby sme deťom priblížili prácu profesionálnych vojakov a aj takto u nich postupne vzbudili záujem o tému obrany našej krajiny a záujem podieľať sa na jej zabezpečení,“ povedal šéf rezortu obrany. Okrem ukážok a súťaží súčasťou programu pre deti bol aj vojenský obed.

Medzinárodný výcvik PSYOPS

Dňa 24. júla sa skončil výcvik špecialistov v odbornosti psychologických operácií PSYOPS, ktorý prebiehal od 10. júla v Martine. Odborníci zo Strediska CIMIC a PSYOPS veliteľstva

Pozemných síl OS SR a príslušníci 103. centra CIMIC a PSYOPS Armády Českej republiky precvičovali taktiku, techniky a postupy psychologických operácií pod vedením tímu odborníkov z nemeckého Centra pre operačnú komunikáciu Spolkových obranných síl Nemecka. Dvojtýždňový výcvik zahŕňal teoretickú prípravu aj praktické precvičenie špecifických postupov PSYOPS. Výcvik, riadený odborníkmi z nemeckého Centra pre operačnú komunikáciu Bundeswehru, prebiehal nielen v priestoroch Strediska CIMIC a PSYOPS v Martine. Podstatná časť sa konala na posádkovom cvičisku Sučany.

Generál Maxim v USA

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Milan Maxim odcestoval 26. júla na pracovnú cestu do Indiany na pozvanie veliteľa Národnej gardy štátu Indiana generálmajora Courtneyho Carra. Spolu s delegáciou ozbrojených síl prerokoval s veliteľom partnerskej národnej gardy otázky spoločného výcviku jednotiek, výmeny skúseností z nasadenia v zahraničí, ako aj pôsobenia síl pri riešení úloh domáceho krízového manažmentu. Generál Maxim zavítal do vedeckého a výskumného centra STARBASE, v ktorom prebieha základný a aplikovaný výskum najmodernejších technológií aplikovateľných aj v podmienkach ozbrojených síl. Pracovná cesta generála Maxima sa konala na pozvanie veliteľa Národnej Gardy štátu Indiana, ktorá patrí k najstarším a najviac nasadzovaným národným gardám v systéme

Vojenský policajti na mori

Minister obrany Peter Gajdoš sa v priestoroch odboru výcviku a kynológie vo Vlkanovej 3. augusta zúčastnil na slávnostnej rozlúčke s vojenskými policajtmi pred odchodom do operácie EUNAVFOR MED Sophia. V príhovore zdôraznil význam príspevku Slovenskej republiky do spoločnej obrany a ochrany južných hraníc Európskej únie. Prvých desať príslušníkov Vojenskej polície odišlo do krízových oblastí Stredozemného mora 5. augusta. „Vyslanie prvých slovenských príslušníkov do stredomorskej operácie EUNAVFOR MED Sophia je našou jasnou odpoveďou na fakt, že bezpečnosť a obrana Európskej únie sa nás jednoznačne týkajú a ovplyvňujú aj našu krajinu,“ povedal minister. Dodal, že rezort po prvý raz v histórii vysielal svojich príslušníkov do námornej operácie a pripomenul, že participáciu na tejto operácii deklaroval ešte

ozbrojených síl USA. Generál Maxim sa do návratu 4. augusta zúčastnil aj na výcviku 38. pešej divízie a 76. brigádnej bojovej skupiny, ktorých časť tvoria práve príslušníci Národnej gardy štátu Indiana, v JRTC vo Fort Polk Louisiana. V náročných klimatických i terénnych podmienkach cvičia vojaci plnenie hlavnej úlohy jednotiek národných gárd – obranu územia Spojených štátov.

počas slovenského predsedníctva v roku 2016 a Slovenská republika je v poradí 25. krajinou, ktorá sa do nej zapojí.

„Naši vojaci sú v rámci prvej rotácie vyslaní na šesť mesiacov. Príprava trvala viac ako rok,“ uviedol riaditeľ Vojenskej polície plukovník Michal Migát. Pripomenul, že príslušníci idú do prostredia, aké na Slovensku nemáme. Veliteľ odchádzajúceho kontingentu nadrotmajster Ladislav Kováč priznal, že pre neho aj ostatných kolegov je to nová výzva.

Vojenská polícia budú pôsobiť na lodi nemeckého námorníctva ako dve päťčlenné skupiny v boarding teame, pričom budú plniť úlohy zásahového tímu. Prispievajú tak k obmedzeniu pašovania ľudí z afrických štátov do Európy a šírenia globálneho terorizmu.

Okrem náročnej prípravy doma absolvovali príslušníci Vojenskej polície výcvik aj v Nemecku. Zo Stredomoria sa vrátia koncom januára 2018, keď ich vystrieda ďalšia rotácia.

Foto: Ivan Kelement

● **Protiletadlovú raketovú brigádu (plrb) v Nitre navštívil 25. júla pridelenec obrany USA na Slovensku pplk. Jonathan Dunn spolu s leteckým pridelencom majorom Adrianom Patrascuom. Oboznámili sa s históriou, poslaním, štruktúrou plrb a s výcvikovými úlohami a participáciou na medzinárodných cvičeniach. Veliteľ plrb plukovník Ladislav Dovhun objasnil zapojenie plrb do plnenia úloh medzinárodného a domáceho krízového manažmentu. Pripravená bola statická ukážka techniky, ktorou plrb disponuje. Záverečné rozhovory sa dotýkali možnosti ďalšieho rozvoja spolupráce slovenských a amerických jednotiek PVO.**

● **Veliteľstvo Sektoru 4 vo Famaguste za účasti politickej predstaviteľky operácie UNFICYP Elizabeth Speharovej a vojenského veliteľa operácie generálmajora Mohamada Humayuna Kabira udelilo Medaily OSN za službu v mierových silách. Veliteľ Sektoru 4 pplk. Rudolf Eštok v príhovore vyzdvihol vysokú úroveň spolupráce štyroch národov v sektore a poďakoval všetkým za výborne odvedenú prácu. Ocenených bolo 109 príslušníkov Sektoru 4, vrátane profesionálnych vojakov slúžiacich v ženijnej čate a v jednotke stálej zálohy UNFICYP dislokovanej na veliteľstve v Nikózii. Ceremoniál zakončili jednotky Sektoru 4 vedené majorom Smolejom slávnostným pochodom.**

● **Vojaci z Vrtuľníkového krídla Prešov pomáhali hasiť požiar kalamitného dreva pri obci Betliar. Na základe požiadavky hasičského a záchranného zboru nasadili na hasenie vrtuľník Mi-17 s bambi vakom. Vodu na hasenie čerpali približne z 10 kilometrov vzdialeného rybníka. Ozbrojené sily SR sú nepretržite pripravené na nasadenie v rámci domáceho krízového manažmentu v prospech občanov.**

● **Kritický stav si v júli a auguste na leteckej základni Sliač vyžiadala rekonštrukciu letiskových plôch severnej stojanky a rolovacej dráhy. Stavebné a rekonštrukčné práce zahŕňajú búranie cementobetónových krytov, odvoz stavebného odpadu, rezanie cementobetónových dosiek, opravu výtlkov a betónovanie. Práce vykonávala rota letiskového zabezpečenia Leteckej základne Sliač. Pre intenzívne dažde museli hasiči Leteckej základne Sliač odčerpať vodu z miest pripravených na betónovanie.**

● **V priestoroch Dukelských kasární v Leviciach sa 1. augusta uskutočnil slávnostný nástup pri príležitosti odovzdania a prevzatia funkcie veliteľa útvaru. Novým veliteľom práporu sa stal pplk. Richard Kírály a zástupcom veliteľa práporu sa stal mjr. Peter Živčák. Veliteľ 1. mechanizovanej brigády brigádny generál Vladimír Kubáň poďakoval odchádzajúcemu veliteľovi práporu pplk. Nikolovi Vicenovi za odvedenú prácu.**

● **V Krškanských kasárňach v Nitre sa 1. augusta uskutočnil slávnostný nástup pri príležitosti personálnych zmien vo velení útvaru. Podplukovník Róbert Kecsó odovzdal funkciu veliteľa práporu, v ktorej pôsobil od 1. novembra 2016. Dňom konania slávnostného nástupu bol ustanovený do funkcie zástupcu veliteľa Brigády bojového zabezpečenia Pozemných síl OS SR Trenčín a povýšený do vojenskej hodnosti plukovník. Major Peter Živčák odovzdal funkciu zástupcu veliteľa 12.mpr Nitra. Dňom 1. augusta bol ustanovený do funkcie zástupcu veliteľa 13. mechanizovaného práporu Levice. Funkciou veliteľa 12. mechanizovaného práporu bol dočasne poverený náčelník štábu práporu major Marek Krchňavý.**

Rok po skončení Americkej občianskej vojny (1861 – 1865) v polovici júna 1866 vypukol v Európe ďalší veľký konflikt medzi Pruským kráľovstvom a Rakúskym cisárstvom. Jeho súčasťou a vyvrcholením bola bitka pri Hradci Králové, po tzv. Bitke národov pri Lipsku (1813) druhá najväčšia bitka 19. storočia na území Európy.

Nástup Prusov

Po definitívnej porážke Napoleona vytvorilo 37 monarchií a štyri slobodné mestá na Viedenskom kongrese (1815) na návrh rakúskeho kancelára Metternicha tzv. Nemecký spolok. Išlo o voľné združenie nemeckých aj mimonemeckých území (napr. Čiech a Uhorska v rámci Rakúskeho cisárstva) s cieľom zaručiť jeho členom vnútornú stabilitu i vonkajšiu bezpečnosť. Hoci signatári zoskupenia boli formálne rovní, od začiatku sa v ňom o dominantné postavenie usilovalo Rakúsko. To narážalo na nevôľu najmä Pruska, tradičného rivala dunajskej monarchie v nemeckom priestore, ktoré iniciovalo založenie tzv. Colného spolku – spolkovej colnej únie.

Napriek týmto animozitám Nemecký spolok fungoval až do revolučných rokov 1848 – 1849, počas ktorých sa dočasne rozpadol. Obnovili ho v roku 1850 a rivalita medzi Pruskom a Rakúskom pokračovala. Od roku 1862 pod taktovkou Otta von Bismarcka, ktorý sa stal pruským kancelárom a rozhodol sa z Pruského kráľovstva vybudovať silnú nemeckú ríšu – cisárstvo! V ceste mu však v rámci Nemeckého spolku stálo predovšetkým Rakúsko, ktoré vo svojom susedstve nechcelo silného konkurenta, a za hranicami spolku najmä obnovené a silnejúce Francúzske kráľovstvo, vidiace v Bismarckových ambíciách takisto ohrozenie svojej bezpečnosti.

Pruský kráľ Viliam I. (1797 – 1888) svojho kancelára v jeho plánoch nebrzdil a ten v roku 1866 navrhol reorganizáciu Nemeckého spolku a vylúčenie Rakúska z neho. Po tom, čo v apríli 1866 Prusko uzavrelo spojeneckú zmluvu s nedávno zjednote-

ným Talianskom, ktoré chcelo od Rakúska získať Benátsko, sa habsburská monarchia ocitla v ohrození z dvoch strán. A keď v júni 1866 pruské jednotky obsadili Holštajnsko, Hanoversko, Hesensko a Sasko, vyhlásil rakúsky cisár František Jozef I. Habsburský (1830 – 1916) Prusku 17. júna vojnu. Niekoľko dní nato vyhlásením vojny odpovedali i Prusi a Taliani.

Prusko-rakúska vojna

Začiatkom leta 1866 sa teda rozpútala vojna Rakúska s Pruskom i Talianskom a Viedeň musela bojovať na dvoch frontoch. Jej jediným reálnym spojencom bol saský zbor (asi

23 000 vojakov), ktorý po útoku Prusov na Sasko ustúpil od Drážďan do Čiech.

Pruské kráľovstvo malo v roku 1866 len 18 miliónov obyvateľov, ale vďaka pravidelným odvodom brancov a výcviku vojakov bolo schopné postaviť národne homogénnu armádu až 600 000 mužov, takmer rovnako silnú, akou disponovalo asi 35-miliónové Rakúske cisárstvo. Rakúska armáda, najmä pechota, bola horšie vycvičená i vyzbrojená a oslabovalo ju aj jej mnohonárodnostné zloženie, čo neraz komplikovalo velenie vojskám aj ich odhodlanie bojovať.

Rakúsky generálny štáb zvolil defenzívnu taktiku a očakával hlavný nápor Prusov zo Sliezska cez Moravu smerom na Viedeň. Možný útok zo severozápadu údolím Labe v severných Čechách považoval za menej pravdepodobný a druhoradý a tomu prispôbil i rozloženie síl. Na južný front proti Talianom, ktorých nepokladal za rovnocenného súpera, vyslal iba obmedzené sily, tri armádne zbory z desiatich, a nemýlil sa. Taliani, hoci mali vo vojakoch i delách viac ako dvojnásobnú prevahu, napokon ustúpili. Rozhodli o tom ich porážky v pozemnej bitke pri Custoze a v námornom stretnutí pri ostrove Vis na pobreží Dalmácie.

Prusi však do habsburskej monarchie vtrhli razantne z oboch smerov, zo severu aj severozápadu. Druhá pruská armáda (115 000 vojakov) viedla úder zo Sliezska cez Trutnov a Náchod k Jičínu. Zo saské Lužice do Čiech cez priesmyky pri Frýdlante prenikla Prvá armáda (93 000 vojakov) a pri Rumburku hranice prekročila tzv. Labská armáda (46 000 mužov), ktorá predtým vyhnala saský zbor do Čiech a postupovala popri rieke Labe. Tieto tri armády sa mali

Ludwig von
Benedek

Helmut von Moltke

spojiť pri Jičíne a tam vybojovať konečnú bitku. Rakúšania však stále ustupovali až k Hradcu Králové vo východných Čechách, kde napokon začiatkom júla 1866 museli prijať rozhodujúci boj.

Vojvodcovia, vojská a výzbroj

Severnému frontu rakúskej armády velil poľný zbrojmajster Ludwig von Benedek a v priestore Olomouca sústredil takmer 240 000 vojakov plus spomenutý saský zbor, ktorý viedol saský korunný princ Albert. Proti Talianom vyrazila rakúska Južná armáda arcivojvodu poľného maršala Albrechta. Tento člen panovníckej rodiny bol vraj schopnejší ako Benedek a Prusov by možno zastavil, ale cisár nechcel riskovať jeho prípadnú porážku a zveril mu ľahšiu úlohu.

Hlavné velenie nad pruskými silami mal náčelník pruského generálneho štábu poľný maršal Helmut von Moltke, ktorého osobne kontroloval sám kráľ. Prvú pruskú armádu zo Saska viedol princ Fridrich Karol, Lab-skú armádu generál von Bittenfeld a Druhá armádu zo Sliezska princ Fridrich Viliam. Prusi tak v Čechách nasadili dovedna až 263 000 vojakov a mali prevahu, nehovoriac už o tom, že ich pechota bola vycvičenejšia a disponovala modernejšou výzbrojou.

Obrovskou výhodou Prusov boli zozadu cez odsuvný záver nabíjané pušky – tzv. ihlovky konštruktéra Dreyseho s drážkovanou hlavňou kalibru 15,4 mm. V rýchlosti strelby sa im rakúske perkusné predovky systému Lorenz porovnateľného kalibru nemohli rovnať, hoci mali väčší dostrel a boli presnejšie i spoľahlivejšie. Dokumentuje to aj fakt, že v Prusko-rakúskej vojne straty spôsobené paľbou z pušiek boli v radoch Rakúšanov osemkrát väčšie než na strane Prusov!

Osudová porážka Rakúšanov

Bitka pri Hradci Králové sa začala na svitaní 3. júla 1866 severozápadne od mestských hradieb v rozsiahlom priestore medzi riekou Labe a niekoľkými dedinami, z ktorých do dejín vošla najmä Sadová. Rakúšania zaujali pozície na návrší Chlum neďaleko rovnomennej obce a spočiatku úspešne čelili náporu pruskej Prvej armády i vďaka delostreleckej podpore svojej artilérie od obce Lípa. Ich nasledujúci klasický bodákový útok v práporných formáciách sa však zrú-

Pruska pechota útočí na Chlum

Lamač, ktorá je dnes mestskou časťou Bratislavy.

Epilóg

Bitka pri Hradci Králové bola rozhodujúcou bitkou Prusko-rakúskej vojny. Rakúske straty v nej predstavovali asi 5 700 zabitých, 7 500 zranených, 7 500 nezvestných a 22 000 zajatých vojakov. Prusi prišli o 2 000 mŕtvych, mali 7 000 zranených a 300 nezvestných mužov.

Dreyseho pechotné ihlovky M1841

til v rýchlopaľbe pruských ihloviiek. Navyše, dva rakúske armádne zbory sa zbytočne pustili do boja s pruskou divíziou o neďaleký les Svíb, čím oslabili a odkryli časť svojej obrannej línie.

Táto vážna taktická chyba sa premenila na strategický zvrat, pretože umožnila pruskej Druhej armáde prichádzajúcej z východu obsadiť Chlum a okolie. To rozhodlo, a keďže Rakúšanom hrozilo obkľúčenie, rozhodli sa s ťažkými stratami ustúpiť na Moravu. Nakoniec sa stiahli až do Uhorska a poslednú krvavú porážku utrpeli pri obci

Zdrvujúcu porážku Rakúšanov spôsobila neschopnosť ich konzervatívnych veliteľov prispôbiť sa novým trendom vo výzbroji a taktike, hoci napríklad rakúska jazda a delostrelectvo mali nad Prusmi kvalitatívnu prevahu. Hlavnú vinu nesie sám von Benedek, ktorý si uzurpoval priame velenie nad všetkými súčasťami vojsk, ale najradšej velil „zo sedla“, čím strácal prehľad o celkovej situácii na bojisku a jeho komunikácia s podriadenými často tragicky viazla.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Lorenzov perkusný zámok na muškete M1854

Viliam I. (vľavo) gratuluje jednému z korunných princov k víťazstvu

Prešovčania v Kábule

Už od jari 2016 sú súčasťou medzinárodného leteckého výcvikového tímu (Air Advisory Team – AAT) pod českým velením, ktorý zabezpečuje na základni HKIA v Kábule výcvik príslušníkov technického personálu Afganskej národnej armády (Afghan National Army – ANA) na vrtuľníkoch Mi-17/171 aj slovenskí vojaci. Konkrétne príslušníci ILS (inžiniersko- leteckej služby) prešovského vrtuľníkového krídla.

Koncom júla sa z Afganistanu vrátili do Prešova po štyri a pol mesačnom pôsobení v operácii Resolute Support ďalší dvaja technici. Spoločne s českými vojakmi, pilotnými osádkami z Chorvátska a pilotmi a technikmi z Maďarska boli členmi českého tímu tiež nadrotmajster Andrej Berdis a rotný Patrik Olšovský.

Záhadný batôžtek

Úlohou medzinárodnej jednotky špecialistov je poskytovanie poradenskej činnosti v oblasti odborného výcviku leteckých a pozemných odborníkov, smerujúcej k udržateľnej samostatnosti afganských vzdušných síl. Vedúci starší technik – inštruktor pre leteckú výzbroj nadrotmajster Andrej Berdis pôsobí v OS SR už 20 rokov. Patrí medzi chrbtovú kosť ILS v krídle, ktoré tvoria absolventi Vojenskej strednej odbornej školy leteckej v Košiciach. Hovorí, že informácie o tom, čo ich v Afganistane čaká, mali od svojich kolegov, ktorí už pôsobili spoločne s Čechmi. Ale predsa len v každej rotácii je trochu iná situácia. Odvíja sa najmä od aktuálnych bezpečnostných pomerov. „Pracoval som na vrtuľníkoch Mi-171 a 17 ako technik pre leteckú výzbroj s českými kolegami. Spolupráca bola veľmi dobrá. S časťou z nich som sa spoznal už v priebehu spoločnej prípravy v Chorvátsku v Zadare na letisku Zemunik. Aj s Chorvátmi a Maďarmi. Pôsobili sme v Kábule na letisku, pripravovali sme vrtuľníky. Pomáhali sme afganským technikom s predpísanými prácami, radili sme

im. Veď našou hlavnou bolo pripraviť afganských kolegov, aby vedeli ošetrovať a pripravovať leteckú techniku. Väčšinu práce robili afganskí technici. Keď mali nejaký problém, prišli za nami, aby sme im pomohli, poradili im. Často sme im ten správny postup názorne ukázali a potom sledovali, či to robia dobre,“ približuje Andrej svoju prácu.

V poslednom období zažili v Kábule vyše 40 stupňové horúčavy a veľkú prašnosť. Všetko zneprijemňovalo ošetrovanie a starostlivosť o leteckú techniku. Museli dávať pozor, aby zbraňové systémy boli riadne namazané, aby sa k nim nedostal prach a nečistoty. Lebo by mohlo dôjsť k ich poruche a znefunkčneniu. Vrtuľník Mi-171 je len

mierne upravený oproti Mi-17, výzbroj je identická, o akú sa staral vo svojom domovskom krídle v Prešove. Na letisku zažívali rôzne hrozby. Z akcií sa aj letecká technika vracala niekedy poškodená strelami. Na človeku to, či už chce, alebo nechce, zanechá v podvedomí určitú stopu. Lebo vidí, čo všetko sa môže stať. Aj vplyvom týchto situácií sa pracovalo pod určitým stresom, napätím. Niektoré situácie Andreja a Patrika poriadne prekvapili. „Mali sme dvoch tlmočníkov, ale z bližšie neznámych bezpečnostných dôvodov museli odísť. Oznámili nám, že majú zákaz vstupu na letisko. Aké však bolo naše prekvapenie, keď sa zhruba po mesiaci u nás objavil jeden z nich. Pred budovou s

batôžtekou na pleci začal viesť čudné reči. Povedal, že sa prišiel rozlúčiť. Vtedy nám pri pohľade na neho a jeho batôžtek prebehlo myslou všetko možné, čo asi má v ňom a čo v najbližších okamihoch urobí,“ spomína 37-ročný rodák zo Sabinova Andrej. Ale podľa neho a Patrika sa prakticky každý týždeň niečo udialo. U nás sa večer vráti človek domov po práci a oddýchne si. Relaxuje v bezpečnom prostredí. V Afganistane to nehrozilo.

Vo veste so samopalom

Starší technik pre elektrické a špeciálne vybavenie vrtuľníka rotný Patrik Oľšavský mal oproti svojmu kolegovi v prvých dňoch predsa len trochu sťažnenú situáciu. Veď v tejto oblasti má vrtuľník Mi-171 oproti svojmu predchodcovi trochu iné prístroje, zdroje a napájanie. Za pomoci českých kolegov sa však veľmi rýchlo zorientoval. Patrik mal na starosti všetky zdroje, pohony, prístrojové vybavenie na palube vrtuľníka, autopilota, čiernu skrinku.

Pripomína, že pri práci s afganskými kolegami bolo treba mať veľkú trepezlivosť. „Oni nič neuponáhľali. Bolo treba dávať pozor a trvať na tom, aby boli všetky práce urobené včas. Navyše asi v polovici našej rotácie nám zrušili strážnu jednotku. Takže sme si museli ochranu zabezpečovať sami. Bolo to náročnejšie. Museli sme trochu improvizovať a pri práci sa rozdeliť tak, že vždy niekto z nás robil ochranu pre ostatných so samopalom a nepriestrelnou vestou na sebe. Získal som však množstvo odborných a ľudských skúseností. Zdokonalil som si jazykové schopnosti, práca v medzinárodnom prostredí mi veľa dala. Bola to pre mňa veľmi dobrá skúsenosť,“ poznamenáva rodák z Osikova v okrese Bardejov, ktorý po maturite na SOU strojárskom v Bardejove absolvoval práporčičku školu v Košiciach a svoju vojenskú kariéru začínal v dopravnom krídle v Kuchyni. Náčelník skupiny elektro špeciálnej výzbroje nadporučík Ján Farbár na jeho adresu hovorí, že keď prišiel ku krídlu, tak rotný Oľšavský ho zaučal po odbornej stránke, neskôr mu velil. „Veľmi dobre sa mi s ním pracovalo, robili sme vtedy v letke na vrtuľníkoch Mi-24, neskôr Mi-17. Je to veľký odborník, spoľahlivý. Rýchlo a dobre rieši problémy pri odstraňovaní porúch. Aj po ľudskej stránke je platný člen kolektívu. Okrem toho je Patrik vášnivý letecký modelár.“

Hlavný inžinier vrtuľníkového krídla podplukovník Erik Kropuch zdôrazňuje: „Pre našich technikov, príslušníkov ILS je účasť v českom tíme v Afganistane veľmi dobrá skúsenosť z práce v medzinárodnom kolektíve v neľahkých podmienkach Afganistanu, kde bezpečnostná situácia nie je najlepšia. Aj preto som veľmi rád, že sa naši technici osvedčili. Platí to aj o nadrotmajstrovi Berdisovi a rotnom Oľšavskom. Súčasná rotácia našich technikov išla do operácie Resolute Support už na šesť mesiacov.“

Text: Jozef Žiak

Pokračuje dobrovoľná príprava

Na výcvik dobrovoľnej vojenskej prípravy nastúpilo 94 záujemcov (73 mužov a 21 žien). Na slávnostnom nástupe v Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin ich privítal minister obrany Peter Gajdoš so zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR genpor. Pavlom Mackom. S výcvikom začalo aj 217 budúcich profesionálnych vojakov. Minister zdôraznil, že projekt dobrovoľnej vojenskej prípravy je jednou z priorít rezortu obrany ako aj Slovenskej národnej strany, ktorej je nominantom. „Som rád, že tu dnes stojí viac ako dvojnásobok záujemcov ako

pred rokom v rámci pilotného projektu, ale myslím, že sa musíme vážne zamyslieť nad tým, ako u mladých ľudí vzbudiť záujem o obranu krajiny. Pretože motivačné faktory boli tentokrát naozaj silné,“ povedal. Atraktívnejšie podmienky prilákali v rámci druhého ročníka projektu takmer 250 záujemcov, náročné podmienky splnilo 108 z nich. S vojakmi DVP zároveň na základný vojenský výcvik v Martine nastúpili aj čakatelia, kadeti dôstojníckeho kurzu absolventov vysokých škôl a kadeti Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika. Ich výcvik bude trvať do 22. septembra 2017.

Vojenská polícia a Resolute Support

V operácii Resolute Support (RS) v priestoroch základne HKIA v Kábul pôsobí v rámci zostavy National Support Element (NSE) aj príslušník Vojenskej polície v poddôstojníckej hodnosti, ktorý poskytuje policajnú podporu pre vyslaných príslušníkov OS SR. Služí najmä ako poradný orgán veliteľovi SLOVCON v otázke policajného zabezpečenia a zároveň poskytuje policajnú podporu pre jednotky a príslušníkov SLOVCON v priestore operácie. Medzi ďalšie úlohy Vojenskej polície na národnej úrovni v tejto operácii patrí dohľad nad dodržiavaním SOP a interných predpisov a nariadení, dohľad nad bezpečnosťou premávky vozidiel,

prevencia kriminality, ochrana materiálu, ochrana a sprevádzanie VIP. Pri príležitosti odovzdania operačnej úlohy náčelníka medzinárodnej Vojenskej polície (Provost Marshal a Deputy Provost Marshal – IMP) 8. augusta odovzdal súčasný PM IMP mjr. Lasse Due, príslušník dánskeho kontingentu, slovenskému vojenskému policajtovi plaketu s venovaním a poďakovaním za podporu. Zároveň vyzdvihol jeho odborné a jazykové schopnosti, odhodlanie, profesionalitu a zároveň skúsenosti získaných v domacom a medzinárodnom krízovom manažmente, ktorými prispel k spoločnému úspechu pri plnení úloh IMP v rámci základne HKIA Kábul.

Víťaz sa vrátil

Po necelom roku sa vrátil v lete na Slovensko Joaquin Alfaro Perez, študent 4. ročníka Académie General Del Aire v španielskom San Javier. Vlní v októbri zvíťazil spomedzi kadetov vojenských škôl z krajín EÚ na Olympiáde o Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politike, ktorá sa konala v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Olympiáda bola jedným zo sprievodných podujatí Predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie. J. A. Perez získal aj týždenný pobyt na Slovensku. Na AOS ho prijal rektor doc. Ing. Jozef Puttera, CSc. a stretol sa s ministrom obrany SR Petrom Gajdošom. Navštívil tiež historické pamiatky Bratislavy, Múzeum SNP v Banskej Bystrici, prezrel si Spišský hrad, bol vo Vysokých a Nízkych Tatrách a v Liptovskom Mikuláši ho prijal primátor Ján Blcháč.

Text: Jana Vitovská

Foto: hg

Základný výcvik inak

V Základni výcviku a mobilizačného doplnovania v Martine od 2. augusta prebieha výcvik príslušníkov dobrovoľnej vojenskej prípravy, čakateľov a kadetov základného vojenského výcviku. Keďže okrem cvičenia a celkovej vojenskej prípravy majú aj voľný čas, základňa pripravila pre nich bohatý program. Prvú víkendovú nedeľu si spestrili obhliadkou mesta, v ktorom slúžia. V Turčianskej galérii si s odborným výkladom lektorov pozreli tri výstavy. Uvítala ich riaditeľka galérie Alexandra Rybárová.

Ďalší víkend bol na rade hudobný večer v skupiny Peter Piatko Band, známej dynamickým a progresívnym poňatím folku. Pre čakateľov a kadetov bol pripravený aj výlet do okolia mesta s návštevou pomníka na Bukovine. Príslušníci dobrovoľnej vojenskej prípravy navštívili Vojenské historické múzeum v Piešťanoch, kde pre nich pripravili prehliadku tankov, lietadiel, vozidiel bojovej pechoty či vrtuľníkov a oboznámili ich s históriou vystavených exponátov.

Frekventantov výcviku ešte čaká hudobný večer, vedomostný kvíz či návštevy múzeí s vojenskou históriou.

Vojenské púte v Poľsku

DV dňoch 4. – 14. augusta putovala skupina dvanástich slovenských vojakov pod vedením vojenského duchovného 21. zmiešaného mechanizovaného práporu Trebišov por. Slavomíra Krajňáka spolu so stovkami kolegov z Poľska a ďalších armád z Varšavy do Čenstochovej. Počas 26. medzinárodnej vojenskej púte prešli vyše tristo kilometrov. Na ôsmy deň sa k nim pridal ordinár Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek. Spolu vystúpili na čenstochovskú Jasnú Horu.

Na pozvanie biskupa Siemiatyckého – pravoslávneho ordinára Armády Poľskej republiky Jerzyho Mariusza Pańkowskeho navštívili príslušníci Ozbrojených síl Slovenskej republiky v dňoch 17. – 20. augusta Poľsko. Cieľom bola účasť na XXII. púti na Svätú horu Grabarku pri príležitosti sviatku Premenenia Ježiša Krista na hore (Preobrazenie Hospoda Našeho Isusa Christa). Na púti sa zúčastnili generálny duchovný Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v OS a OZ SR plukovník Marián Bodolló (duchovný evanjelickej cirkvi augsburského vyznania) a vojenský duchovný zo Samohybného delostreleckého oddielu v Michalovciach nadporučík Simon Czap (duchovný pravoslávnej cirkvi) za účasti ďalších príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Land Rover
Forward Controll
a Glasnákovci

Zberatelia historickej vojenskej techniky s názvom Ľahká protitanková brigáda Glasnák zaujmú nielen svojím názvom, ale aj zberateľským zameraním.

„V Bratislave som absolvoval strojársku priemyslovku, v Nitre mechanizačnú fakultu a na vojenčine v Chebe som bol technik roty, takže k technike som mal vždy blízko a tá vojenská sa stala mojou celoživotnou záľubou,“ s úsmevom hovorí hlava zberateľského hozoškupenia Ing. Milan Glasnák (1959) z Chorvátskeho Grobu.

Land Rover aj Faun Kraka

„Vlastne už od základnej školy som sa sústreďoval na všetko zelené, v roku 1985 som si kúpil prvú sovietskú motorku so sajdou a odvtedy som sa zaoberal renovovaním vojenských strojov.“ V roku 2008 sa so synom Jakubom, dnes študentom veterinárneho lekárstva, rozhodli, že sa budú venovať zberateľstvu vojenských vozidiel západných armád z obdobia studenej vojny. Najmä preto, lebo podobne zameraný nebol ešte ani jeden slovenský klub vojenskej histórie. Takáto zberateľská vášeň však nie je lacná záľuba. Milan Glasnák si na ňu zarábala najskôr v Nemecku a už takmer desaťročie v Nórsku.

„Toto je napríklad Volvo L3314 N, vojenské poľné vozidlo z roku 1963, ktoré prezývali aj Valp, čiže Šteňa. Bolo vyrobené vo Švédsku,

Slovenské piesky 2017

Vo vojenskom výcvikovom priestore Záhorie 5. augusta vyvrcholil už 9. ročník stretnutia priateľov a zberateľov vojenských historických vozidiel a zbraní pod názvom Slovenské

no tento typ je modifikáciou pre nórsku armádu,“ ozrejmuje Milan Glasnák. „Od základného švédského typu sa odlišuje výklopným čelným sklom a elektroinštaláciou na 24 voltov, aby spĺňalo vtedajšie štandardy NATO, spresňuje Jakub. „Tu máme britský Land Rover Series 2A 109 Forward Control z roku 1964,“ ukazuje nám Milan na júlových Tankových dňoch Laugaricio. „Pôvodne bolo určené na civilné účely a keď armáda potrebovala vozidlo tohto typu, začali ho v modifikovanej verzii vyrábať aj pre vojakov,“ hovorí otec. „Kabiná, bočnice aj šasi sú z hliníka, pretože po vojne nebol v Británii dostatok ocele, a keď Land Rover prevzal pôvodne leteckú fabriku v Solihulle, ostali tam veľké zásoby leteckého hliníka,“ tradične dodáva syn.

V ich tábore na Laugariciu majú aj špeciálne nemecké vozidlo Faun Kraka z roku 1974 určené na parašutistický prieskum, ktoré sa dalo použiť aj ako malý stíhač tankov či rádiovoz. Volvo C303 vyrobili v roku 1974, bolo určené na prepravu švédskych vojakov. Disponuje lafetou na guľomet a vo výzbroji ho mali tiež Saudskí Arabi či Kanaďania. Mimochodom, preslávilo sa mimoriadnou priechodnosťou a v roku 1983 vyhralo vo svojej kategórii Paríž – Dakar. Ešte väčšiu priechodnosť má pásové Volvo BV 202 N z roku 1964 zvané aj Snowcat, čiže Snežná mačka. Bez prípravy aj pláva. „Pre návštevníkov rôznych stretnutí vojenskej techniky je spravidla najatraktívnejší náš rakúsky Saurer Schützenpanzer 4K 4FA-G2. Zamieňajú si ho s tankom, ale je to obrnené pásové vozidlo s 20 mm rýchlopalným kanónom a má lafety pre päť guľometov,“ ozrejmuje otec. „Vnútri sedí veliteľ, vodič a strelec plus päť vojakov pripravených na boj. Ak to podmienky dovoľujú, občas radi povozíme najmä mladších účastníkov historických podujatí,“ dodáva syn.

Seniori aj juniori

Spolu nateraz majú 15 vozidiel, no je rovnako dôležité, že ich partiu tvorí už vyše 30 fanúšikov vojenskej histórie. „Majú od 7 po 68 rokov, priemer odhadujem na 25. Máme medzi sebou aj štyri dievčatá,“ vyratáva Milan Glasnák, ktorého všetci volajú kapitán, keďže v zálohe má práve túto hodnosť. A ako to, že zaujali aj tých mladších? „Je to predovšetkým o dobrej partii a o istej náklonnosti k vojenskému spôsobu života. Najmä počas viacdňových prehliadok vojenskej historickej techniky sa u nás priučia poriadku a disciplíne, naučia sa pripraviť pre ostatných raňajky, navariť guľáš, zistia, ako je to umývať sa v lavóre alebo pod poľnou sprchou. Pravdaže, najskôr spolu budujeme tábor, kopeme okopy, chceme byť čo najlepší. Zatiaľ sme nemali problém, že by rodičia svoje deti s nami nepustili, naopak, vždy nám ďakujú,“ konštatuje Milan Glasnák. „Za náš tábor sme už dostali aj niekoľko ocenení, ale hlavné je, že nás to baví, že sme ako jedna rodina,“ dodáva syn Jakub.

Text a foto: Pavol Vitko

piesky 2017. Zišli sa tu priaznivci vojenskej histórie nielen z rôznych kútov Slovenska, ale i zo zahraničia. Počas týchto dní sa konala prehliadka vojenských historických vozidiel, historických zbraní, ktorými sa zberatelia pýšili pred tisíckami divákov. Organizátori pripravili veľmi zaujímavý program, kde návštevníci mohli vidieť defilé historickej techniky Československej armády, Wehrmachtu, Červenej armády, Armády Spojených štátov.

Vrcholom podujatia bola rekonštrukcia bojov z obdobia druhej vojny o Stalingrad. Vojaci v sovietskych, nemeckých či amerických uniformách so vtedajšou technikou a so zbraňami sprostredkovali verejnosti reálnu situáciu, ktorá sa odohrála pred 73 rokmi. Diváci mohli vidieť priamo v bojovej činnosti pojazdné tanky T-34, nemecký pásový transportér, rôzne typy pásovej a kolesovej techniky, ale aj terénnych vozidiel i motocyklov so sajdkami. Historické boje verne priblížili aj pyrotechnické efekty.

Regrutačná skupina Bratislava informovala návštevníkov o aktívnych zálohách, možnostiach dobrovoľnej vojenskej prípravy a vstupu do Ozbrojených síl SR.

Dôchodcovia na veliteľstve

Na veliteľstve Pozemných síl OS SR sa 16. augusta za účasti zástupcu veliteľa PS OS SR brigádneho generála Karola Navrátila, náčelníka štábu veliteľstva PS OS SR plukovníka Ivana Baloga ako aj veliaceho poddôstojníka veliteľstva PS OS SR štábného nadrotmajstra Rastislava Bodnára, uskutočnilo stretnutie s členmi Jednoty dôchodcov na Slovensku, ktorí navštívili Trenčín pri príležitosti XX. Celoslovenských športových hier a turistického zrazu seniorov. Hostia sa oboznámili s históriou a súčasnosťou pozemných síl, modernizáciou techniky a výzbroje.

Stretnutie generácií v Kališti

V sobotu 12. augusta sa uskutočnil 12. ročník spomienkového podujatia Stretnutie generácií v obci Kalište, vypálenej nacistami počas druhej svetovej vojny. Položením vencov k pamätníku jednotky Veliteľstva posádky Bratislava za účasti podpredsedu vlády SR Petra Pellegriniho, zástupcu náčelníka GŠ OS SR generálporučíka Pavla Macka, poslancov, predstaviteľov štátnej správy a samosprávy, Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a ďalších hostí vzdali úctu obetiam druhej svetovej vojny.

Náučný partizánsky chodník

V sobotu 19. augusta sa uskutočnil už v poradí 29. ročník Náučného partizánskeho chodníka, ktorým si nielen občania obcí Skýcova a Zlatna pripomenuli 73. výročie Slovenského národného povstania. Ako každoročne, aj teraz sa pochod Tribečským pohorím začal pri pamätníku SNP v Skýcove a skončil v Zlatne pietnymi aktmi kladenia vencov. V úvode pietnych aktov si účastníci pochodu uctili minútou ticha pamiatku zosnulého generálporučíka vo výslužbe Jána Husáka, zakladateľa náučného chodníka. Príslušníci Čestnej stráže OS SR a Vojenská hudba Banská Bystrica vzdali úctu a vďaka partizánom a vojakom padlým v Slovenskom národnom povstaní.

Slovensko-nemecká výpomoc

V areáli Vyhliadkovej veže na Dukle sa uskutočnila spoločná brigáda nemeckých študentov a príslušníkov VÚ 1102 Michalovce, ktorú zorganizovali Vojenský historický ústav a krajská pobočka Nemeckého ľudového zväzu starostlivosti o nemecké vojnové hroby. Nemeckí študenti so slovenskými vojakmi zveľadili časť areálu Duklianskeho bojiska. Aktivitu ocenil predstaviteľ krajskej pobočky Nemeckého ľudového zväzu starostlivosti o nemecké vojnové hroby Michal Bochin, ktorý vyjadril želanie pokračovať v začatej spolupráci.

Majster Marko

Zlatý šampión v kategórii do 23 rokov v C1 z posledných Majstrovstiev sveta vo vodnom slalome, ktoré sa uskutočnili v júli v Čunove, sa volá Marko Mirgorodský. V rovnakej vekovej kategórii vybojoval 20. augusta zlato aj na Majstrovstvách Európy v Nemecku. Trénuje v Liptovskom Mikuláši a je členom VŠC Dukla Banská Bystrica.

„Markova najväčšia prednosť je jeho cit pre vodu. Vie ju viac využiť pre svoj prospech, nemusí s ňou veľa bojovať. Ako skôr vytrvalostný typ musí ešte pracovať na rýchlosti a sile, ale to príde s vekom,“ charakterizuje mladý supertalent jeho tréner nadporučík Tomáš Mráz, ktorý ho vedie už štyri roky.

„Začal som ako osemročný a ku kanálu ma priviedla moja mama, za čo som jej veľmi vďačný,“ hovorí s úsmevom gymnazista, ktorý v septembri začína maturitný ročník. Jeho mama síce profesionálne nešportovala, no keďže v L. Mikuláši je na špičkovej úrovni v podstate len hokej a vodný slalom, a ona chcela pre neho iba to najlepšie, priviedla ho ku kanálu. „Zo začiatku som sa bál, tá voda sa mi zdala naozaj divoká,“ priznáva s odstupom desaťročia. Veľmi rýchlo si však zvykol a hučiaci kanál si zamiloval. Pamätá si aj na svoju prvú medailu: „Ten slalom bol ešte na relatívne tichej vode, mal som len jedenásť, bol to asi slovenský pohár žiakov v Dolnom Kubíne – a získal

som bronz. Bol to vtedy pre mňa obrovský úspech,“ usmieva sa aktuálny majster sveta aj Európy. Napriek ťažším chvíľam ešte nezažil takú, že by sa chcel s kanoe rozlúčiť. „Iste, chcem ísť na vysokú školu, no výber bude závisieť najmä od toho, aby som sa mohol sústrediť predovšetkým na šport,“ avizuje mladý muž, ktorý tiež jazdí na horskom bicykli, zlieza umelé stený a rád debatuje s kamarátmi. Samozrejme, ako chlapec v mikulášskom vodnom areáli obdivoval slalomárov ako Michal Martikán či Alexander Slafkovský. „Mišo dal raz dávnejšie nám mladým taký týždenný kurz a spomínam na to ako na výborný impulz.“ Hoci je medzi nimi generačný rozdiel, športovci na vode si tykajú. „Vykáame si skôr s trénermi, s pretekármi sme kamaráti – a aj súpermi.“ Spomeňme, že už vlni sa stal majstrom sveta aj Európy a bol najlepším juniorským športovcom Dukly. Npor. Tomáš Mráz bol v Dukle najlepší tréner mládeže.

Markovi starší kolegovia v reprezentácii Martikán Slafkovský a Beňuš ho pred septembrovými majstrovstvami seniorov vo Francúzsku odsunuli do polohy náhradníka. Preto koncom leta vycestoval na

majstrovstvá Európy juniorov v Nemecku. Mysľou však už je medzi seniormi: „Je jasné, že nemôžem mať toľko skúseností ako moji starší súper a musím ich doháňať aj po fyzickej stránke, no verím, že získam medailu zo seniorských majstrovstiev sveta aj z olympiády,“ konštatuje reprezentant Dukly a Slovenska, ktorý má rád šúlance, steaky – a hlavne svoj šport.

Dodajme, že v Čunove sa stal majstrom sveta aj Markov kamarát a kolega z Dukly Jakub Grigar, a to v K1 mužov do 23 rokov (J. Grigara sme predstavili v Obrane č. 4/2017). „Oni sú taká skvelá dvojica – ak je Jakub o čosi výbušnejší, Marko je o to pokojnejší. Obaja sú však naše vynikajúce nádeje,“ avizuje tréner Tomáš Mráz. Pre úplnosť treba povedať, že na Čunovskom kanáli zažiarila ešte jedna nádej Dukly. Eliška Mintálová v K1 junioriek do 18 rokov získala striebro. No a v Nemecku zvíťazila trojčlenná hliadka C1 do 18 rokov, v ktorej boli aj Monika Škáchová a Simona Glejteková z Dukly.

Text: Pavol Vitko

Foto: Balint Vekassy

Zlatý poručík Sam

Liseka aj Francúza Renauda Levillenieho (obaja 5,89). Medailu si prebral od legendy tohto športu Ukrajinec Sergeja Bubku a trénuje ho jeho otec Scott. Sam Kendricks patrí k United States Army Reserve, teda k záložným silám amerických pozemných síl, ktoré vznikli v roku 1908. Aktuálne im velí generálporučík Charles D. Luckey. Mimochodom, Kendricks vlni na olympiáde v Brazílii zaujal nielen bronzovou medailou (585 cm), ale aj tým, že keď sa rozbiehal na skok a na počesť iného Američana začali hrať štátnu hymnu, prerušil pokus a v pozore vzdal poctu národnej zástave.

Športovcom Dukly sa na rozdiel od ostatných šampionátov v Londýne darilo menej. Kladivár Marcel Lomnický skončil trinásty a 15 cm mu chýbalo na postup do finále. Mária Katerinka Czaková na 20 km chôdze skončila na 36. mieste a čatár Dušan Majdan preteky na 50 km nedokončil.

(pv)

Jedným zo symbolov úspechu vojenských športovcov sa na augustových majstrovstvách sveta v ľahkej atletike

v Londýne stal poručík Sam Kendricks (1992) z USA. Zvíťazil v skoku o žrdi výkonom 5,95 a prekonal Poliaka Piotra

GRANIT

HOTEL

TATRANSKÉ ZRUBY

LIEČEBNÝ POBYT VO VYSOKÝCH TATRÁCH

3 x ubytovanie (6 nocí, 7 dní)
plná penzia počas pobytu

10 x procedúra počas pobytu
detský kútik, posilňovňa, wifi internet
biliard, tenis, stolný tenis a stolný futbal
infocentrum – stála 24 h služba recepcie
možnosť zakúpenia procedúr s 30% zľavou
15% zľava na celodenný vstup do Aquacity Poprad
možnosť zakúpiť regionálnu kartu zliav TatryCard
bezplatné parkovanie

Cena: 249 €/pobyt/osoba

+421 (0) 52 4422 751 repcia.tz@horezza.sk

GRANIT

HOTEL

SMREKOVICA

RELAXAČNÝ POBYT V MALEBNEJ PRÍRODE VEĽKEJ FATRY

3 x ubytovanie (3 noci, 4 dni)
polpenzia počas pobytu

jednorazový vstup do GRANIT SPA na 2,5 hodiny
20% zľava na procedúry
GRANIT Cinema
posilňovňa, biliard, detský kútik, wifi
multifunkčné ihriská

Cena: 96 €/pobyt/osoba

+421 (0) 914 324 188 repcia.sm@horezza.sk

VÍKENDOVÝ POBYT

2 x ubytovanie (2 noci, 3 dni)
plná penzia počas pobytu

3 x procedúra počas pobytu
na uvítanie: aperitív pri večeri
neobmedzený vstup do bazéna, posilňovňa
wifi internet v celom hoteli
biliard, stolný tenis a stolný futbal
multifunkčné ihrisko s umelým trávnikom
bezplatné parkovanie

Cena: 75 €/pobyt/osoba

+421 (0) 56 6492 571 repcia.zs@horezza.sk

GRANIT

HOTEL

ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA

POBYT “LETO PRI BAZÉNE”

2 x ubytovanie (2 noci, 3 dni)
polpenzia počas pobytu

vstup do vnútorného a vonkajšieho bazéna
vstup do posilňovne, multifunkčné ihrisko
možnosť dokúpiť liečebné procedúry
biliard, petang
wifi free, bezplatné parkovanie
ponuka platí do 30.09.2017

Cena: 79 €/pobyt/osoba

+421 (0) 33 7983 111 repcia.pn@horezza.sk

GRANIT

HOTEL

PIEŠŤANY

Emir Kusturica: Vojny nič neriešia

Na sklonku septembra sa do slovenských kín dostal najnovší hraný celovečerný film režiséra Emira Kusturicu. Na mliečnej ceste, s režisérom a Monicou Bellucci v hlavných úlohách. S režisérom sme sa rozprávali na lanskom filmovom festivale v Benátkach, kde mala snímka svetovú premiéru.

Príbeh klavírneho virtuóza, ktorý sa počas balkánskej vojny stal mliekarkom, sa začína, keď na frontovej línii stretne krásnu tajomnú Talianku. Lenže romanca uprostred vojnového šialenstva nemá najmenšiu nádej. Kusturica, tvorca filmov *Underground* a *Čierna mačka*, biely kocúr, zvolil podobu metafory, rozprávky s účelne zapojeným naivným gýcom, s fantastickými zvratmi a magickými riešeniami, na druhej strane však aj s uňho nevídanou krutosťou, s krvavými i extrémne drastickými obrazmi.

Od vášho predchádzajúceho filmu *Testament* uplynulo takmer deväť rokov a správy, že nakrúcate *Na mliečnej ceste*, sa objavili už v roku 2012. Premiéra však bola v Benátkach až v roku 2016.

Nebyť rozmarov počasia, zmien v scenári, hľadania a výberu exteriérov, zdĺhavej postprodukcie mohlo všetko byť rýchlejšie a pohodlnejšie. Nebolo. Všetko, čo sprvu vyzeralo jednoduché, sa skomplikovalo. Samotné nakrúcanie trvalo tri roky, ale musím povedať, že rok a pol, takmer dva roky trvala výroba digitálnych trikov a efektov.

Boli ste od začiatku rozhodnutí stvárniť hlavnú úlohu?

Bohužiaľ, áno. Rozprávanie sa začína od konca a rovnako som písal scenár. Na začiatku som mal záver. Obraz starého muža, ktorý každý deň vláči skaly na vrchol kopca. Až pri nakrúcaní som hľadal cesty, ktoré k tomu záveru vedú. Jednou z nich sa stal i skutočný príbeh ruského vojaka, ktorého v Afganistane pred smrťou zachránil had. Skrátka, zbieral som príbehy, postavy, motívy a vzťahy, ktoré vrcholila tým dávno hotovým záverom. Rozhodol som sa hrať,

preto-že som netušil, kam ma moje hľadanie zavedie a čo bude jeho výsledkom. Bol som jediným hercom, ktorého som mal k dispozícii.

Ako a prečo ste do hlavnej ženskej úlohy vybrali Monicu Bellucci?

Monica všetkým svojim postavám dáva silu ženskosti, ako keby bola zhmotnením ženského elementu. A ja som chcel tento ženský element ako protipól elementu mužského uprostred vojnového chaosu zladiť s príbehom. Len vďaka nej sa mi podarilo spojiť do jedného celku oba protikladné základné hýbatele ľudského života – lásku a vojnu.

Zlo vo filme predstavujú krutí vojaci v čiernom. Sú to Nemci? Angličania? Američania?

Zámerné ich bližšie neidentifikujem. Nešlo mi o to, ukázať prstom na konkrétnych ľudí, ale zobrazit' princíp. Keď sa začala vojna na Balkáne, prepuklo šialenstvo, v ktorom si mohol beztrešne vyba-

FILM

Americký zabijak

Podľa úspešného románu Vince Flynnna nakrútil americký režisér Michael Cuesta v Londýne, Ríme, Thajsku a na Malte agentský akčný thriller *American Assassin*. Keď mal štrnásť, tragická autonehoda mu vzala oboch rodičov. O deväť rokov neskôr prišiel o priateľa pri teroristickom útoku. Pri hľadaní pomsty sa Mitch (Dylan O'Brien) dostáva do rúk zástupkyne riaditeľa CIA Irene Kennedy (Sanaa Lathan), ktorá z neho chce urobiť tajného agenta. Posiela ho preto k Stanovi Harleymu (Michael Keaton), veteránovi zo studenej vojny, aby ho vycvičil. Spolu skúmajú sériu zdanlivo náhodných útokov na vojenské a civilné ciele. Aby zastavili tajný zámer rozpútať na Blízkom východe novú svetovú vojnu, spoja svoje sily s tureckým agentom.

VIDEO

Únos

Na videonosičoch v septembri vychádza jeden z najúspešnejších slovenských filmov. Nielen podľa počtu divákov a utržených peňazí, ale aj podľa vplyvu na spoločnosť a politikov. Politický thriller scenáristky a režisérky Marianny Čengel Solčanskej spracúva tému dodnes nevyšetreného a nepotrestaného únosu syna prezidenta republiky do Rakúska. V posledný deň prvého roka Slovenskej republiky všetci oslavujú, kráľ podsvetia Efendi, aj Prezident. Iba Predseda nie. Prezident, ktorého dostal do úradu, odmietol vymenovať jeho šikovného Chalaniska za ministra. Ako ho prinútiť poslúchať Predsedu? Prezidentovho syna o niekoľko mesiacov neskôr za bieleho dňa organizovaná skupina zmlátla a zavliekla do zahraničia. Mladý agent tajnej služby Oskar priznal vyšetrovateľovi, že na čine sa zúčastnil na príkaz nadriadených. Na únose ruka v ruke spolupracovali Effendi s Chalaniskom.

Monica
BELLUCCI

VOJENSKÝ HISTORICKÝ
KALENDRÁR

SEPTEMBER

OKRÚHLE VÝROČIA A JUBILEÁ Z HISTÓRIE VOJENSTVA

2. september

1347 Karol IV. bol korunovaný za českého kráľa spolu s manželkou Blankou z Valois

4. september

1537 Sedem stredoslovenských banských miest, ostrihomský arcibiskup, kráľovský miestodržiteľ Alexej Turzo, pán Lietavy Mikuláš Kostka a ďalší šľachtici zo stredného Slovenska uzavreli spojenectvo na obranu proti Jánovi Zápoľskému a jeho spojencom Turkom

1707 Vyslanci Františka II. Rákociho žiadali ruského cára Petra I. o vojenskú podporu kuruckého odboja

5. september

1857 narodil sa Konstantin Eduardovič Ciolkovskij, jeden zo zakladateľov kozmonautiky

1957 Na Kube vypuklo neúspešné povstanie pod vedením F. Castra

8. september

1157 Narodil sa anglický kráľ Richard I. Levie Srdce

9. september

1917 Kontrarevolučný puč gen. Kornilova v Rusku sa skončil bez úspechu

10. september

1532 Turecké loďstvo zničilo v bitke pri Komárne lode kráľa Ferdinandu I. Habsburského

11. september

1697 Princ Eugen Savojský v bitke pri Zente porazil osmanské vojsko, neskôr dobyl Sarajevo a pričínal sa o zastavenie tureckej rozpínivosti

13. september

1937 V Bratislave sa začalo zasadanie stálej rady Malej dohody, na ktorom sa minister zahraničných vecí ČSR Kamil Krofta pokúsil presadiť užšiu spoluprácu vo vojenskej oblasti. Ministri zahraničia Rumunska a Juhooslávie však zostali k jeho iniciatíve zdržanliví.

14. september

1937 V Lánoch (ČR) zomrel prvý prezident a spoluzakladateľ ČSR Tomáš Garrigue Masaryk (*7.3.1850)

20. september

1912 Narodil sa brig. gen. in mem. Ján Nálepka (†16.11.1943), slov. dôstojník (kpt.), veliteľ 1. česko-slovenského partizánskeho oddielu v ZSSR. Padol pri oslobodzovaní ukrajinského mesta Ovruc v novembri 1943

24. september

1937 MNO vydalo výnos o zadaní stavby Vojenského zemepisného ústavu v Harmanci

27. september

1527 Mikuláš Salm, vojvodca Ferdinanda Habsburského, v bitke pri Tokaji porazil vojská Jána Zápoľského. Prvá významná vojenská zrážka dlhého boja o uhorskú korunu, ktorý sa skončil až roku 1538

28. september

1882 V Bratislave vypukli protizidovské nepokoje, proti ktorým muselo zakročiť vojsko. V priebehu niekoľkých dní sa rozšírili do viacerých obcí Bratislavskej župy, a preto uhorský ministerský predseda Koloman Tizsa vyhlásil v celej župe výnimočný stav

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

viť účty

každý s kaž-

dým. Bez ohľadu na boju-

júce strany, národnostnú príslušnosť či

vieru. Verím slovám bosnianskeho spisovateľa Iva

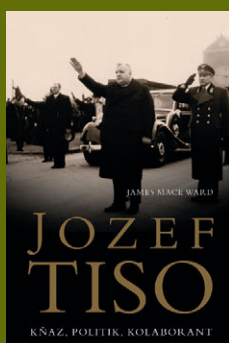
Andrića, že vojny nikdy neriešia rozpory, pre ktoré vypukli, ale nastoľujú rozpory nové – a tie sa stanú príčinami budúcich vojen.

Ste známy ako hudobník, líder skupiny No Smoking Orchestra. Je pre vás hudba oddychom od filmu?

Každá pesnička, ktorú s kapelou hráme na pódiu, je vlastne taký malý krátky film. Rozdiel je len v tom, že nakrúcanie filmu trvá dlho a je drahé, kým hudba je rýchla, spontánna a vie nám zarobiť peniaze (Smiech).

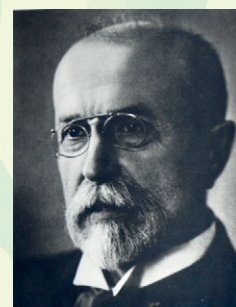
Zhovárал sa: Miloslav Ščepka

KNIHA

Jozef Tiso

Americký historik James Mace Ward vo svojom 440-stranovom diele podáva komplexný obraz jednej z najrozporuplnejších postáv európskych dejín 20. storočia. Zaoberá sa rokmi štúdia Jozefa Tisa za kňaza, vstupom do politiky až po prezidentskú funkciu. Nevyhýba sa ani najkontroverznejším kapitolám Tisovho života, spojenectvu s nacistickým Nemeckom a zodpovednosti za vyvlastnenie, deportácie a napokon aj vraždenie slovenských židov. Zachytáva Tisa ako človeka presvedčeného o poslaní katolicizmu, vášnivého nacionalistu a chladne uvažujúceho politika, odhodlaného chrániť svoju reputáciu aj manévrovací priestor. Publikácia je prvým hĺbkovým rozborom života J. Tisa z inej ako slovenskej perspektívy. Ward na rozdiel od predchádzajúcich životopiscov uprednostnil chronologický prístup, ktorý priniesol mnohé prevrpenia.

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

Ako je v ozbrojených silách upravená práca v extrémne vysokých teplotách?

Podľa § 37 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, je zamestnávateľ, teda aj MO SR, povinný zabezpečiť opatrenia, ktoré vylúčia alebo znížia nepriaznivé účinky faktorov tepelno-vlhkostnej mikroklímy na zdravie zamestnancov na najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru.

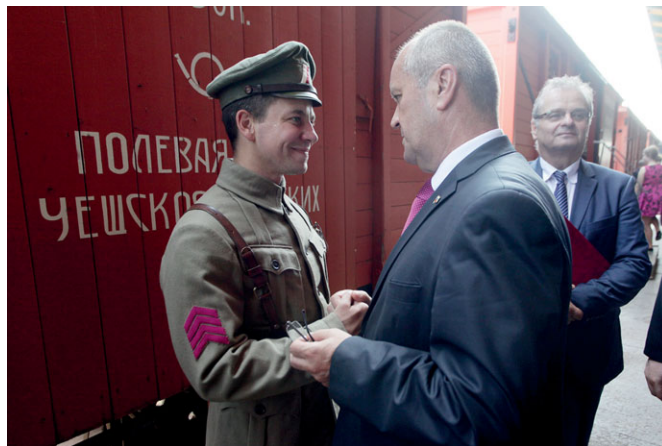
Ak to umožňuje stavebné riešenie budovy alebo technické opatrenia, zamestnávateľ na pracovisku zabezpečuje pre zamestnancov optimálne hodnoty faktorov tepelno-vlhkostnej mikroklímy. Ak ich zamestnávateľ nemôže zabezpečiť, je povinný zabezpečiť aspoň prípustné hodnoty faktorov ako teplota vzduchu, rýchlosť prúdenia vzduchu a relatívna vlhkosť vzduchu.

Počas mimoriadne teplých dní (teplota v tieni dosiahla vyššia ako 30 °C) musí zamestnávateľ vykonať príslušné ochranné a preventívne opatrenia. Čas práce upraví tak, aby bol dodržaný dlhodobý a krátkodobý únosný čas práce, určený v závislosti od triedy práce a od hodnoty faktorov tepelno-vlhkostnej mikroklímy pri zohľadnení tepelného odboru odevu. Jeho dodržiavanie sa zabezpečuje striedaním práce a odpočinku.

Súčasná legislatíva jednoznačne nestanovuje teplotnú hranicu, kedy zamestnávateľ musí vykonávať opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Vo všeobecnosti platí, na pracovisku s dlhodobou prácou (dlhšie ako 4 hodiny za pracovnú zmenu), kde nie je možné zabezpečiť optimálne alebo aspoň prípustné mikroklimatické podmienky, zamestnávateľ musí vykonať ochranné a preventívne opatrenia zamerané na ochranu zamestnancov pred poškodením zdravia v dôsledku nadmernej horúčavy – pitný režim a úpravu režimu práce. Úpravou režimu práce sa umožňujú zamestnancom prestávky, aby sa mohli ochladiť sprchovaním alebo umytým chladnou vodou.

Podrobnosti určuje Nariadenie náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky o ochrane zdravia profesionálnych vojakov a zamestnancov OS SR pred nadmernou záťažou teplom pri práci OdVR-123-24/2009-OKSV zo dňa 17. júla 2009.

Vojenský ústav hygieny a epidemiológie MO SR

Legiovlak približuje dejiny

Minister obrany SR Peter Gajdoš so štátnym tajomníkom Ministerstva dopravy a výstavby SR Petrom Ďurčekom 1. augusta otvorili na železničnej stanici v Žiline prezentáciu Legiovlak, ktorý je rekonštrukciou vlaku česko-slovenských legionárov. Trinásť vozňov sa bude presúvať cez deväť železničných staníc až do 28. septembra. Legiovlak bude voľne dostupný širokej verejnosti. Legiovlak je projektom Československej obce legionárskej. Chce verejnosti priblížiť aj osobnosti, ktoré sa aktívne podieľali na vzniku prvého spoločného štátu Čechov a Slovákov. Súprava predstavuje vernú repliku vlaku, ktorou sa naprieč Ruskom po Transsibírskej magistrále prepravovali česko-slovenskí legionári. Prezentácia Legiovlak sa uskutoční v nasledovných mestách:

1. - 6. augusta	Žilina, železničná stanica
7. - 9. augusta	Dolný Kubín, železničná stanica
11. - 13. augusta	Poprad, železničná stanica
15. - 16. augusta	Medzilaborce, železničná stanica
18. - 20. augusta	Humenné, železničná stanica
22. augusta - 3. septembra	Košice, Hlavná ulica
5. - 10. septembra	Zvolen, osobná stanica
12. - 17. septembra	Nitra, železničná stanica
19. - 28. septembra	Bratislava, Múzeum dopravy

Foto: Ivan Kelement

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

VYHLASUJE

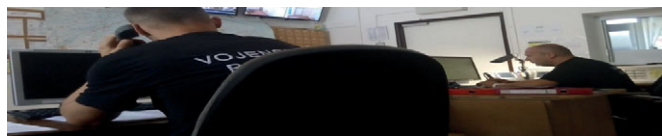
celorezortné súťažné prehliadky

FotoAtak 2017

Kategórie: 1. Žena v OS SR
2. OS SR fotoobjektívom
3. Voľná tvorba

Galéria MIL 2017

Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Operačný dozorný Vojenskej polície

Oznamovanie:

- dopravných nehôd,
 - škodových udalostí,
 - páchania protiprávnej činnosti,
 - pomoci pri riešení problémov pri presunoch vojenskej techniky,
 - mimoriadnych udalostí,
 - pátraní po vojakoch,
 - odcudzených vecí
- Ministerstva obrany SR, pomoci pri riešení problematiky v súvislosti s Ministerstvom obrany SR resp. štátnou službou profesionálneho vojaka.

Kontakt:

t.č.: +421 960 339 484, fax: +421 960 339 494 email: mp.tn@mil.sk
+421 903 824 295,

Nedostali ste Obranu?

Zmenili ste adresu?

Potrebuje odoberať iný počet výtlačkov?

Ozvíte sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo mail obrana@mod.gov.sk

MILITARY ENGLISH

Anti-aircraft warfare

Pripravil: Peter Susko • Foto: Seaman William Sykes, U.S. Navy

Anti-aircraft (AA) warfare is defined as „measures designed to **nullify** or reduce the effectiveness of **hostile** air action.“ To put it plainly: to detect hostile aircraft and destroy them. The means to do this include ground-and air-based weapon systems, radars, sensor systems, and passive measures that may be used to protect naval, ground, and air forces in any location. NATO refers to airborne air defense as counter-air and naval air defense as anti-aircraft warfare. Missile defense is an extension of air defense as are initiatives to adapt air defense to the task of intercepting any projectile in flight.

The critical issue in defending against an attack from above is to hit a target moving in three-dimensional space; a **countermeasure** must not only match these three coordinates, but must do so at the time the target is at a particular position. This means that projectiles either have to be guided to hit the target, or aimed at the predicted position of the target at the time the projectile reaches it, taking into account speed and direction of both the target and the projectile. Until the 1950s, guns firing ballistic munitions ranging from 20 mm to 150 mm were the standard weapons; guided missiles then became dominant, except at the very shortest ranges as **with** close-in weapon systems (CIWS), which typically use **rotary** autocannons or, in very modern systems such as Aegis, firing surface-to-air short range missiles.

The maximum distance at which a gun or missile can engage an aircraft is an important figure. However, in calculations many aspects come into play – such as the speed of the aircraft/rocket, its trajectory, its ability to maneuver, the cyclic rate of fire, etc. Although infantry firearms – machine guns in particular – can be used to engage low altitude air targets, their effectiveness is generally limited due to the speed and altitude of modern jet aircraft and their armor. Also, **muzzle** flashes will reveal infantry positions to the attacker. Therefore most AA batteries use either dedicated artillery systems firing projectiles fitted with different types of fuses (barometric, time-delay, or **proximity**) to explode close to the airborne target, releasing a shower of fast metal fragments. Close proximity targets are

then engaged by lighter weapons between 20 mm and 40 mm caliber with a higher rate of fire, and/or with surface-to-air missile (SAM) systems. Land-based SAMs can be deployed from fixed installations or mobile launchers, either wheeled or **tracked**. Also portable SAM systems (such as the **renowned** Stingers or Iglas) are a popular option especially in urban environment against helicopters, since they **home in** on the infrared signature of the aircraft.

Experimental weapons used mainly against a new type of threats posed by Unmanned Aerial Vehicles (UAVs) include lasers, net-guns and air-to-air netting, signal jamming, and hi-jacking by means of in-flight hacking. Alternative approaches for dealing with UAVs have included using a shotgun at close range, and for smaller drones, training eagles to snatch them from the air.

OTÁZKY:

1. Čo je najväčším problémom pri likvidovaní letiacich cieľov?
2. Prečo je efektívnosť ručných zbraní nízka pri obrane proti letiacim cieľom?
3. Proti akému typu strojov sú účinné prenosné protiletadlové raketové komplety ako je Iglas a prečo?

GLOSSARY

• **nullify** /'nʌləfaɪ/ - anulovať, eliminovať; • **hostile** /'hɒstl/ - nepriateľský; • **countermeasure** /'kaʊntər'meʒər/ - protiopatrenie; • **close-in** /'kloʊsɪn/ - na boj zblízka; • **rotary** /'rəʊtəri/ - rotačný; • **muzzle** /'mʌzəl/ - ústie hlavne; • **proximity** /prɒk'sɪmɪti/ - blízkosť; • **tracked** /trækt/ - pásový; • **renowned** /rɪ'naʊnd/ - vychýrený, povestný; • **home in** /hoo'mɪn/ - zamerať sa, zacieliť sa.

pplk. Mgr. Marek Ignacik, PhD.
dekan veliteľstva vzdušných síl,
Zvolen

DUCHOVNÉ SLOVO

Správna cesta

Kresťanstvo je návodom k správnej ceste. V súčasnosti niet vážnejšej úlohy, než ako si vybrať správnu cestu pre svoj život. A nehovoríme o výbere profesie, ale konkrétnej, správnej životnej cesty. Základnou svetonázorovou otázkou je: Prečo žijem? Prečo pracujem? Len preto aby som mohol jesť a piť? Prečo sa môj život končí smrťou? Prečo je tu utrpenie, ktoré prežívam a žiaľ, ktorý znášam? Aký je zmysel života?

Ak svetonázor neodpovedá na tieto otázky, jeho cena stojí za groš.. Svetonázor je základom, ktorý činí človeka človekom. Nie je ich vôbec veľa. Jedným z nich je aj tendencia podriaďiť sa tzv. materiálnej mentalite. Vedie človeka k materiálnemu blahobytu, hedonizmu, hľadaniu rozkoše. Je nerozumný z pohľadu praktického života človeka ale kazí aj dušu človeka. Ten, komu ide o rozkoš, nikoho nebude ľutovať. Taký človek zradí a predá, čo bude treba a koho bude treba. Veľký nemecký filozof Immanuel Kant napísal: „Čím viac sa ľudský intelekt snaží o pôžitok, rozkoš a šťastie, tým menej skutočného uspokojenia získava.“ To je svetonázorový smer, ktorého zmyslom je: „Ber si od života všetko“.

A čo také vo svojej podstate predstavuje takzvaná juvenilná justícia zaoberajúca sa ochranou práv detí? Okrem iného aj to, že rodičia nesmú dať za ucho neposlušnému dieťaťu. Práva dieťaťa! A práva rodičov sú kde? Toto je likvidácia rodiny. Kto by za takých podmienok chcel zakladať rodinu a mať deti? Keď za každú aj tú najmenšiu odreninu budú rodičia podrobení výsluchu a vyhrážkam, že im bude dieťa odobrané? Čože je to za starostlivosť o deti, obrať ich o rodičov! Spomeňme si na slová, ktoré Kristus povedal pred dvetisíc rokmi: „a povstanú deti proti svojim rodičom a usmrtia ich“. V tých časoch sa tieto slová zdali absurdné. Ale dnes, po dvetisíc rokoch vidíme, že sa začínajú naplňovať. Existuje však aj iný svetonázor, spojený s kresťanstvom. Niekedy sa propaguje klamstvo, že kresťanstvo človeku odníma radosť zo života a obmedzuje ho. Čítali ste Evanjelium? Čím Kristus začal svoje verejné účinkovanie? Svadobčanom priniesol radosť. Vodu premenil na chutné víno. Hádám mal Kristus všetko urobiť naopak? Mal v rohu zachmúrene sedieť a víno premeniť na vodu? Odkiaľ vzali to, že kresťanstvo ľuďom odníma radosť zo života? Kresťanstvo hovorí: „Pi, no neopíjaj sa. Jedz, no neprejedaj sa. Zosobáš sa, no nepodvádzaj a nerozvracaj“. Či je to odnímanie radosti zo života?

Cestovanie je jednou z mála činností, za ktorú sa platí, no napriek tomu sa ňou človek stáva bohatším. Zároveň však môže so sebou priniesť aj isté zdravotné riziká, na ktoré v rámci prevencie upozorňuje Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

Manuál pre cestovateľov

Aby ste sa vyhli možným problémom, v dostatočnom predstihu pred plánovanou cestou by ste si mali urobiť zastávku u svojho lekára. Veľmi dôležité je to najmä pre cestovateľov, ktorí majú v hľadáčku krajiny s nízkym hygienickým štandardom, zvlášť trópy a subtrópy.

Na čo si dať pozor

- nepriaznivé účinky samotného cestovania na zdravie (cestovanie lietadlom, autom, autobusom, loďou, na bicykli)
- infekčné choroby (vrátane sexuálne prenosných ochorení)
- alergie
- úrazy a drobné poranenia
- telesná záťaž v horúcom, príp. vlhkom prostredí
- príznaky zo strany srdcovocievneho, črevného a dýchacieho systému
- športové riziká (potápanie, horolezectvo)
- slnečné žiarenie, opaľovanie a kúpanie
- hmyz
- stravovanie (konzumovať len dôkladne tepelne spracované jedlo, nejesť neumytú surovú zeleninu, vyhýbať sa majonézam, vajíčkam, studeným misám, jesť len ovocie, ktoré sa dá len ošúpať alebo je dôkladne umyté pitnou vodou, atď.
- osobná hygiena (časté umývanie rúk)

Čo vám poradí lekár

Ošetrujúci lekár cestujúcemu poskytne informácie predovšetkým o:

- povinných alebo odporúčaných očkovaniach
- prevencii niektorých ochorení
- odporúčaných liekoch na samoliečbu v priebehu cesty
- dôsledkoch cesty na zdravotný stav a možnosti obmedzenia rizík na ceste

Ak je to potrebné, ošetrojúci lekár odošle cestujúceho na niektoré zo špecializovaných pracovísk, ktoré mu poskytnú informáciu o aktuálnom riziku infekcií v jednotlivých krajinách, o príslušnej prevencii vrátane ochrany pred maláriou a zabezpečia potrebné očkovania.

Informácie o epidemiologickej situácii v európskych krajinách (napr. osýpky) nájdete aj na webovej stránke Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb <https://ecdc.europa.eu/en> (napr. Communicable disease threats report) a na stránke Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (www.uvzsr.sk v časti Epidemiológia alebo Osýpky).

Čo má obsahovať cestovateľská lekárnička

- lieky, ktoré cestovateľ bežne užíva
- lieky proti horúčke a bolestiam hlavy
- kvapky do nosa a očí (ušné kvapky)
- lieky proti hnačke
- lieky proti nevoľnosti pri tzv. chorobe z pohybu
- lieky proti zápche
- antihistaminiká (lieky pri alergických reakciách)
- antialergický krém (potrebný pri poštípaní hmyzom)
- lieky na ochranu proti malárii, v prípade pobytu v oblasti s výskytom malárie,
- sprej alebo krém proti hmyzu (repellent)
- dezinfekčný prostriedok
- pohotovostné obvazy
- lieky proti plesňovej infekcii nôh
- obväzovú vatú, pinzetu, nožničky, náplaste.

Obsah cestovnej lekárničky závisí na krajine, do ktorej cestujeme, na dĺžke pobytu a dostupnosti zdravotníckej starostlivosti. Príbalové letáky všetkých liekov treba ešte doma pred odchodom prečítať. Bezpodmienečne treba splniť všetky podmienky na skladovanie a uchovávanie liečiv, prísne dodržiavať indikácie, kontraindikácie, zohľadniť vedľajšie účinky, interakcie s inými liekmi. Lekárnička musí byť v suchu, chlade a tme, tak aby nedošlo k poškodeniu jej obsahu.

(pokračovanie v ďalšom čísle Obrany)

MUDr. Ján Mika
hlavný hygienik Slovenskej republiky

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr.
Jana Slezáková
Dopravné krídlo Kuchyňa

Krízová komunikácia

Určite súhlasíte s tvrdeniami, že komunikácia prebieha neustále a nekomunikovať je nemožné, obzvlášť v dnešnej dobe informácií. Aj v tichu dávame najavo svoje prežívanie neverbálnou komunikáciou. Vrávi sa, že väčšina hádok vypukne na základe použitého tónu hlasu, teda dôležitý v komunikácii je ako obsah, tak i forma. Život jednotlivcov a tiež organizácií je spravidla pestrý, vhodné je brať do úvahy fakt možného výskytu krízových situácií vopred a mať pripravený krízový manuál. Počas krízových situácií predstavuje efektívna komunikácia základný nástroj účinného riešenia krízy. Kríza, teda náhla, neočakávaná situácia prinášajúca neistotu, stres a zvyčajne aj škody, si rýchlu odpoveď priam vyžaduje.

Krízová komunikácia ako súčasť mediálnej komunikácie organizácií s verejnosťou je „mečom“, ktorý má ubrániť česť organizácie a dôveru v ňu. Informačný boj má samozrejme svoje pravidlá: Po obsahovej stránke sa odporúča hovoriť pravdu, aj za cenu priznania nepríjemných faktov. Odpoveď „neviem“ je určite vhodnejšia ako zavádzanie verejnosti špekuláciami a dohadmi. Je lepšie spresňovať informácie postupne v najkratšom možnom čase, než neskôr vyvracať nepotvrdené predpoklady. Neodporúča sa o kríze klamať, používať žargón, cudzie slová a vyjadrenia typu „bez komentára“ a „mimo záznam“. Po formálnej stránke okrem dôslednej prípravy na vyjadrenie sa dôraz kladie na taktosť vystupovania, zrozumiteľnosť a vecnosť informácií, formuláciu jasných a jednoznačných odpovedí, aby sa nedal meniť ich význam.

„Okno príležitosti“, teda čas, keď je možné dostať krízu pod kontrolu, je otvorené približne od 45 minút do 12 hodín od udalosti. Ak spoločnosť zaujme embargo postoj, vážne môže naštříbiť svoj práce budovaný pozitívny obraz. Názor verejnosti sa vytvára približne už po troch hodinách od udalosti a je možné, že oneskorené premyslené komentáre aktéra krízy už nebudú ľuďmi zaujímať a informácie budú čerpať z druhotných zdrojov. Krízový manuál organizácie by mal obsahovať zoznamy: celoštátnych, aj regionálnych médií, určených hovorcov organizácie, krízový štáb a zoznam vedúcich pracovníkov, ktorí majú byť dopodrobna informovaní. Krízy často predstavujú šancu na zlepšenie situácie, postupov, či technológií v budúcnosti a z tohto zorného uhla náš seriózny prístup k nim stojí za tú námahu.

Vojenské spravodajstvo v kontexte prvých rokov studenej vojny

Komunistický prevrat vo februári 1948 priniesol nové výzvy aj pred československé spravodajské služby, ktorých pracovníci stáli v prvej línii pomyselných frontov studenej vojny.

V rezorte obrany od roku 1945 existovali dve služby – 2. oddelenie hlavného štábu vykonávalo svoju činnosť smerom do zahraničia, kým 5. oddelenie HŠ zabezpečovalo spravodajskú ochranu armády.

Vojenská kontrarozviedka sa už v predfebruárovom období stala mocenským nástrojom stojacim v službách komunistickej strany. Jej pracovníci sa po prevrate v rámci hľadania „zradcov a prislúchovačov imperializmu“ sústredili aj na prepúšťanie „nespolahlivých“ vojakov a dôstojníkov. Dôstojníci špecializovaného útvaru 5. oddelenia HŠ sa na prelome 40. a 50. rokov minulého storočia podieľali na zatýkaní a vyšetrovaní vytipovaných príslušníkov armády, pričom ich vyšetrovacie metódy vychádzali zo „sovietskych skúseností“ a vyznačovali sa fyzickým a psychickým týraním obetí. V roku 1951 zatkli dlhoročného veliteľa vojenskej kontrarozviedky a od roku 1948 námestníka ministra národnej obrany gen. Bedřicha Reicina. V krátkom čase, v súvislosti so vznikom ministerstva národnej bezpečnosti, sa vojenská kontrarozviedka (VKR) stala pevnou súčasťou novozriadenej rezortu. Vedenie štátu tak nasledovalo sovietsky model. Po zániku MNB sa služba spolu so štátnou bezpečnosťou stala súčasťou Ministerstva vnútra, kde v priebehu 50. a 60. rokov minulého storočia figurovala ako VI., resp. III. správa MV. Tento stav umožňoval rezortu vnútra priamo zasahovať do diania v armáde. Medzi hlavné úlohy VKR patrilo odhaľovanie vlezrady, diverzie či šírenia nepriateľskej

propagandy, ale aj súčinnosť pri zabezpečovaní ochrany vojenského tajomstva a podobne. Jej príslušníci riadili obsiahle agentúrne siete vo všetkých relevantných útvaroch armády, ako aj v rámci vojsk ministerstva vnútra.

Druhé oddelenie HŠ prešlo v priebehu prvých dvoch desaťročí komunistického režimu ešte turbulentnejším vývojom. V roku 1948 Reicin presadil do čela vojenskej rozviedky svojho dlhoročného blízkeho spolupracovníka gen. Ludvíka Klena. Túto súčasť značne postihli čistky, pretože do roku 1948 v nej pôsobilo dosť spravodajských dôstojníkov, ktorí tu pracovali ešte v období medzivojnovej ČSR, resp. londýnskom období čs. administratívy.

Takmer všetci, ako aj dôstojníci nezodpovedajúci „triednym“ kritériám, museli službu v krátkom čase opustiť a nevyhli sa jej ani úteky a s tým súvisiace odhalenia. V rokoch 1948 – 1950 klesol počet pracovníkov vojenskej rozviedky zo 150 na 35. Tento trend nebol len odrazom personálnych čistiek či zatýkaní, ale súvisel aj s názormi straníckeho vedenia („túto oblasť zastreší ZSSR“) a stúpajúcim významom zahraničnopolitickej spravodajskej služby ministerstva vnútra, resp. v rokoch 1950 – 1953 národnej bezpečnosti. Situácia sa stabilizovala až po reorganizovaní na Spravodajskú správu generálneho štábu v roku 1951, pričom význam služby začal postupne narastať po vzniku NATO (1949), a najmä po prijatí Nemeckej spolkovej republiky do Aliancie v roku 1955. Spravodajská správa GŠ bola v zmysle rozdelenia kompetencií inštitúciou, ktorá bola výlučne zodpovedná za uskutočňovanie spravodajských opatrení proti Severoatlantickej aliancii. V 50. rokoch minulého storočia mala na prácu služby negatívny vplyv nekompetentnosť jej veliteľa gen. Antonína Racka, ktorý pred odbornosťou preferoval triedny pôvod, stranícke zázemie a nadbiehanie sovietskym poradcom.

Súčasťou „komunity“ sa v roku 1949 stal aj útvar, pripravujúci pre prípad vojny spravodajské a diverzné výsady. Úlohou 73. pešieho pluku, ktorý do roku 1951 existoval pod krycím označením Vojenské výcvikové stredisko Chlum, bolo pripraviť dostatočný káder vojakov na plnenie náročných úloh v tyle nepriateľa. Členil sa na veliteľstvo a dve rotu – školskú a veliteľskú. Po veliteľskej stránke útvar podliehal súčasne 2. aj 5. oddeleniu Hlavného štábu, čo sa nezaobišlo bez komplikácií a kompetenčných sporov medzi rozviedkou a kontrarozviedkou a malo negatívny vplyv aj na samotný útvar. Vojaci v prvom období trpeli aj pre zlé materiálne vybavenie. V neskoršom období už útvar podliehal len Spravodajskej správe generálneho štábu a zlepšilo sa jeho zázemie, zabezpečenie a dopĺňovanie. Aj napriek tomu nedokázali jeho príslušníci, vrátane veliteľského zboru, naplniť očakávania a vojaci v niektorých prípadoch mali problémy preukázať osvojenie si základných zručností. Zrejme vinou zlých výsledkov previerok v roku 1954 ho zrušili. V neskoršom období v rámci Československej ľudovej armády zriadili obdobné útvary, ich úroveň a kvalita výcviku sa zvyšovala.

Mgr. Matej Medvecký, PhD.
Vojenský historický ústav

Pplk. Michal Ďurkaj

Prvým veliteľom 73. pešieho pluku sa stal kpt. Michal Ďurkaj, rodák z Malej Domaše. Nadaný študent zanechal štúdium medicíny na Sorbonne, aby sa zúčastnil občianskej vojny v Španielsku. Po internácii vstúpil do čs. armády vo Francúzsku a na rozdiel od väčšiny ostatných interbrigadistov ostal v službe aj na pôde Veľkej Británie. Slúžil ako veliteľ tankovej čaty a v roku 1943 absolvoval parašutistický kurz. Bojov v Európe sa zúčastnil ako príslušník čs. obrnenej brigády a pri Dunkerque utrpel zranenie. Neskôr pôsobil ako spojovací dôstojník pri tankovom prápore v Martine a v roku 1947 ho prideliť k výcvikovej skupine 2. oddelenia HŠ. Okrem výučby angličtiny sa venoval aj leteckému prieskumu. S prihladnutím na tieto schopnosti ho v októbri 1949 menovali za veliteľa výcvikového strediska Chlum. Na tomto poste sa dlho neohrial a už v decembri ho pre podozrenie zo spojenia s nepriateľom zatkli. To sa nepreukázalo a súd ho napokon odsúdil aspoň za únik utajovaných skutočností na jeden rok väzenia. Po prepustení a degradovaní ho preložili k PTP, neskôr pracoval na stavbách. Po rehabilitácii Ďurkaja v roku 1968 prijali späť do armády a pracoval v rehabilitačnej komisii MNO a neskôr, až do odchodu do dôchodku, na oddelení zahraničného odboja.

Krátky „haki“

V období druhej svetovej vojny mala nemecká armáda okrem ťažkého obrneného transportéra SdKfz (Sonderkraftfahrzeug) 251 k dispozícii aj menší a ľahší typ polopásového obrneného vozidla SdKfz (Sonderkraftfahrzeug) 250, ktorý vojaci prezývali „krátky haki“.

Vyrábalo sa v 12 špecializovaných modelových variantoch. Jeho primárnou úlohou bol prieskum bojom so silou polovičného pešieho družstva (štyria muži, vodič a veliteľ).

Užitočné vozidlo

Vývoj ľahkého polopásového obrneného transportéra sa začal v roku 1939, lebo predstavitelia nemeckej armády požadovali kratšie a ľahšie vozidlo, ktoré by bolo možné používať aj na prieskum. Na jeho vývoji sa zúčastnilo viacero firiem. Prvý prototyp predstavili koncom roka 1939. Jeho základom sa stala zmodernizovaná a skrátaná verzia kolesopásového podvozka D7 firmy Demag AG a špeciálne vyvinutá zváraná pancierová korba. Po úspešnom absolvovaní vojenských skúšok bol transportér zavedený do výzbroje nemeckej armády v júni 1941 pod označením Leichter Schützenpanzerwagen (ľahké obrnené vozidlo) SdKfz 250. Na sériovej výrobe sa podieľalo viacero firiem. Výroba dosiahla maximum 2 895 kusov v roku 1943. Vtedy prišli aj konštrukčné zmeny, ktoré mali výrobu urýchliť a zlacniť. Týkali sa predovšetkým pancierovej korby vozidla. Vzhľadom na ďalší vývoj vojny výroba postupne klesala. V roku 1945 bolo vyrobených posledných 269 kusov. Od júna 1941 do marca 1945 vyrobili dovedna 6 628 kusov všetkých variantov transportéra.

Podvozok sa skladal z prednej ovládateľnej kolesovej nápravy a zadnej pásovej časti. Predné kolesá s plnou gumou boli odpružené pomocou priečne uloženej listovej pružiny. Pásovú časť tvorilo predné ozubené hnacie koleso, zadné ozubené napínacie koleso a štyri zdvojené pojazdne

kolesá s odľahčovacími otvormi. Pásky široké 240 mm mali z vonkajšej strany gumové pláty, ktoré zabezpečovali hladšiu a plynulejšiu jazdu najmä po pevnej ceste. Za kapotou motora bola umiestnená čelná stena kabíny posádky. Za ňou sedeli po ľavej strane vodič a po pravej strane veliteľ vozidla. Za nimi sa nachádzal priestor pre posádku. Strop kabíny bol iba nad hlavami vodiča a veliteľa, nad posádkou bol otvor.

Zaujímavá korba

Sila pancierovej korby bola najväčšia na čelných stenách 14,5 mm. Bočné steny mali hrúbku 8 mm, zadná 10 mm. Dno a stropná strieška mali hrúbku 5,5 mm. Jednotlivé časti korby boli zvárané tak, aby neboli rovné, ale zalomené. Nepriateľské strely preto nedopadali kolmo, čím sa výrazne zvyšovala odolnosť opancierovania. Pohon zabezpečoval šesťvalcový benzínový vodou chladený motor Maybach HL 42 TRKM s maximálnym výkonom 100 konských síl (74,6 kW). Prevodovka Maybach Variorex VG 102 120 H mala sedem rýchlostných stupňov smerom vpred a tri na cúvanie. Zásoba benzínu predstavovala 140 litrov. Transportér mohol dosiahnuť maximálnu rýchlosť 65 km/h, ale v praxi sa pohyboval na spevnenej ceste priemernou rýchlosťou 45 km/h a v teréne 20 – 30 km/h.

Čelný guľomet bol upevnený na strieške nad hlavou vodiča a veliteľa. Zadný guľomet bol upevnený na zadnej stene kabíny v otočnom držiaku. Transportér bol vybavený aj rádiostanicou. Počas druhej svetovej vojny ho používala predovšetkým nemecká armáda, v menšej miere aj rumunská.

Krátky haki v čs. armáde

Po skončení vojny nedostatok vhodných prieskumných vozidiel primäl velenie čs. armády zaviesť ho do výzbroje pod označením ľahký obrnený transportér D-7p. Boli začlenené najmä do motorizovaných praporov rýchlych divízií a v delostrelectve. Využívali ich až do leta 1963, keď boli stiahnuté z výzbroje a v roku 1964 zošrotované vo Vojskom opravárenskom podniku 026 Šternberk. Na múzejné účely boli na Slovensku ponechané dve vozidlá. Jedno pre Múzeum SNP v Banskej Bystrici a druhé pre Dukelské múzeum vo Svidníku. Je historickým paradoxom, že SdKfz 250 slúžil v čs. armáde niekoľkonásobne dlhšie ako v nemeckej, pre ktorej potreby bol skonštruovaný.

Ľahký obrnený transportér SdKfz 250/1 zo zbierok VHÚ – Mo VHM Svidník, ktorý je aktuálne umiestnený v interiérových expozíčných priestoroch Vyhliadkovej veže na Dukle, bol najskôr vo výzbroji 3. tankovej brigády, neskôr 11. tankovej brigády, 18. tankového pluku 4. tankovej divízie, školy dôstojníkov v zálohe v Martine a nakon v 10. tankovom pluku v Humennom. V rámci vznikajúceho Dukelského múzea vo Svidníku bol do roku 2008 umiestnený v tzv. Údolí smrti na lúke medzi obcami Kapišová, Kružľová a Nižná Pisaná. Potom ho premiestnili do Parku bojovej techniky v blízkosti budovy múzea vo Svidníku. Od septembra 2014 sa nachádza v interiéri Vyhliadkovej veže na Dukle.

Text a foto: Mgr. Peter Holík

Vojenský historický ústav - Mo VHM Svidník

Informácie o expozíciách Vojenského historického múzea, otváracích hodinách a vstupnom nájdete na webovej stránke www.vhu.sk

Takticko - technické údaje

Pohotovostná hmotnosť: 5,8 t

Maximálna rýchlosť na vozovke: 65 km/h

Dĺžka: 4 560 mm

Šírka: 1 950 mm

Výška: 1 800 mm

Maximálne stúpanie: 35°

Prekročiteľnosť zákopu: 1,2 m

Hĺbka brodu: 0,5 m

Typ motora: benzínový motor

Maybach HL 42 TRKM

Lahký obrnený transportér Sdkfz 250/1 zo zbierok
Vojenského historického ústavu – Mo VHM Svidník